

ŽELEZAR

TEDNIK — GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA SZ ŽELEZARNE JESENICE

ŠTEVILKA: 19 • LETO: XXIX

JESENICE, DNE 15. MAJA 1980

Nas kovinar, svobodno glasilo delavcev KID, je kot predhodnik Železarja začel izhajati 26. januarja 1937. Železar izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štirinajstdnevnik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glasilo je ob 25-letnici predsednik Tito odlikoval z redom zaslug za narod s srebrno zvezdo. Glavni in odgovorni urednik Joža Varl — Naslov: Uredništvo Železarja, SZ — Železarna Jesenice. Številke internih telefonov: urednik 483, administracija 484 in 726. Tisk: TK Gorenjski tisk, Kranj. Oproščen prometnega davka po pristojnem mnenju štev.: 421/1-72.

Predsednik Tito 1. maja 1974 v Mojstrani (Foto F. Črv)

URESNIČEVALI BOMO VELIKA IZROČILA PREDSEDNIKA TITA

Ugasnilo je bogato, revolucionarno in nepretrganega ustvarjalnega dela polno življenje velikega sina naših narodov in narodnosti predsednika Federativne socialistične republike Jugoslavije, predsednika Zveze komunistov Jugoslavije in vrhovnega komandanta Jugoslovanske ljudske armade tovariša Josipa Broza Tita, neustrašivega borca za pravice delavcev, narodov in narodnosti Jugoslavije.

Vsi, ki smo s tesnobo in bolečino spremljali njegov boj z boleznijo, smo na tihem upali — zmagal bo. Zmagal, kakor vedno v času težkih družbenih in osebnih preizkušenj, ki jih je preživel mnogo in častno prešal. Kot revolucionar je tudi v tem času pokazal najbolj plemenite človeške kvalitete in izjemno, enkratno moč svoje osebnosti.

Te kvalitete in moč njegove osebnosti, globoko razumevanje našega človeka, njegovih stisk, potreb in interesov, občutek in zavest obveznosti ter dolžnosti, da je treba najti izhod in rešitev iz vsake situacije ter zagotoviti pomoč, so bile poleg velikega znanja in široke razgledanosti posebna odlika njegove izjemne celovite osebnosti, ki so ga zbliževale z ljudmi in voditelji vsega sveta.

Zveza komunistov Jugoslavije pod njegovim vodstvom ni nikoli dopustila, da bi Jugoslavija postala drobiž za poravnavanje računov med velikimi silami. Nasprotno, s svojo dosledno in neuvrščeno politiko, samostojnim razvojem socialistične samoupravne demokracije si je v močnejši družbi neuvrščeni držav izvajala spoštovanje svojih suverenih pravic in samostojnosti v svojem notranjem razvoju in razvijanju mednarodnih odnosov na načelih prijateljskega sodelovanja z vsemi državami v Evropi in na vseh kontinentih sveta.

Letos mineva 70 let (1910) aktivnega sodelovanja tovariša Tita v jugoslovanskem delavskem gibanju. Kot revolucionar je prešel vsa obdobja tega gibanja, od njegovega nastanka in konstituiranja v novi jugoslovanski državni skupnosti po prvi svetovni vojni, do danes.

Tito, kot eden najodločnejših dolgoletnih borcev za enotnost in nove odnose v Komunistični partiji Ju-

goslavije, je prišel na njeno čelo v letu 1937 in prav njegova neprecenljiva zasluga je, da je postala partija resnična avantgarda v revolucionarnem in antifašističnem boju. Pod njegovim genialnim vodstvom smo dosegli zmago v socialistični revoluciji narodov in narodnosti Jugoslavije.

Po zaslugi preporeda v jugoslovanskem komunističnem gibanju v letih pred drugo svetovno vojno, sprememb v oblikah in metodah njegovega delovanja, ki so jih soustvarjale posebnosti zgodovinskih pogojev, kot tudi po zaslugi velikega ugleda in vpliva, ki so si ga komunisti na čelu s tovarišem Titom, kaljeni v stalnih razrednih spopadih in bojih za družbeni napredek v času kapitalistične Jugoslavije, pridobili med delavci, je postala Komunistična partija Jugoslavije s Titom na čelu edina družbena sila, ki je bila sposobna povesti jugoslovanske narode v boj za nacionalno in socialno osvoboditev v tistem trenutku, ko so bili jugoslovanski narodi s fašistično okupacijo leta 1941 potisnjeni na rob nacionalne katastrofe. Ko se je Tito s svojimi borci bori sredi Hitlerjeve »evropske trdnjave« daleč od zavezniških bojišč in dolga leta brez sleherne njihove pomoči, je postalo Titovo ime znano kot ime organizatorja in legendarnega vodja vse močnejše partizanske vojske in kot ime neomajnega borca za ustanovitev nove Federativne socialistične republike Jugoslavije.

Tedaj se je potrdilo, da Tito ni le voditelj komunistične partije in organizator osvobodilnega boja v Jugoslaviji, ampak da je postal prav tako izreden vojskovodja, organizator in vrhovni poveljnik ljudske vojske, ki je nastajala na edinstven način, v vojni, brez slehernih sredstev in v stalnih bojih z mnogo močnejšim sovražnikom. Kot neločljivi del uporniškega naroda je osvobodila svojo zasluženo državo, postala pa je tudi pomemben in priznani dejavnik v splošnih zavezniških prizadevanjih in prispevala velik delež k splošni zmagi nad fašističnimi napadalci.

V osvobodilnem boju in socialistični revoluciji se je Tito kot vojskovodja in državnik dvignil v ose-

nost nedeljenega zaupanja vseh narodov in narodnosti Jugoslavije. Kot organizator vseljidskega odpora v Jugoslaviji, v državi, ki se je kmalu po kratkotrajni aprilski vojni leta 1941 spremenila v novo bojišče, si je Tito pridobil veliko popularnost po svetu. S svojim izrednim talentom vojskovodje, tolikokrat preskušeni tudi v takih vojnih primerih, za katere se je zdelo, da zanje ni rešitve, s svojim optimizmom in odločnostjo, da obvlada tudi največje težave, s svojim humanim odnosom in skrbjo za človeka, je Tito premagal vsakogar, pridobil si je ljubezen in zaupanje ljudstva in je že med vojno postal legendarna osebnost in simbol boja za svobodo in nove družbene odnose. S silo svoje osebnosti in ustvarjalne misli je vtisnil pečat vsem revolucionarnim družbenim spremembam pri nas.

Po osvoboditvi države je postal Tito pobudnik in glavni usmerjevalec graditve socialistične družbe v določenih zgodovinskih pogojih in drugih posebnostih jugoslovanske večnacionalne države in družbene skupnosti. Tito je v samoupravljanju proizvajalcev in vseh delovnih ljudi in državljanov videl najprimernejšo družbeno obliko in odločilno vzmet za razvoj vseh nadaljnjih preobrazbenih družbenih procesov v smeri komunizma.

Na čelu partije in države in v boju za ohranitev neodvisnosti in za utrditev mednarodnega položaja socialistične Jugoslavije se je Tito leta 1948 brezkompromisno uprl Stalinovemu hegemonizmu in njegovim poskusom, da bi si podredil Jugoslavijo in ogrozil njen svobodni in samostojni socialistični razvoj. Z enako odločnostjo je odklanjal vsak poskus reakcionarnih zahodnih krogov, da bi z raznimi pritiski izsilili popuščanje in odvrgli Jugoslavijo od njene poti socialističnega razvoja.

Z izjemnim darom za marksistično analizo in izrednim smislom za spoznavanje in razumevanje novih družbenih pojavov in razvojnih teženj v mednarodnih odnosih je Tito zelo zgodaj dojel vso nevarnost, ki je po skupni zmagi nad fašističnimi osvajalci grozila sodobnemu člove-

(Nadaljevanje na 2. strani)

»Pred nami so danes naloge pri uresničevanju našega novega družbenoekonomskega in političnega sistema. V središču tega sistema, kakor smo si ga zamislili in postavili, so človek, njegova svoboda in sreča, njegove pravice kot proizvajalca in samoupravljalca, njegovi neposredni in dolgoročni interesi. Prav to pa je smisel in namen revolucionarnega boja našega delavskega razreda in njegove komunistične avantgarde. Socializem je tudi zgodovinski proces osvoboditve dela in delavskega razreda, osvoboditve osebnosti, proces, v katerem človek postaja resnični gospodar svojega življenja in dela.«

Tito na XI. kongresu ZKJ junija 1978

TITO IN MI

S Titovim imenom je zaznamovano eno najbolj dramatičnih in gotovo najslavnejših obdobij v zgodovini naših narodov in narodnosti, obdobje, v katerem so si pod vodstvom komunistične partije Jugoslavije z revolucionarnim bojem v surovih razmerah druge svetovne vojne priborili zmago nad premočnimi tujimi osvajalci ter domačimi mračnimi in kontrarevolucionarnimi silami in vzeli usodo v lastne roke ter stopili na pot svobodnega in neodvisnega življenja, gradeč in braneč svojo enotno in bratsko mnogonacionalno samoupravno socialistično skupnost — Jugoslavijo.

Tito je simbol in sinonim tega obdobja, vseh naših zmag in našega odpora — simbol revolucionarnosti, moči in hladnokrvnosti v težavah, celo v na videz brezizhodnih položajih; simbol neomahljivosti in zbranosti pred pritiski, naj so bili še tako nevarni in naj so prihajali od kogarkoli; simbol humanosti, modrosti in treznosti v zmagah; simbol naše države. In ne samo naše države in naših narodov. Njegovo ime se je preneslo tudi čez meje Jugoslavije, na vse kontinente sveta, povsod tja, kjer se je bil in se bje boj za človeško dostojanstvo, za nacionalni, družbeni in človeški obstoj.

Josip Broz-Tito je vse svoje življenje, odkar je stopil v socialistično gibanje in postal revolucionar-marksist, vso svojo osebnost nesebično tkal v neštete bitke delavskega razreda in vseh delovnih ljudi naše države, v graditev in preroditev komunistične partije Jugoslavije, ki jo je, potem ko je prišel na njeno čelo, usposobil za voditeljico naših narodov in narodnosti v osvobodilni vojni in revoluciji ter v graditvi naše samoupravne socialistične družbe.

Medtem ko praznujejo jugoslovanski narodi njegov 80. rojstni dan, 60 let njegovega revolucionarnega dela in 35 let njegovega prihoda na čelo naše Partije, je kot borec-revolucionar — z neomahljivostjo v rušenju sveta izkoriščanja, zatiranja, podrejenosti in vsakršnih krivic, a za mir, za bratstvo narodov, za nov in bolj human jutrišnji dan — del vseh nas, del naše preteklosti, sedanjosti in prihodnosti. Njegov celotni lik komunista, ideologa in voditelja osvobodilnega in proletarskega gibanja naših narodov je z zlatimi črkami vpisan v zgodovino naših narodov.

Ljudstvo, delovni človek, delavski razred — to so viri Titovih akcij, Titove misli. To so njegovi »kabineti«, »inštituti«. Kot revolucionar-marksist je dojel smotre boja delavskega razreda in delovnih ljudi ter sam postal izjemni soustvarjalec ene najslavnejših revolucij v zgodovini človeške družbe, ena od osebnosti, ki zares delajo zgodovino, ne s ponavljanjem tistega, kar je in kar je že bilo, marveč z graditvijo novega, še nevidnega, nedoživeljenega. Toda to je postal, ker je dojel, da se pogoji za revolucionarna dejanja ne ustvarjajo samo po sebi, mimo zavestne aktivnosti ljudi, marveč da jih v skladu z objektivnimi težnjami družbenih gibanj ustvarja revolucionarna aktivnost zavestnih subjektivnih sil. S povezovanjem objektivnih faktorjev in okoliščin z revolucionarno opredelitvijo in komunistično ideologijo subjektivnih sil se je gradila pot prihodnosti jugoslovanskih narodov. Tako je nastajala linija komunistične partije s Titom na čelu leta 1937, pa 1941, pa 1948 in tudi leta 1950 in 1971. Zato tudi tisto REVOLUCIONARNO jugoslovansko, čeprav odprto do vseh izkušenj, nikoli ni bilo suženj dogmam, receptom in avtoritetam.

Tito je izhajal iz naših izkušenj, razmer in možnosti. Izhajal je iz zgodovinskih in neposrednih interesov našega delavskega razreda in revolucionarne marksistične opredelitve, ne zato, da bi po vsej sili bili izvirni, marveč zato, ker je edino tako močje uresničevati pravo revolucijo. Samo taka revolucija lahko postane v vsej svoji globini in širini last najširih ljudskih množic in le taka more v resnici pomagati k boju za osvoboditev delavskega razreda v svetovnih razsežnostih. Odtod neomejeno zaupanje delavskega razreda v Tita, v Komunistično partijo Jugoslavije, v socializem.

Titova opredelitev za revolucijo nikoli ni pomenila, da bi revolucijo in nekatere njene posebne, tako imenovane, višje interese in smotre postavljali pred interese, težnje ali nad njive, nad življenje njenih nosilcev — ljudi. Bistvena značilnost Titove osebnosti in dela je njegova usmerjenost k delavskemu razredu in delovnemu človeku sploh. Delovni človek je bil in tudi danes ostal za Tita poglavitna ustvarjalna sila in subjekt socializma, hkrati pa tudi temeljni smisel in namen vseh družbenih prizadevanj in vsega socialističnega gibanja.

Izbor misli in idej, s katerimi se je Tito v minulih desetletjih obračal do delovnih ljudi in delavskega razreda Jugoslavije, ne more zajeti, pa naj bi bil še tako temeljit, vse te globine in širine Titove povezanosti z ljudskimi množicami. Ne more zategadelj, ker sta vse Titovo življenje in delo v svojem bistvu nepretrgana in neraztrgljiva vez z množicami. Tega ne bo mogel narediti tudi najboljši biograf. To bo naredila in ocenila zgodovina sama. Vendar je za izbor del tistih Titovih misli, ki so v zadnjih desetletjih odpirale nove poti jugoslovanskim narodom. To so pozivi, v boj za obnovo in graditev, za delavsko in družbeno samoupravljanje, za bratstvo in enotnost, za mir in socializem. To so odkrite, realne, kritične, humane in odgovornosti polne besede in misli. To so besede in misli revolucije.

25. maja 1972

Stane Dolanc

URESNIČEVALI BOMO VELIKA IZROČILA PREDSEDNIKA TITA

(Nadaljevanje s 1. strani)

štvu, obremenjenemu z globokimi družbenimi protislovji in novimi mednarodnimi nasprotji, ki so dosegle večkratno konfrontacijo dveh močnih vojnopolitičnih blokov svetovnih sil.

Kot oblikovalec zunanje politične dejavnosti in boja za ohranitev neodvisnosti in samostojnosti socialistične in neuvrščene Jugoslavije je Tito nasproti protiblokovskemu uvrščanju številnih gospodarsko najrazvitejših in drugih velikih sil poudaril drugo možnost dejavnega miroljubnega sožitja in boja za pravičnejše mednarodne odnose in za mir na svetu, kar v sodobnem mednarodnem razmerju političnih sil omogoča in objektivno pomeni boj tudi za družbeni napredek ter tudi za socialistično usmeritev in za nadaljnje neprestano širjenje meja človeške svobode.

Tito je nastopil tudi kot eden organizatorjev in najvidnejših vodij gibanja neuvrščenosti, te zgodovinske sile, ki se bori za nove in pravičnejše mednarodne odnose in ki vse bolj odločilno vpliva na sodobno svetovno gibanje za mir in družbeni napredek.

Tito je s svojimi izjemnimi sposobnostmi odkril, da bi ne glede na razlike med blokoma vsakršno povezovanje s katerim od blokov pripeljalo do nadaljnje zaostrojitve in da bi bil tako svet le še bolj ogrožen, ne da bi mogli rešiti poglavitne probleme. Porodila se mu je zamisel o neuvrščenosti in iskanju poti za premostitev blokovske napetosti. Zamisel je pridobila pristaše in ustanovljena je bilo gibanje neuvrščenosti, ki je v veliki meri prispevalo k miru v Evropi in v svetu.

Velikino in pomen Titovega zgodovinskega dela, humanistični smisel idej, ki jih je zastopal, širina njegovih pogledov na značaj notranje sile jugoslovanskih in svetovnih gibanj in moč njegove ustvarjalne misli so vidne tudi v njegovih člankih, referatih, govorih in poslanicah, v obsežnem literarnem ustvarjanju, brez katerega si ni mogoče zamisliti Titovega celotnega revolucionarnega dela.

Kot državnik in vodilna osebnost v ZKJ je Tito stalno vzdrževal neposredne stike z delovnimi ljudmi. To je bil pomemben vir njegovega smisla za realnost in njegove pripravljenosti, da spozna slabosti in napake in da govori o njih odkrito in samokritično. Tak značaj imajo njegovi številni javni nastopi, ki so vedno spodbujali partijo in delovne ljudi h krepitvi socialistične demokracije in v borbi proti raznim negativnim pojavom v družbi.

Posebno področje Titove dejavnosti so mednarodni odnosi in zunanja politika. Hitro je spoznal bistvene spremembe, ki so nastale v mednarodnih odnosih po drugi svetovni vojni in opozoril na nove poti, tako v boju za mir na svetu in za socializem kot tudi v boju za ohranitev neodvisnosti socialistične Jugoslavije. Enako odločno se je zoperstavil pritiskom na Jugoslavijo tako z zahoda kot vzhoda. V času Stalinovih groženj po letu 1948 se je odločno uprl poskusom zahodnih sil, da bi enostransko rešile tako imenovano tržaško vprašanje, pa tudi vsem drugim oblikam ogroženja neodvisnosti Jugoslavije.

V okoliščinah zelo zapletenega mednarodnega položaja Jugoslavije se je Tito vselej zavzemal za normalizacijo odnosov s Sovjetsko zvezo in z vzhodnoevropskimi državami ter za nadaljevanje odnosov z zahodnimi državami na načelih enakopravnosti in priznavanja pravice narodov do samostojnega in nemotenega notranjega družbenega razvoja. Ta načela, ki so že nekaj desetletij vodilna načela ZKJ in socialistične Jugoslavije, njihov glavni oblikovalec in zagovornik pa je bil Josip Broz Tito, so se močno uveljavila na prvi konferenci evropskih komunističnih in delavskih partij, ki je bila v Berlinu junija 1976. leta.

Ko je zagovarjal razvijanje politike širokega sodelovanja, vzajemnega spoštovanja in demokratizacije

mednarodnih odnosov, je Tito kot eden najaktivnejših državnikov sodobnega sveta obiskal več kot 80 držav v Evropi, Aziji, Afriki in Latinski Ameriki, nekatere tudi po večkrat.

Tito je v preteklosti opravil več kot 130 srečanj s predstavniki držav in vlad in več kot 100 srečanj s predsedniki in generalnimi sekretarji komunističnih, socialističnih in drugih delavskih in naprednih partij ter osvobodilnih gibanj. Tako je bil sedem desetletij v vrstah revolucionarnega delavskega gibanja, skoraj pol stoletja v središču boja ZKJ. V jugoslovanski družbi sta postala Tito in njegovo delo simbol združevanja vseh revolucionarnih in ustvarjalnih sil v jugoslovanski družbi.

S smrtjo predsednika Josipa Broza Tita, velikana naših narodov in narodnosti, bo ostala velika praznina v delu neuvrščenosti, v delu ZKJ in delu delavskega razreda Jugoslavije.

S svojim ogromnim znanjem in revolucionarno izkušnostjo, z načelnostjo in neprestanim ustvarjalnim delom je sedem desetletij dajal in dal neprecenljivo velik prispevek k oblikovanju in uresničevanju politike ZKJ. Niti v zadnjih dneh, ko ga je težka bolezen izčrpala, ni klonil, temveč se je, ne da bi varčeval s poslednjimi ostanki svojih moči, ukvarjal z državnimi posli, aktivno je spremljal dogajanje v svetu in mednarodnih, ekonomskih in političnih odnosih ter si prizadeval za uveljavitev in krepitev mednarodnega položaja Jugoslavije, za uveljavitev njene politike neuvrščenosti ter krepitev obrambnih sposobnosti Socialistične federativne republike Jugoslavije. Ko izgubljam predsednika Tita, izgubljam delavski razred in njegova avantgarda ter vsi jugoslovanski narodi in narodnosti enega največjih sinov naših narodov in narodnosti.

Izgubljam enega svojih zgodovinskih vodij, ki smo ga vsi spoštovali in ljubili, kajti bil je človek, ki je živel in umrl za dobro človeka, za svobodo in srečno življenje nas vseh ter prihodnjih generacij.

V njegovem življenju so bili pomembni in burni dogodki, naporni in boleči dnevi rojevanja, razvoja in utrditve naše partije in delavskega gibanja, dnevi polni idej in lepih uspehov, pa tudi kriz, pretresov in neviht.

Nikoli pa nismo doživeli brodoloma, čeprav je bilo mnogo zelo hudih trenutkov. Nasprotno, vedno smo prav po zaslugi Tita in zrelosti ZKJ in moči delavskega razreda, njegove sposobnosti, da zbere najširše demokratske množice naših narodov, vedno zmagali, priborili smo si svobodo in ohranili neodvisnost, uresnili globoko družbeno spremembo in zgradili federativno skupnost enakopravnih narodov in na-

rodnosti. To je bila varna plovba jugoslovanske revolucionarne ladje in danes socialistične svobodne Jugoslavije, ki jo je krmaril pogumni in neustrašni krmar Josip Broz Tito, ki se je znal ogniti vsem čerem in je z zanesljivo roko, ko je jasnovidno spoznal vse posebnosti naše poti v socializem, usmerjal našo ladjo v boljšo bodočnost. Titova vloga v sodobni zgodovini potrjuje tudi eno izmed Marxovih tez, namreč, da je uspeh revolucionarnega gibanja odvisen tudi od tega, kakšne osebnosti ga vodijo. To velja zlasti za revolucionarno gibanje, ko se znajde v odločilnih bitkah in v vseh prelomnih trenutkih.

Tito je daleč prerasel meje naše države. Njegov vpliv, ugled in državniška modrost sta nam prinesla priznanje in spoštovanje pri vseh narodih sveta.

Da bi delovni ljudje Jugoslavije izkazali Titu spoštovanje in priznanje za njegov izjemni prispevek k vsem dosedanjim zmagam in k razvoju socializma v Jugoslaviji, v obrambi njene neodvisnosti in ugleda, ki ga uživa Jugoslavija v svetu, moramo s skupnimi naporami in sistematičnim delom nas vseh zagotoviti, da bo uresničevanje velikih izročil tovariša Tita postalo glavna vsebina našega dela in glavna skrb vseh občanov in delovnih ljudi ter naše monolitne delavske armade jugoslovanskih narodov in narodnosti. Mi moramo varovati pridobitve, ki smo jih izbojevali v krvavem skupnem boju med drugo svetovno vojno in po vojni v izgradnji porušene domovine. Vedno moramo imeti pred očmi veliko obveznost, da v naši domovini, ki je na prepihu vzhoda in zahoda, omogočimo neoviran razvoj socializma. Zavedamo se, da Jugoslavija ne bi nikoli bila to, kar je, če ne bi bilo ZKJ in njenega voditelja tovariša Tita, če ne bi imeli samoupravne socialistične družbe in če ne bi izvajali svoje neodvisne politike, politike neuvrščenosti.

Danes, ko predsednika Tita nimamo več, imamo pa njegovo nesmrtno zapuščino, se šele zavedamo, kako revo in nepopolno je vse, kar človek reče o velikani — sinu naših narodov, njegovem življenju in delu.

Pri tem nas lahko pomiri samo dejstvo, da govori o njegovem delu in njegovi veliki osebnosti sam obstoj in razvoj socialistične Jugoslavije, njenih narodov in narodnosti in položaj delovnega človeka, ki se vse bolj utrjuje in razvija in s tem prispeva svoj delež k vlogi, moči ter ugledu Jugoslavije v svetu.

Vedna slava in hvala tovarišu Josipu Brozu Titu, slava njegovemu življenju in delu.

(Govor predsednika izvršnega odbora konference osnovnih organizacij sindikata Železarne na komemorativni razširjeni seji delavskega sveta Železarne, 4. maja 1980).

Predsednik Tito 1. maja 1974 v Mojstrani (Foto F. Črv)

SOŽALNE BRZOJAVKE

SOZD Slovenske železarne je ob izgubi našega predsednika Tita prejela izraze sožalja in sočustvovanja od:

- GHRZ — Praga, Jaromir Brezina — gen. direktor
- Derek Raphael and company Ltd.
- Waterbury farrel Europa, A. T. Romer — general manager
- Ferrolegeringar Ac.
- Minpeco
- Afrique — Metaux — France

V svojih sporočilih so zapisali, da občutijo našo bolečino ob izgubi predsednika TITA kot svojo in sporočili njihove najboljše želje za nadaljnji razvoj močne in razvijajoče se Jugoslavije.

TITO O BUDNOSTI KOT TEMELJNEM POGOJU ZA USTVARJANJE SAMOZAŠČITE IN OBRAMBE

TITOVA misel in delo na področju varnosti in samozaščite predstavljata temeljno gibalno silo, temelje in smeri organiziranja in ustvarjanja samozaščite.

S postavitvijo temeljev samozaščitnim funkcijam je vsestransko prispeval, da postaja samozaščita masovna, popolna in učinkovita.

Nastanek družbene samozaščite, kakor je znano, je v široki socialni bazi oborožene revolucije, njeni izvirnosti in avtentičnosti. Bila je vtkana v vse aktivnosti narodnoosvobodilne borbe, v vsakega komuniste, skojevca, mladince, partizane, v vse ljudstvo. TITO je zato večkrat poudarjal, da je potrebno ravno na teh izvirih razvijati tradicije masovnosti in učinkovitosti družbene samozaščite danes. Poudarjal je potrebo, da mora biti celotni sistem varnosti samoupravne socialistične družbe v službi delavskega razreda, delovnih ljudi in občanov, toda nikdar iznad in mimo njih.

TITO je s svojim delom pri podružbljanju varnosti in samozaščite naredil korak naprej v napredovanju socialistične misli s svojo vztrajnostjo, da se v družbeni samozaščiti angažirajo vsi družbeni subjekti, delovni ljudje in občani.

Skozi organiziranje in usposabljanje delavskega razreda, delovnih ljudi in občanov za samoupravljanje, skozi TITOVA sporočila, kakor rdeča nit izžarevajo njegova opozorila delavskemu razredu, narodom in narodnostim o nevarnostih, od kot le-te pretijo in kako se jim zoperstaviti.

TITOV nauk o bistvu budnosti in samozaščite je vedno pomemben in aktualen. Velikina njegovih misli in del je v tem, ker je on v vseh obdobjih svoje revolucionarne ustvarjalnosti jasno postavil budnost v funkcijo samozaščite. Pri tem je TITO v svojih sporočilih delavskemu razredu, delovnim ljudem in občanom stalno poudarjal, da je potrebno razmejiti budnost od sumničenja kot zlorabe budnosti. O tem so izredno pomembne njegove besede, izrečene na velikem mitingu ljudstva Dalmacije v Splitu pred dvajsetimi leti, ko je med drugim dejal tudi to:

»Jaz vam bom razčlenil, kaj pomeni budnost. So ljudje, ki z izgovorom budnosti sumničijo vse in karkoli in si prizadevajo, da bi ustvarili nezaupanje do vseh. Mi tega pri nas ne smemo dovoliti... Kaj pomeni budnost? Ta nima ničesar skupnega z nezaupanjem in

sumničenjem. Budnost je ena stvar, sumničenje druga. Budnost ima vzgojni pomen — gledati okrog sebe, gledati na vse, videti vse in tam, kjer se vidi napaka, pomagati ljudem, da jo popravijo. Budnost pomeni tudi paziti, da se sovražnik ne vgnezi v neko našo ustanovo ali podjetje in tam izvaja sabotaže. V tem je smisel budnosti... Sumničenju pri nas ni prostora. S sumničenjem se človeka moralno ubija... To je osnovno v zvezi z budnostjo, ker so naši ljudje temelj za uspešen razvoj in izgradnjo socializma.«

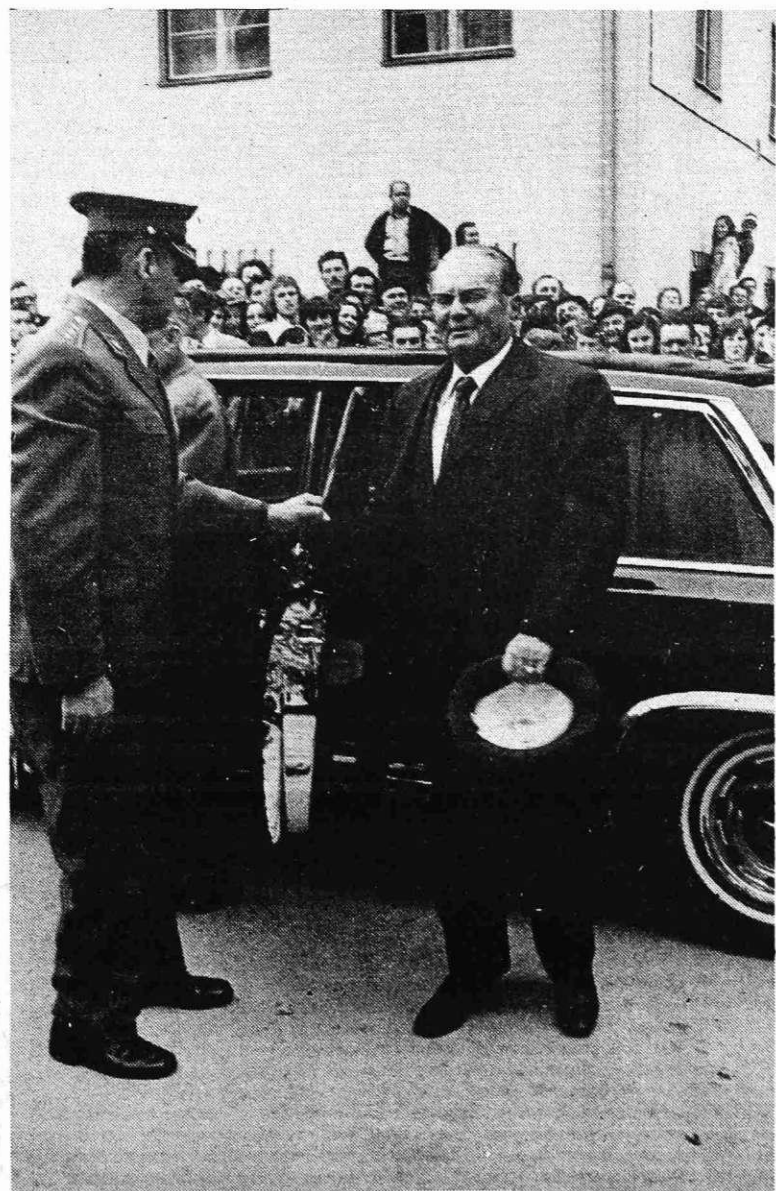
V svojih referatih in zaključnih besedah na kongresih partije po vojni je TITO poudarjal med naloga komunistov, delavskega razreda, vseh delovnih ljudi in občanov, da razvijajo budnost, ker je osnovni pogoj za ustvarjanje samozaščite in obrambe naše socialistične samoupravne družbe.

TITOVO ustvarjalno vlogo pri razvijanju zavesti o samozaščiti je potrebno gledati kot sestavni del celokupnih družbeno-zgodovinskih procesov, pogojev in oblik organiziranja in ustvarjanja zaščite revolucije v vseh njenih etapah. Osnovo TITOVIH idejnih rešitev in njihovo praktično uporabo opredeljuje spoznanje, da mora samozaščita, kot funkcija socialističnega samoupravnega sistema, sloneti na široki osnovi kakor v revolucionarnih organizacijah od vojne, organizacijah narodnoosvobodilnega gibanja v oboroženi revoluciji in končno v vseh socialističnih silah, delovnih ljudeh in občanah pri izgradnji samoupravnih družbeno-ekonomskih odnosov.

Tovariš TITO je tako postavil poudarek na podružbljanje obrambe in družbene samozaščite kot integralnega dela samoupravnih družbenih odnosov in da je to neodtujljiva pravica in dolžnost delavskega razreda, delovnih ljudi in občanov.

Ravno zaradi tega se mora TITOVA revolucionarna ustvarjalnost tudi na področju samozaščite vsebinsko doumeti, kot se njegova celokupna misel in delo gledajo v integralni povezanosti in enotnosti s celokupnimi tokovi socialističnih preobrazb in gibanj pri nas.

(M. Obradović — Društvena samozaščita 36/III, 24. marca 1980)

Prihod predsednika Tita v Mojstrano 1. maja 1974 (Foto F. Črv)

TITOV SKLAD

Ker se številne organizacije združenega dela in druge organizacije in posamezniki obračajo na organe občinske skupščine z vprašanjem, kam lahko nakažejo sredstva namesto v ena za pokojnega predsednika Tita, sporočamo številko žiro računa in naslov: TITOV SKLAD ZA ŠTIPENDIRANJE MLADIH DELAVCEV IN OTROK DELAVCEV ŠTEV.: 50100-655-50108.

PET UR ZA TITOV SKLAD

V četrtek, 8. maja, na dan pogreba tovariša Tita je dnina III. adjutaze hladne valjarne Bela izvedla akcijo, ki lepo manifestira privrženost delu in spominu tovariša Tita ter solidarnost s celotnim delavskim razredom v domovini v tem, za vse nas težkem trenutku. Ta dnina je v četrtek delala popoldne, in sicer od 17. do 22. ure. Svojeto osebnih dohodek za ta dan je namenila za Titov sklad za štipendiranje delavcev. Pobudo za to akcijo sta dala delavodja Hočvar in Ibrahim Bešić, sodelavci pa so jo takoj sprejeli. Predlagali so celo, da bi v ta namen delali dve ali tri dneve. Ta dan je delala cela dnina razen starih, ki so bili na dopustu, torej 22 delavcev. Tisti, ki so bili na dopustu, bodo prispevali dohodek enega dne dopusta.

Sodelavci tretje dnine adjutaze hladne valjarne Bela pravijo, da bi to potezo lahko posnemali tudi drugi, sami pa so pripravljene za Titov sklad delati še nekaj dni, seveda če bo dovolj vložka in bodo lahko delali.

Vodja TOZD Hladna valjarna Bela Aleksander Jeršek pravi, da je to akcija treba samo pozdraviti. Sodelavci te dnine so tako najboljše dokazali svojo solidarnost. Akcija pa bi imela še večji odmev, če bi potekala v širšem okviru. Škoda, je povedal na koncu pogovora vodja TOZD, ker niso pobude prenesli tudi na druge in tako izkoristili priložnosti, ki je zelo manifestativna.

PONOVNO IZBOLJŠAN DOSEŽEK PRI BRUŠENJU GREDEC

Že v začetku tega leta so se začeli kazati rezultati naporov pri reševanju problematike brušenja gredic v adjutazi bluminga. V mesecu marcu je bil dosežen izredno dober rezultat, ki pa je bil v aprilu ponovno močno presežen. Dosežena je bila rekordna proizvodnja 2410 ton obrušenihih gredic. Z boljše motivacijo in polno angažiranostjo vseh delavcev v adjutazi jim je uspelo znižati zastoje zaradi pomanjkanja brusilcev iz 12,4 % na 6 % (rezultati za lansko in letošnje prvo tromesečje) kljub izredno nizkemu staležu, ki prehaža že v kritičnega in ogroža normalno izpolnjevanje postavljenih nalog.

Najbolj nazorno pa nam kaže prizadevanje za čim boljše rezultate brušenja in vključevanje v skupne napore za dobro gospodarjenje primerjava med količino obrušene vložka v lanskimi štirih mesecih, ki je znašala 6882,0 ton in v letošnjih prvih štirih mesecih, ko so dosegli 8319,3 ton obrušenihih gredic, kar pomeni skoraj 21 % več.

Za te uspešne rezultate so prav gotovo najzaslužnejši proizvodni delavci kot tudi vzdrževalci.

V NADALJNJIH TREH TROMESEČJIH GOSPODARNEJE

Sobotna seja strokovnega kolegija, ki se je udeležil tudi predsednik kolegijskega poslovnega odbora Slovenskih železnar Igor Uršič in ponedeljkova seja poslovnega kolegija sta bili v celoti namenjeni analizi vzrokov izgub v nekaterih temeljnih organizacijah v prvem četrtletju in obravnavi predlogov ukrepov za izboljšanje stanja.

Gradivo, ki je služilo kot osnova za razpravo, sta pripravili dve strokovni grupi pod vodstvom Iva Arzenška in Martina Šketa, o vzrokih za slabe proizvodne rezultate pa je poročal Božo Bartelj.

Izguba, ki so jo v I. četrtletju zabeležile temeljne organizacije Plavž, Jeklarna, Valjarna bluming-štekla, Žičarna, Profilarna, Vratni podboji, Elektrode, Želblarna in Družbena prehrana, je po mnenju grupe izključno rezultat nedoseženega planiranega fizičnega in kvalitativnega obsega proizvodnje. Posledica tega je izpad gotove proizvodnje za prodajo, ki se odraža v ustrezno nižje doseženem dohodku.

Veriga medsebojno tesno povezanih vzrokov se potegne še izven Železarne, saj tudi polproizvodov in vložka nismo uspeli nabaviti v skladu s planom.

V razpravi je bilo poudarjeno, da vzrokov za slabe rezultate nikakor ne gre iskati samo izven Železarne, temveč predvsem v našem slabem delu, saj so stroški bistveno višji zaradi nedoseženih planiranih normativnih porab surovin že v začetnem delu proizvodne verige ter nedoseženega planiranega izplačila.

Seveda pa so na take poslovne rezultate vplivale tudi nižje prodajne cene naših proizvodov, kot smo jih planirali, precej močan porast deleža obveznosti iz dohodka in višje cene surovin ter repromateriala, ki so porasle v prvih treh mesecih bistveno več od planiranega letnega povprečja. Čeprav za izvoz ugotavljamo, da smo plan skoraj v celoti izpolnili, pa nam to na drugi strani tudi znižuje finančni rezultat zaradi manj ugodnih cen.

Vse te ugotovitve in poslovni rezultati nujno zahtevajo takojšnje sanacijske ukrepe v temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih. Usmeritve zanje so bile na obeh kolegijskih sejah, seveda pa jih bodo morali sprejeti predvsem samoupravni organi in delavci na sestankih samoupravnih delovnih skupin, saj so sestavni del naših stabilizacijskih prizadevanj. Pripravljeni so konkretni predlogi na posameznih področjih in predlog korekcije blagovne proizvodnje za obdobje junij-december 1980, usmeritve pa naj bi šle v naslednjih smereh:

- predvsem v primarnem delu tehnološke verige izpolniti planske zadolžitve (plavž, jeklarna s kontilivom, bluming štekel)
- usmeriti jeklo v tiste finalne proizvode, s katerimi bomo ustvarili največ dohodka,
- znižati specifične porabe surovin in energije najmanj do planiranih

- izboljšati izplene
- znižati porabo sredstev investicijskega vzdrževanja
- zagotoviti čim ugodnejšo dobavo repromaterialov in surovin in obvestiti tudi kupce o nastali situaciji

- nadaljevati akcijo za delno udeležbo kupcev pri plačilu tudi z devizami, kar od nas zahtevajo nekateri dobavitelji
- po pripravljenih kriterijih predvideti tudi preklic tistih pogodb s kupci, ki nam dajejo slabše rezultate oziroma vložek nujno potrebujemo sami (to bo zahtevalo izredno usklajeno akcijo vseh odgovornih delavcev na teh področjih)
- naročila čim bolj skoncentrirati na masovnejše proizvodnje in se znebiti drobnih naročil z velikimi stroški.

Na kolegiju je bilo poudarjeno, da morajo biti vse naloge rokovo in kvalitetno jasno opredeljene ter izvedljive, hkrati je treba vpeljati sistem stalnega nadzora nad izvajanjem sanacijskih ukrepov in predvideti posledice tudi s sankcioniranjem. Že do prihodnjega tedna morajo vsi vodje temeljnih organizacij in delovnih skupin pripraviti konkretne predloge za znižanje stroškov pod planiranimi.

Novogradnje naj pripravijo pregled vseh zunanjih organizacij združenega dela, ki v Železarni opravljajo kakršnakoli dela. Nabavni sektor bo pripravil pregled vseh izdelkov, ki jih v Železarni v večjih količinah nabavljamo, pa je njihova tako velika uporaba neutemeljena. Sektor za ekonomiko bo ponovno analiziral kriterije oziroma normative za oblikovanje lastne cene posameznim proizvodom, ker smo ugotovili, da vse niso dovolj realne.

Naj ob koncu navedemo misel Igorja Uršiča, da moramo iskati za ublažitev situacije v Železarni predvsem dolgoročne rezultate, ker nam še tako dobra poslovna politika brez ustreznih materialne osnove ne more zagotoviti boljših poslovnih rezultatov. Vsa prizadevanja morajo biti usmerjena v en cilj — da bomo bolj delali in tudi več proizvedli.

A.T.

PRODAJA V APRILU

V mesecu aprilu je bilo prodano 34.990 ton naših izdelkov, kar je 8 % ali 3.130 ton manj, kot smo planirali. Poprečna prodajna cena zaostaja za načrtovano le za 49 din/t, tako da je tudi vrednost osnovne realizacije v višini 589,7 milij. din zaostala za načrtovano za 8,5 %. Realizacija storitvenih TOZD je znašala 3,5 milij. din, ostala realizacija 9 milij. din in celotna zunanja realizacija 602,3 milij. din ali 55,7 milij. din manj, kot smo načrtovali. V primerjavi z rezultati, doseženimi v aprilu lanskega leta, so letošnji količinski malenkostno zaostali (57 ton), zaradi višje dosežene prodajne cene pa je vrednost višja od lanskoletne za 26 %.

Pregled prodaje posameznih TOZD kaže, da so mesečni količinski plan prodaje presegli v Livarni, Valjarni debele pločevine, Vratnih podbojih, Jeklovleku in Elektrodah, od katerih je najbolj presegla planirano višino Valjarna debele pločevine (za 17 %). Iste TOZD, razen Livarne, so presegle tudi svoj vrednostni plan, poleg teh pa še Želblarna, in sicer zaradi višje dosežene prodajne cene, ki je presegla načrtovano kar za 28 %. V petih TOZD smo dosegli nižjo prodajno ceno, kot smo načrtovali, največji zaostanek pa izkazuje TOZD Vratni podboji (11 % nižja prodajna cena od načrtovane) in Hladna valjarna Bela (10 %).

Kumulativni podatki o prodaji kažejo enake tendence kot mesečni. Plan prodaje po količini ni bil dosežen — zaostanek znaša 11.808 ton ali 7 % pri skupni količini 147.362 ton. Skupna zunanja realizacija pa zaradi 1 % zaostanka za planirano prodajno ceno zaostaja za načrtovano za 9 % ali 231,2 milij. din. V prvih štirih mesecih letošnjega leta zaostajamo za planom za 15 % z realizacijo storitvenih TOZD in 12 % z ostalo realizacijo.

ZA DOLGOROČNO STABILIZACIJO GOSPODARSKIH IN DRUŽBENIH GIBANJ

Sedanja samoupravna in družbenopolitična aktivnost v vseh temeljnih organizacijah združenega dela in delovnih skupnostih naše železarne je v celoti usmerjena k uresničevanju politike gospodarske stabilizacije. Vendarle pa v teh prizadevanjih preveč iščemo le kratkoročne, včasih tudi parcialne rešitve, v posameznih primerih pa sprejemamo, sicer stabilizacijske ukrepe, mimo delavcev. V to so vloženi veliki napori in prizadevanja, ki pa ne prinašajo večjih in trajnejših rezultatov, ker so premalo prisotni dolgoročni cilji gospodarske in družbene stabilizacije. V vseh teh prizadevanjih premalo govorimo o temeljnem vprašanju, to je hitrejšem uveljavljanju samoupravnih družbenoekonomskih odnosov, kar v uvodu poudarjajo usmeritve aktivnosti Zveze sindikatov Slovenije pri uresničevanju družbenoekonomske politike v letu 1980 z besedami:

»V Zvezi sindikatov Slovenije se zavedamo, da je temeljni pogoj za dolgoročno stabilizacijo gospodarskih in družbenih gibanj hitrejša uveljavljanja samoupravnih družbenoekonomskih odnosov ter utrjevanje položaja, vloge in odgovornosti delavcev da smotno gospodarijo z družbenimi sredstvi ter da odločajo o vseh pogojih, sredstvih in rezultatih svojega dela.«

V ta okvir prizadevanj sodi uveljavljanje samoupravnega družbenega planiranja, združevanje dela in sredstev, gospodarjenje z družbenimi sredstvi in večji vpliv in odgovornost delavcev na porabo vseh sredstev družbene reprodukcije. Ta prizadevanja pa so povezana z eno temeljnih nalog, ki jo je opredelil predsednik Tito na XI. kongresu Zveze komunistov Jugoslavije junija 1979:

»Da bi dosegli večjo produktivnost dela, nas čaka pomembna naloga, da izboljšamo sistem delitve po delu, tako da bo postal glavna spodbuda za produktivnost in tudi za uspešnejše upravljanje in učinkovitejše poslovanje sploh.«

Vse to smo že neštetočrat poudarili v našem glasilu, pa vendarle v tej smeri odločno premalo delujemo, niti ne prisluhnemo dovolj številnim pripombam delavcev na sedanji sistem delitve, ki ni dosledno urejena po delu, niti v delitvi po TOZD, niti glede osebnega dohodka, oziroma njegove delitve po delu in rezultatih dela. Prav tu je še močno prisotna uravnilovka z neko tendenco, da ne bi prihajalo do prevelikih razlik v osebnih dohodkih delavcev posameznih TOZD. In ravno zato ni bistvenih razlik med osebnimi dohodki delavcev, ki dosegajo višjo produktivnost, gospodarski načrt in dobre poslovne rezultate, od tistih, ki tega ne dosegajo.

To pa je ključ do tega, da se bodo delavci resnično počutili in uveljavljali kot gospodarji pogojev in rezultatov svojega dela. Ključ za smotno izrabo proizvodnih zmogljivosti, boljše delovno in tehnološko disciplino, dosledno varčevanje, boljše organizacijo dela, zmanjševanje odsotnosti z dela, večjo odgovornost in podobno. Vse to pa smo doslej reševali preveč s pozivi in sklepi, odločno premalo pa s hitrejšim uveljavljanjem samoupravnih družbenoekonomskih odnosov ter utrjevanjem položaja, vloge in odgovornosti delavcev, da smotno gospodarijo z družbenimi sredstvi ter da odločajo o vseh pogojih, sredstvih in rezultatih svojega dela.

IZPLAČILO OD IN REGRESA ZA DOPUST

Končnih podatkov o statističnih povprečjih osebnih dohodkov za april zaradi okvare na računalniku še ni, zato bo naša informacija tokrat manj obsežna kot običajno. Ugotoviti bomo skušali le nekaj osnovnih gibanj na področju osebnega dohodka.

Število zaposlenih se je v aprilu zopet zmanjšalo, tako da je padlo povprečje že pod 6.500 zaposlenih. Glede na plan zaposlenih je dejansko število kar 3,5 % manjše. Zaradi zmanjšanja števila zaposlenih se ob padanju obsega sredstev za osebne dohodke zneski na zaposlenega bist-

veno ne nižajo. Po približnem izračunu bo povprečno izplačilo za april za 20 din na zaposlenega manjše kot mesec prej, na plačano uro pa bo znesek celo za spoznanje višji. Število plačanih ur je v seštevku in na zaposlenega manjše, ker je april za en dan krajši od marca. Pri tem pa je bilo opravljeno več nadurnega dela, ki se je povečalo predvsem v vzdrževalnih TOZD, medtem ko v devetih proizvodnih TOZD in vseh treh delovnih skupnostih ugotavljamo zmanjšanje števila nadur. Posebej velja poudariti organizacijo dela in stabilizacijska prizadevanja v TOZD Valjarna žice in profilov, v kateri je bilo opravljeno vsega 34 nadur, dosežena pa je bila nadpovprečna visoka proizvodnja. Delavci te TOZD bodo v tem mesecu imeli visok OD (čeprav je brez nadurnega dela), saj znaša povprečno doseganje učinka 42,7 %, stimulacija na proizvodnjo pa 10 %.

V aprilu na ravni Železarne učinkovitost ni porasla. V posameznih TOZD je izračunan učinek večji kot prejšnji mesec, medtem ko je v vseh delovnih skupnostih skupnih služb manjši, ker je bil skupni rezultat, merjen s fakturirano realizacijo, zelo nizek.

Ob manjšem številu opravljenih ur in skoraj enaki proizvodnji kot v marcu je povprečen dohodek stimulacije za proizvodnjo nekoliko višji. Pri prečnem pomanjkanju polproizvodov so zlasti razveseljivi podatki za TOZD Plavž in TOZD Jeklarno, ki v zadnjih mesecih dosegata visoko stimulacijo zaradi izboljšanih proizvodnih rezultatov.

Danes so poleg osebnega dohodka izplačani tudi regresi za redni letni dopust. Sredstva za ta namen smo združili v skladu skupne porabe v letu 1979. O višini regresa in upravičenosti do regresa je verjetno informiran vsak član našega kolektiva, zato najbrž ponavljanje števil ni potrebno. V predhodnih letih smo višino regresa določili navadno glede na ugotovljeno rast osebnega dohodka. V letošnjem letu se na vseh področjih trudimo, da bi bil uspeh stabilizacije kar največji. Tudi pri delitvi regresa za dopust smo upoštevali našo skupno težnjo, tako da je izplačanih sredstev v ta namen le 5 % več kot lani.

P. R.

V podbojarni (SK)

V APRILU SKUPNA PROIZVODNJA PRESEŽENA, GOTOVA POD PLANOM

Tudi v aprilu se je nadaljeval trend zmanjševanja dobave polproizvodov iz tujih virov. Ker pa je bil v tem mesecu izveden letni remont v TOZD Valjarna debele pločevine, ki je največji porabnik polproizvoda v naši železarni, je bila situacija s tem nekoliko omiljena. Zaradi predvidenega pomanjkanja polproizvodov je bil v primerjavi z gospodarskim načrtom nekoliko znižan operativni program skupne proizvodnje dosežen s 103,2 % (gospodarski načrt 101,4 %) in gotove proizvodnje 102,3 % (gospodarski načrt 95,1 %).

TOZD PLAVŽ

Proizvodna situacija se v primerjavi z mesecem marcem ni bistveno spremenila in z operativnim programom znižana količina je bila dosežena z 98,5 %. K manjši količini izdelanega grodlja je poleg pomanjkanja kisika prispevalo tudi miniranje nasledin na obeh plavžih. Po 20. aprilu so na obeh plavžih pričeli uporabljati koks iz Lukavca, ki kvaliteto ustreza in je bila zato tudi njegova specifična poraba nižja kot v marcu.

TOZD JEKLARNA

Gospodarski načrt skupne proizvodnje je bil v aprilu dosežen s 101,1 %, in sicer je martinarna nekoliko zaostala za načrtovano količino, elektrojeklarna pa jo je precej presežla. Glavna vzroka nižje proizvodnje v martinarni sta bila: nižji delež grodlja v vložku in okvara na SM peči 07, zaradi česar so štiri dni obratovali s štirimi SM pečmi.

Izdelava dinamo kvalitete je potekala slabše kot v marcu. Skupno je bilo naročenih 900 blokov (120 šarž), odlihtih pa je bilo 760 (104 šarže) ali 84,4 % (v marcu 86,3 %). Razen tega so imeli težave tudi s kvaliteto odlihtih šarž in je bilo zato precej blokov namesto v trakove izvaljano v slabe.

Izpolnjevanje proizvodnega programa je bilo v martinarni s 87,0 % (v marcu 86,6 %) in v elektrojeklarni z 89,0 % (v marcu 84,7 %) precej boljše kot v marcu. Na napravi za kontinuirno vlivanje je bilo odlihtih 2.871 ton blumov, kar je 345 ton manj kot v marcu.

Glavni vzrok za manjšo proizvodnjo so bile težave z livnimi ponvicami.

Ob upoštevanju dogovorjenega tehnološkega rizika 5,0 % v martinarni in 6,0 % v elektrojeklarni je bilo v prvi 6,8 % in v drugi 6,0 % zgrešenih šarž, kar je precej boljše kot v mesecu marcu.

TOZD LIVARNA

Livarna je dosegla za april načrtovano skupno proizvodnjo s 109,3 %. Zunanji naročnikom je bilo prodano 61 ton jeklenih odlihtov.

TOZD VALJARNA BLUMING-ŠTEKEL

Ta valjarna je z operativnim programom predvideno skupno in gotovo proizvodnjo, ki je bila postavljena v valjarni štekel nekoliko nižje kot gospodarski načrt, presežla. Bilo je nekaj težav zaradi valjanja prevelikih količin slabov namesto toplo valjanih trakov zaradi občasno slabše kvalitete dinamo jekel. Skupnih

zastojev na obratovalni čas je bilo 32,21 % ali za 0,61 % manj kot v marcu.

Proizvodnja toplovaljanih trakov na valjarskem ogradju štekel je bila z 18.177 tonami doslej največja.

Obratovalna kampanja potisne peči je potekala zelo dobro. V času od 4. do 16. aprila je bilo prevajanih 6.777 ton domačih in tujih slabov.

TOZD VALJARNA ŽICE IN PROFILOV

V tej valjarni so močno presežili gospodarski načrt skupne proizvodnje, medtem ko je bil operativni program gotove proizvodnje zaradi težav s polproizvodom postavljen nižje kot gospodarski načrt in je bil tudi presežen. Skupni zastoji na obratovalni čas so bili s 33,35 % letos daleč najnižji.

TOZD VALJARNA DEBELE PLOČEVINE

V tej valjarni je bil od 19. do 30. aprila izveden letni remont. Zato je bila tudi načrtovana skupna in gotova proizvodnja ustrezno nižja ter za 16,1 % oziroma 14,6 % presežena.

TOZD HLADNA VALJARNA BELA

Kljub težavam s polproizvodom je bila načrtovana skupna in gotova proizvodnja dosežena. Dinamo kvalitete je bilo izvaljanih 2.884 ton in nerjavnih 89 ton.

TOZD HLADNA VALJARNA JESENICE

Načrtovana skupna proizvodnja je bila dosežena s 101,3 % in gotova proizvodnja z 99,7 %. Nekaj težav je bilo s preskrbo toplovaljanih trakov dinamo kvalitete, zato je tudi dosežena proizvodnja nižja. Izvaljanih je bilo 393 ton dinamo trakov (v marcu 520 ton) in 272 ton trakov iz visoko ogljikovih jekel (v marcu 367 ton).

TOZD ŽICARNA

V tej temeljni organizaciji so bile težave predvsem pri preskrbi z debelo žico premera 8 mm in več. Tudi program patentirane žice ni bil v celoti zagotovljen zaradi neustrezne kvalitete in premajhne medfazne zaloge. Nekaj problemov je bilo tudi pri proizvodnji VAC žice zaradi remonta na žerjavu. Zato tudi ni bila dosežena načrtovana skupna proizvodnja.

Pri kvalitetnem asortimentu so izdelali 856 ton patentirane žice (v marcu 1.147 ton), 391 ton VAC žice

(v marcu 497 ton) in 127 ton EPP žice (v marcu 120 ton).

TOZD PROFILARNA

Težave s polproizvodom so se nadaljevale tudi v aprilu. Zato ni bila dosežena niti načrtovana skupna, niti gotova proizvodnja.

TOZD VRATNI PODBOJI

Z gospodarskim načrtom predvidena skupna proizvodnja je bila dosežena s 104,4 % in gotova proizvodnja s 104,1 %.

TOZD JEKLOVLEK

Bilo je nekaj problemov v preskrbi s polproizvodom za vlečno linijo Blaw-Knox. Kljub temu je bila načrtovana skupna proizvodnja dosežena.

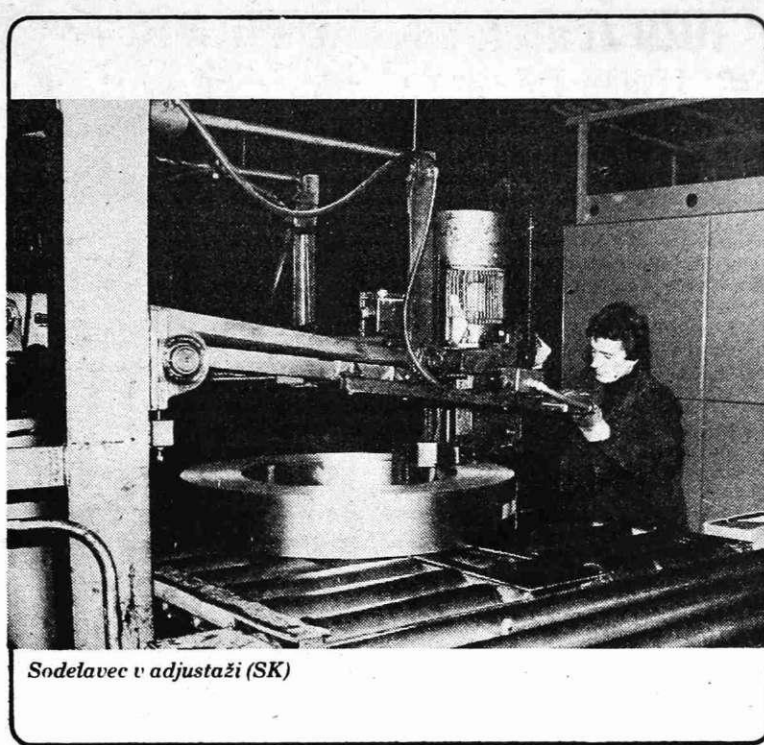
TOZD ELEKTRODE

Načrtovana skupna proizvodnja je bila sicer v celoti dosežena, čeprav je pri oplasnjenih elektrodah in taljenem prašku niso dosegli. Pri oplasnjenih elektrodah so bile težave pri preskrbi s polproizvodom, pri taljenem prašku pa zaradi zastojev oziroma okvar.

TOZD ŽEBLJARNA

Načrtovana skupna in gotova proizvodnja je bila v aprilu dosežena. Izredno uspešen je bil tudi izvoz in je z 895 tonami za 30 % presežel načrtovano količino.

Avzug Karba

Sodelavec v adjustaži (SK)

PROIZVODNJA SLOVENSKE ŽELEZARNE V MARCU IN PRVEM ČETRTLETJU

Glavne značilnosti v mesecu marcu so bile težave s polproizvodom, v jeklarnah pa z jeklenim odpadkom in s slabo kvaliteto rude in koks. Zaradi pomanjkanja jeklarskega grodlja so na Jesenicah vlagali samo 45 % grodlja v SM peči, namesto predvidenega deleža 52 %.

Zaradi nižje proizvodnje jekla in težav pri oskrbi s polizdelki iz drugih virov je primanjkoval vložek za valjarne. Manjša proizvodnja valjarn in težave z nakupom žice od drugod sta bila vzrok, da je manjkalo vložek za predelavo. Težave so bile tudi pri oskrbi s koksom in še več drugih težav in manjših težav. Kljub temu so bili doseženi rezultati nekoliko boljše kot v mesecu februarju.

Količina izdelanega surovega železa je bila v železarni Štore že nad načrtovano mesečno količino. V železarni Jesenice so imeli poleg problemov s kvaliteto rude in koks še težave s plavžem št. 1, ki mora v popravilo in bo obratoval samo toliko časa, da bo vse pripravljeno za novo obzidavo. Skupno je bil mesečni načrt proizvodnje surovega železa izvršen 92 %. V železarni Štore je znašala izvršitev 102 % in v jesenjskih plavžih 89 %. Letos izdelana količina surovega železa v prvem tromesečju je za nekaj več kot 1 % manjša, kot je bila v enakem obdobju lani.

Proizvodnja surovega jekla je bila 2 % večja kot februarja, vendar še vedno 2 % pod poprečno, mesečno načrtovano količino. Visoko proizvodnjo so dosegli v jeklarni železarne Ravne, saj so presežili mesečni načrt kar za 7 %. Če ne bi imeli slabega jeklenega odpadka, zaradi česar so morali vlagati tudi po pet in šest košar, bi bil rezultat še boljši. Izdelana količina elektro jekla v štorski jeklarni, kjer se vse bolj uveljavlja nova peč, je le nekoliko pod načrtovano. Izvršitev znaša 98 % mesečnega načrta, kar je odstotek več, kot je bil njihov operativni načrt, ker so imeli v marcu načrtovano popravilo, ki je trajalo nekoliko dlje, kot so predvidevali. Težave so imeli zaradi pomanjkanja delavcev in slabe kvalitete vložka. V jeklarni železarne Jesenice je bila proizvodnja v marcu sicer boljša kot pretekla meseca letošnjega leta, vendar še vedno okoli odstotek pod poprečno mesečno načrtovano količino. V SM jeklarni so obratovali tri dni samo s štirimi SM pečmi in v vložku so uporabljali, kot je navedeno v uvodu, le 45 % surovega železa, kar je podaljševalo postopek in povzročalo težave tudi pri izvrševanju kvalitete programa. V elektrojeklarni so imeli prekomerne zastoje. Kot delovni uspeh pa je treba omeniti, da so na napravi za neprekinjeno vlivanje odlihtili nad 3.300 ton, kar je doslej največja mesečna količina in zelo blizu načrtovane.

Pri večjih proizvodnih zmogljivostih, kot so bile na razpolago v prvem četrtletju lanskega leta, znaša letošnja proizvodnja surovega jekla samo 4 % več kot v enakem obdobju lani. Če bi bila proizvodnja surovega jekla v naslednjih četrtletjih enaka kot v prvem, bi komaj malo presežili 800.000 ton letne proizvodnje. Po treh mesecih znaša zastoj za zbirnim načrtom 5 %, kar je veliko in bo morala biti v naslednjih mesecih izdelana količina jekla večja, da ne bo še več težav s polproizvodom, kot jih je bilo v marcu.

Blagovna proizvodnja je bila v mesecu marcu zadovoljiva, vsaj tako kaže skupni rezultat. Železarne so izvršile mesečni načrt s 101 %, k čemu so precej pripomogli v železarni Štore, kjer so plan izvršili 111 %. V železarni Ravne so ga izvršili 100 %, v železarni Jesenice pa 98 %. Povsod

so bile težave s polproizvodom. Dobra proizvodnja jekla je pripomogla, da so se te težave ponekod zmanjšale ali odpravile. Tam, kjer je bila večja odvisnost od polproizvodov iz tujih virov, ni bilo mogoče izvršiti mesečnih nalog, kot je bilo to na Jesenicah.

Predelovalci žice so izvršili mesečni načrt blagovne proizvodnje 104 %, prednjačijo v Plamenu s 111 %, v Žici so izvršili načrt 102 %, v Verigi 101 %, v Tovilu je bila izvršitev 97 %, vendar drobnega asortimenta, kar pa pomeni večjo vrednost.

Blagovna proizvodnja je bila v letošnjem prvem četrtletju v železarnah 3 % večja, kot je bila v enakem obdobju lani in je le odstotek pod zbirno načrtovano količino. Predelovalci žice so nekaj malega nad ravniho četrtletnega načrta in njihova proizvodnja je za odstotek večja kot po prvem četrtletju lani. Skupna mesečna izvršitev blagovne proizvodnje v mesecu marcu za Slovenske železarne znaša 101 %. Po prvem četrtletju je proizvodnja 3 % večja od lanske, vendar zaostaja odstotek za zbirnim načrtom.

V mesecu marcu je bila tudi dosežena vrednost prodaje boljše kot pretekla dva meseca in znaša izvršitev 105 %. Načrtovano mesečno vrednost prodaje niso dosegli v železarni Jesenice in v Verigi. V vseh drugih delovnih organizacijah so sorazmerno visoko presežili mesečno načrtovano realizacijo. Zbirni načrt je še vedno slabo realiziran, saj znaša realizacija le 95 % načrtovane vrednosti. Še težje je to, da se ves zaostanek nanaša le na dve delovni organizaciji: železarno Jesenice in Verigo Lesce. Vse delovne organizacije, razen navedenih dveh, dosegajo tudi četrtletni načrt eksterne realizacije.

Izvoz je bil v marcu podoben kot v prejšnjih dveh mesecih in je precej večji, kot je bil dosežen v enakem obdobju lani, vendar manjši, kot je bil načrtovan. Trenuten zaostanek je velik in bo boleč, ker je možnost našega uvoza vezana na vrednost izvoza. Kot vemo, se dinamika izvoza med letom večkrat menja. Odvisna je pač od možnosti prodaje, proizvodnih programov. Izvoz večkrat zahteva dolgotrajne postopke, kar vse vpliva na realizacijo. Daljše obdobje daje tudi realnejše pregledne stanja.

Proizvodni rezultati se postopno izboljšujejo, čeprav lahko pričakujemo še več težav, ki jih prinašajo s seboj tudi nekateri stabilizacijski ukrepi.

Tudi tokrat ne morem podati podrobnejšega pregleda doseženih proizvodnih rezultatov po posameznih skupinah izdelkov in o medsebojnih menjavah. Ko bodo znani vsi podatki, boste obveščeni o tem. Letni gospodarski načrt je sprejet in je v izvajanju. Osnovni podatki so dokončni in s tem bomo primerjali dosežene rezultate. Tudi o tem, kako se izvajajo investicije, kar gotovo vpliva na proizvodne dosežke, bom napisal informacijo. Upam tudi, da boste v bodoče dobivali informacije o mesečnih proizvodnih rezultatih prej, kot dosedanje mesece.

Milan Marolt

IZVRŠITEV DRUŽBENEGA PLANA IN PROGRAMA SKUPNE IN GOTOVE PROIZVODNJE TER ODPREME V APRILU

TOZD	SKUPNA PROIZVODNJA					GOTOVA PROIZVODNJA					ODPREMA	
	Družbeni plan	Program	Izvršitev	% 4/2	% 4/3	Družbeni plan	Program	Izvršitev	% 9/7	% 9/8	za prodajo	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
Plavž	13.800	12.600	12.354,3	98,5	98,1	—	—	—	—	—	—	—
Jeklarna	40.550	40.550	40.992,3	101,1	101,1	—	—	—	—	—	—	—
— SM jeklarna	26.500	26.500	25.828,8	97,5	97,5	—	—	—	—	—	—	—
— El jeklarna	14.050	14.050	15.163,5	107,9	107,9	—	—	—	—	—	—	—
— ASEA peč	7.100	7.100	7.013,7	98,8	98,8	—	—	—	—	—	—	—
— LM peč	6.800	6.800	7.940,3	116,8	116,8	—	—	—	—	—	—	—
— BBC peč	250	150	209,5	139,7	139,7	—	—	—	—	—	—	—
Livarna	148	148	161,7	109,3	109,3	60	60	61,1	101,8	101,8	61,1	61,1
— jeklo livarna	145	145	157,9	108,9	108,9	60	60	61,1	101,8	101,8	61,1	61,1
— kovino livarna	3	3	3,8	126,7	126,7	—	—	—	—	—	—	—
Valjarna bluming-štekel	36.900	35.820	37.746,0	102,3	105,4	7.080	6.000	6.100,1	86,2	100,0	6.155,7	6.155,7
— bluming	19.600	19.600	20.916,5	106,7	106,7	300	300	345,0	115,0	115,0	300,4	300,4
— štekel — razrezoval	17.300	13.520	13.875,1	97,3	102,6	6.780	3.000	2.938,7	98,0	98,0	3.050,8	3.050,8
— štekel — termična obd.	—	2.700	2.954,4	109,4	109,4	—	2.700	2.816,4	84,9	104,3	2.804,5	2.804,5
Valjarna žice in prof.	9.200	9.200	10.525,9	114,4	114,4	2.530	1.270	1.863,1	73,4	146,7	1.899,2	1.899,2
— valjarna žice	9.200	9.200	10.525,9	114,4	114,4	2.530	1.270	1.863,1	73,4	146,7	1.899,2	1.899,2
— valjarna profilov	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Valjarna debele ploč.	5.700	5.700	6.618,0	116,1	116,1	5.630	5.630	6.451,5	114,6	114,6	6.594,6	6.594,6
Hladna valjarna Bela	8.160	8.160	8.192,3	100,4	100,4	8.060	8.060	8.077,7	100,2	100,2	7.004,2	7.004,2
Hladna valjarna Jesenice	2.530	2.530	2.563,1	101,3	101,3	2.360	2.360	2.353,3	99,7	99,7	2.175,2	2.175,2
Žičarna	5.670	5.670	5.436,4	95,9	95,9	4.570	4.320	3.710,4	81,2	85,9	3.697,1	3.697,1
Profilarna	2.550	2.550	2.093,8	82,1	82,1	2.380	2.380	1.850,2	77,8	77,8	1.875,3	1.875,3
— HOP	2.360	2.370	1.886,8	80,0	79,6	2.230	2.240	1.682,8	75,5	75,1	1.768,5	1.768,5
— rondele	20	20	31,9	159,5	159,5	20	20	31,9	159,5	159,5	25,9	25,9
— diski	120	120	65,4	54,5	54,5	120	120	65,4	54,5	54,5	12,8	12,8
— cestna ograja	50	40	109,7	219,4	274,3	10	—	70,7	707,0	—	68,1	68,1
Skladišče 38	170	170	240,5	141,5	141,5	170	170	240,5	141,5	141,5	110,5	110,5
Vratni podboji	120	120	125,3	104,4	104,4	120	120	124,9	104,1	104,1	158,0	158,0
Jeklovlek	1.840	1.770	1.851,5	100,6	104,6	1.830	1.760	1.851,4	101,2	105,2	1.862,1	1.862,1
Elektrode	2.220	2.220	2.434,0	109,6	109,6	2.010	2.010	2.265,0	112,7	112,7	2.237,1	2.237,1
— elektrode, var. žica	1.810	1.810	1.589,0	87,8	87,8	1.800	1.800	1.584,3	88,0	88,0	1.576,0	1.576,0
— varilni prašek	110	110	142,7	129,7	129,7	110	110	142,8	129,8	129,8	123,2	123,2
— suha elektr. masa	100	100	158,4	158,4	158,4	100	100	158,4	158,4	158,4	158,4	158,4
— ognjevarni mat.	200	200	543,9	272,0	272,0	—	—	379,5	—	—	379,5	379,5
Žebljarna	990	990	990,5	100,1	100,1	990	990	990,1	100,0	100,0	936,2	936,2
ŽELEZARNA	130.548	128.198	132.325,6	101,4	103,2	37.790	35.130	35.939,9	95,1	102,3	34.766,3	34.766,3
Elektrode Zagreb	—	—	—	—	—	330	400	219,7	66,6	54,8	219,6	219,6
SKUPAJ	—	—	—	—	—	38.120	35.530	36.159,6	94,9	101,8	34.985,9	34.985,9

TOZD ŽEBLJARNA PRESEGLA PLAN, POSLOVNI REZULTAT PA JE NEGATIVEN

Ob trimesečnem periodičnem obračunu je v TOZD Žebljarna izkazana izguba v višini 3,17 milijonov din. Tako slab rezultat je presenetljiv v delavce temeljne organizacije, ker so bili prepričani, da so v tem letu delo dobro zastavili. Tudi stabilizacijski program dobro izpolnjujejo.

Tako stanje je bilo dovolj tehten razlog, da je predsednik izvršnega odbora sindikata TOZD Žebljarna sklical skupno konferenco vseh družbenopolitičnih organizacij in odbora za gospodarstvo.

Na posredovane podatke iz poslovnega poročila je predsednik sindikata postavil nekaj kritičnih vprašanj, na katera morajo družbenopolitične organizacije dati svoja mnenja. Razvila se je razprava, v kateri je bilo ugotovljeno:

1. TOZD Žebljarna je v prvem tromesečju izpolnila proizvodni družbeni plan s 3.036 tonami ali 101,57 %, plan prodaje pa celo s 3.225 tonami ali 107,86 %, od tega je bilo izvoženih 2.493 ton ali 77,3 % celotne odpreme.

2. Fizični kazalci potroškov in storilnosti, izraženi v kilogramih na uro in na moža, so boljši kot poprečni v letu 1979. Ugoden kazalec je zmanjšanje števila delavcev. Plan je 87 delavcev, s stabilizacijskim programom pa je postavljena meja za zaposlovanja na največ 85 delavcev, v prvih treh mesecih pa je žebljarna delala samo s poprečno 82 delavci. Zaradi tega je tudi izkazano znižanje stroškov na osebnih dohodkih za 228 tisoč din. K temu je prispeval tudi ukrep za znižanje nadur, ki so padle od nekaj sto pod sto ur na mesec.

Najslabši kazalec pa je prikazani izplen, ki je za 1,8 % slabši od planiranega in predstavlja 755 tisoč din zvišanja stroškov.

3. Zvišanje stroškov v višini preko 600 tisoč din pa je zaradi prekoračenih stroškov pri porabi energije (poraba pare), storitev strojnih delavnic, vzdrževanja, transporta in fiksnih stroškov.

4. TOZD Žebljarna je dosegla samo 70 % planiranega celotnega prihodka, ki ga pridobiva samo iz skupnega prihodka proizvodnih TOZD. Doseženi prihodek 20,85 milijonov predstavlja v celotnem prihodu TOZD Žebljarna samo 0,84 odstotni delež, izguba 3,17 milijonov

pa 3,4 % izgube delovne organizacije. Na osnovi navedenih ugotovitev in zelo konkretne razprave je bilo sprejeto in predlagano naslednje:

— slab izplen (—1,8 %) je problem TOZD Žebljarna. Izkazani slabši izplen je v glavnem zaradi nepravilnosti pri registriranju proizvodnje, zaradi česar je proizvodnja obremenjena z večjo količino žice, kot pa je bila resnična poraba. Delno pa je bil vzrok tudi v nezadostnem varčevanju z materialom. Te ugotovitve je treba rešiti do zaključka polletja, tako da bo poročilo po tej poziciji pozitivno.

— ni razumljivo in vzdržno, da izkazujejo proizvodne TOZD izgubo, vse storitvene pa zelo ugoden pozitiven rezultat. Tako očitne razlike v poslovnih poročilih niso v skladu s prizadevanji za stabilizacijo in tudi ne z osnovnimi načeli zakona o združenem delu. Zato je treba rešiti sedanji sistem delitve skupnega pri-

hodka, tako da bodo ob slabših rezultatih proizvodnje tudi storitvene TOZD pridobile sorazmerno nižji prihodek. Zato bi morali izvršne ure v storitvenih TOZD in druga merila za pridobivanje prihodka zmanjšati skladno s faktorjem neuspeha delovne organizacije ali proizvodnih temeljnih organizacij. To naj bi veljalo tudi za delovne skupnosti.

— odgovorne službe morajo takoj pripraviti pojasnilo za zbor delavcev oz. sestanke SDS, zakaj je TOZD Žebljarna dosegla samo 70 % planiranega prihodka, ker je to za delavce, ki so izvršili svoje planske obveznosti, nerazumljivo.

— v pocinkovalnici žičnikov se je treba držati že dogovorjenih ukrepov za zmanjšanje porab materialov in energije, za kar je odgovorno vodstvo TOZD.

— vsi delavci v TOZD so dolžni, da se bolj odgovorno in gospodarno ponašajo pri opravljanju delovnih dolžnosti.

Ob koncu konference je bilo zahtevano, da se s stališči in ugotovitvami seznanijo tudi družbenopolitične organizacije v drugih TOZD in delovnih skupnostih in naj se zato objavijo v Železarni.

Družbenopolitične organizacije TOZD Žebljarna

INOVACIJSKA DEJAVNOST V APRILU

Rezultati množične inventivne dejavnosti v preteklih štirih mesecih kažejo predvsem na porast inovacijskega dohodka, saj znaša že 20.000.616,00 din, medtem ko je lani za vse leto znašal 24.872.325,00 dinarjev.

Avtorjem tehničnih in tehnoloških izboljšav je bilo izplačanih 513.315,00 din osebnih nadomestil ali 2,56 % od inovacijskega dohodka. Odstotek posebnih nadomestil je dokaj nizek in po posameznih temeljnih organizacijah združenega dela različen, na kar vplivajo predvsem tehnične izboljšave, ki se ne dajo ekonomsko ovrednotiti in se v skladu s samoupravnim sporazumom enkratno nagradijo in pa tehnične izboljšave, ki so ovrednotene z nizkim faktorjem ustvaritvene sposobnosti.

Pripravili in obračunali smo 27 tehničnih izboljšav (od tega 15 na novo pripravljenih in 12 rent) ter izplačali posebna nadomestila 69 avtorjem. Odbori za gospodarstvo v temeljnih organizacijah so tehnične

izboljšave obravnavali na 16 sejah in jih nekaj tudi zavrnili.

V prvih štirih mesecih je 65 avtorjev na novo prijavilo 27 tehničnih in tehnoloških izboljšav. Izdelana analiza je pokazala, da so večino prijav tehničnih izboljšav prijavili avtorji iz TOZD Remontne delavnice. Pri zbiranju strokovnih ocen opažamo, da strokovni ocenjevalci po posameznih TOZD zavlačujejo ocenjevanje, kar se negativno odraža tako pri avtorjih kot tudi pri nadaljnji obdelavi predloga.

V mesecu aprilu so odbori za gospodarstvo pri TOZD na svojih sejah obravnavali šest predloženih tehničnih izboljšav, pri katerih je sodelovalo petnajst avtorjev.

TOZD JEKLARNA

Avtor Karol Jančič iz TOZD Jeklarna je izdelavo zbiralnice in uporabo talnice za separacijo dolomitov v kamnolomu Trebež preprečil izpad proizvodnje pranege dolomita ter zagotovil TOZD Jeklarni oddelku SM peči vedno prani in čisti dolomit, kar je za varno delo zelo pomembno. Osnova za izračun prihranka so nižji stroški izdelave jekla, kajti z uvedbo navedene tehnične izboljšave je odpadlo nadurno delo. Na osnovi ugotovljenih prihrankov, ki znašajo 53.152,00 din, mu je odbor za gospodarstvo odobril nadomestilo v višini 5.362,00 din.

Avtorju Janezu Bregantu iz delovne skupnosti za ekonomiko, tehnično kontrolo in raziskavo ter novogradnje je bilo dodeljeno drugo posebno nadomestilo za rekonstrukcijo plinske žarilne peči. S to predelavo je avtor dosegel večjo storilnost peči, zmanjšal porabo VP plina in nafte, zmanjšal stroške vzdrževanja in povečal varnost obratovanja. V drugem in tretjem letu je bilo z njegovo izboljšavo poprečno prihranjen 1.658.798,00 din. Odbor za gospodarstvo mu je odobril posebno nadomestilo v višini 33.970,00 din.

Avtorjem Jožu Rožiču, Alojzu Kalanu, Milošu Piščancu in Henriku Zupanu je bilo dodeljeno drugo posebno nadomestilo za tehnološko spremembo izdelave dolomitne gasa napisa v SM jeklarni. Z novo tehnologijo izdelave napisa brez sinter magnezita se je zmanjšalo število poglobov sarž, izkazuje pa se tudi precejšen prihranek pri sinter magnezitu. V drugem in tretjem letu je bilo z njihovo izboljšavo poprečno prihranjen 2.451.912,00 din. Odbor za gospodarstvo jim je odobril drugo posebno nadomestilo v višini 67 tisoč 52,00 din, ki si ga avtorji delijo v razmerju 40:20:20:20.

TOZD ENERGETIKA

Odbor za gospodarstvo je obravnaval dve prijavi, in sicer prijavo št. 2405 »energetska rešitev obratovanja mazutnega sistema omrežja Jesenice — Bela« in jo sprejel kot koristen predlog, ki pa zaradi specifičnih težav ni trenutno izvedljiv. Obravnaval pa je tudi prijavo št. 2466 »prevežava vodov pred in za batnimi kompresorji v kisikarni« in jo potrdil, vendar s pripombami, naj se predhodno razreši še vprašanje avtorstva.

TOZD VRATNI PODBOJI

Odbor za gospodarstvo je ponovno obravnaval tehnično izboljšavo št. 2469 »izdelava orodja za štanco za stancanje izvrtin v vratne podboje za posebne izdelave« avtorjev Janeza Vidmarja, Franca Paplerja in Draga Kalamarja ter sprejel sklep, da se izboljšava prizna in naj se oceni na osnovi ugotovljenih prihrankov v letu 1979.

Ivanka Petrič

OBVESTILA KOLEKTIVU — OBVESTILA KOLEK

RAZPORED DEŽURNIH ŽELEZARNE OD 19. DO 25. MAJA

19. maja, OSKAR KURNER, vodja RO, Jesenice, Tavčarjeva 10, številka tel. 81-214;
20. maja, JOŽE KRAMAR, vodja TOZD Energetika, Mojstrana, Dovje št. 112;
21. maja, JANEZ MALENŠEK, vodja TOZD Strojne delavnice, Jesenice, Finžgarjeva 5;
22. maja, JAKOB MEDJA, vodja OTK, Jesenice, Titova 1 A, številka telefona 81-117;
23. maja, SREČKO MEZNAR, vodja TOZD Vratni podboji, Mojstrana, Dovje 107 A;
24. maja, ALEKSANDER MANDELJC, vodja TOZD Valjarna bluming-štel, Jesenice, Tomšičeva 83, št. tel. 82-054;
25. maja, SAŠO KAVČIČ, vodja TOZD Hladna valjarna Jesenice, Jesenice, Titova 85, št. tel. 81-413.
V času dežurstva v Železarni je dežurni v sobi vodje splošnega sektorja št. 19, številka telefona 601.
Dežurstvo je na delovni dan od 15. do 7. ure zjutraj. Dežurni je od 15. do 19. ure dosegljiv doma, od 19. do 7. ure zjutraj pa je v Železarni. V prostih sobotah, nedeljah in praznikih je dežurstvo od 7. do 19. ure doma, od 19. do 7. ure zjutraj pa v Železarni.

DEŽURNI ZA VZDRŽEVANJE V ŽELEZARNI

DATUM:	DNEVNI:	NOČNI:
PONEDELJEK — 19. 5.	IGOR LOGAR	MIROSLAV ZUPAN
TOREK — 20. 5.	JOŽE HRIBAR	VITOMIR PRETNAR
SREDA — 21. 5.	MIHA ŠLIBAR	VLADO REPE
ČETRTEK — 22. 5.	MITJA BENEDIČIČ	ALOJZ ZUPAN
PETEK — 23. 5.	BOŽO PRISTAVEC	JOŽE RAVNIK
SOBOTA — 24. 5.	JOŽE ZIDAR	MARJAN ERMAN
NEDELJA — 25. 5.	FRANC NOVAK	ALOJZ VARL

Telefon dežurnega za vzdrževanje v Železarni je: 358
vezni telefon je: 410

Na redne delovne dni dela dnevni dežurni od 14.00 do 18.00 ure
nočni pa od 18.00 do 6.00 ure

Na proste sobote, nedelje in praznike dela:
dnevni dežurni od 6.00 do 18.00 ure
nočni pa od 18.00 do 6.00 ure

Predaja poslov se izvede v sobi tajništva vzdrževanja št. 5 v upravni zgradbi TOZD Vzdrževanje.

SLUŽBA OBRATNE AMBULANTE

V dneh od 19. do 24. maja bodo delale naslednje obratne ambulante:
dopolodne: I. obratna ambulanta — dr. Branimir Čeh in IV. obratna ambulanta — dr. Marija Kovačič-Moze,
popoldne: II. obratna ambulanta — dr. Želimir Cesarec in III. obratna ambulanta — dr. Želimir Cesarec.
V soboto, 24. maja, samo dopoldne: II. obratna ambulanta — dr. Želimir Cesarec in II. obratna ambulanta — dr. Želimir Cesarec.

Dispanzer za borce: od 10.30 do 13. ure IV. obratna ambulanta — dr. Marija Kovačič-Moze.

ZOBNE AMBULANTE:
dopolodne: II. zobna ambulanta — dr. Alojz Smolej;
za Železarno v četrtek, 22. maja, od 13. do 19. ure,
za borce v torek, 20. maja, od 13. do 19. ure.
Popoldne: I. zobna ambulanta — v. den. Viktor Stražišar,
za Železarno v torek, 20. maja in v četrtek, 22. maja, od 7. do 13. ure.
V soboto, 24. maja, samo dopoldne II. zobna ambulanta — dr. Alojz Smolej.

PERSONALNE VESTI — APRIL

V mesecu aprilu je sklenilo delovno razmerje 59 delavcev, prekinilo pa 81 delavcev.

STAROSTNO SO BILI UPOKOJENI: Ivan BUCEK, 1923, strojne delavnice — 37 let v ŽJ; Franc BURNIK, 1927, valjarna žice — 30 let v ŽJ; Anton KOBLAR, 1921, remontne delavnice — 39 let in pol v ŽJ in Ivan ŠORL, 1918, energetika — 32 let v ŽJ.

INVALIDSKO SO BILI UPOKOJENI: Ludvik BENEDIK, 1922, valjarna debele pločevine — 32 let in pol v ŽJ; Pavel JURMAN, 1928, spl. varnostna služba — 24 let v ŽJ; Jože ŠIMON, 1923, jeklarna — 21 let v ŽJ; Nežka ŠTUM, 1929, jeklovlek — 30 let in pol v ŽJ in Šefka ZAHIC, 1925, hladna valjarna Jesenice — 18 let v ŽJ.

Upokojenim sodelavcem želimo, da bi dolgo uživali težko zasluženi pokoj. UMRLI: Stanko BAJŽELJ, 1933, valjarna bluming-štel — 33 let v ŽJ; Kamber KAMBERI, 1936, jeklarna — 18 let v ŽJ in Rudi ZORKO, 1954, pokl. gas. reševalna četa — 8 let v ŽJ.

Svojem naši iskreno sožalje.

V JLA SO ODŠLI: Radko Legat, 1958, vzdrževanje; Darko Oblak, 1957, sektor novogradnje; Enes Ahmetagić, 1961, valjarna bluming-štel; Stojan Angelov, 1961, jeklarna; Stevo Babič, 1961, vzdrževanje; Fikret Bajrektarević, 1961, elektrode; Zdenko Barbo, 1961, hladna valjarna Jesenice; Mato Barišič, 1961, valjarna bluming-štel; Jovo Blagojević, 1961, jeklovlek; Džuro Čulibrk, 1957, vzdrževanje; Boško Čurguz, 1961, remontne delavnice; Franc Dolenc, 1959, hladna valjarna Jesenice; Martin Ferčej, 1961, žebljarna; Mato Grigić, 1961, valjarna bluming-štel; Said Horozović, 1961, jeklarna; Vinko Lenarčič, 1961, valjarna bluming-štel; Junuz Majdankić, 1961, hladna valjarna Jesenice; Franc Mencinger, 1961, remontne delavnice; Milorad Milinković, 1961, elektrode; Živko Milinković, 1961, jeklarna; Suad Mulalić, 1960, energetika; Srećko Nemeček, 1960, jeklovlek; Viktor Picelj, 1957, vzdrževanje; Zoran Podlipnik, 1961, vzdrževanje; Slavko Pristov, 1961, remontne delavnice; Tofik Ramić, 1961, profilarna; Matevž Rechberger, 1960, žičarna; Roman Svetina, 1958, RO; Ladislav Skrinjar, 1957, hladna valjarna Jesenice; Ivan Špolad, 1961, vzdrževanje; Damjan Toplak, 1961, sektor novogradnje; Stefan Trplan, 1961, vratni podboji in Boris Zupanc, 1961, strojne delavnice.

DISCIPLINSKO SO BILI ODPUŠČENI: Kiro Andonov, 1951, jeklarna; Mladen Babič, 1961, hladna valjarna Bela; Željko Babič, 1958, vzdrževanje; Mehmed Bećirović, 1960, transport; Ešef Berber, 1957, žičarna; Slavko Borković, 1957, transport; Ejub Čelebić, 1961, valjarna bluming-štel; Hazim Delić, 1954, hladna valjarna Bela; Senad Delić, 1961, elektrode; Mirko Došenović, 1954, hladna valjarna Bela; Ivan Fornezi, 1946, hladna valjarna Bela; Mirsad Jahić, 1962, vratni podboji; Friderik Krašovec, 1943, jeklarna; Bojan Marenče, 1962, žičarna; Juro Mišković, 1956, valjarna bluming-štel; Hasan Mušić, 1955, valjarna žice; Anton Omerzel, 1958, transport; Petko Petrovski, 1954, valjarna bluming-štel; Senad Sinanović, 1957, žičarna; Jovica Stanojević, 1952, žičarna; Ismet Vikić, 1956, valjarna debele pločevine in Ferid Žerić, 1959, transport.

DELEGATKA IMA BESEDO

Marja Ravnik opravlja dela in naloge vodje referata uvoza pri nabavnem sektorju, ki spada v delovno skupnost za komercialne in finančne zadeve. V osnovni organizaciji sindikata delovne skupnosti je zadolžena za vprašanja kulture. Ni zgolj naključje, da smo jo najprej vprašali, kaj misli o nenavadnem porastu obiskov gledaliških predstav v naši gledališki hiši.

Sploh ni tako malo Jeseničanov in okoličanov, ki si ne bi radi ogledali vsega, kar je novega na odrskih deskah amaterskega gledališča Tone Čufar. Sliši se čudno, vendar sejeverjetno najhujše ob tej uri odtrgati od domačega udobja. Današnji tempo življenja nam nalaga, tisoč skrbi in opravkov čez dan, zvečer pa se najbolj prilije mir in domače udobje. K temu seveda doda svoj delež tudi televizijski program. Devetindevetdeset odstotkov tistih, ki so si ogledali gledališko predstav, pa prizna: Škoda bi bilo, če tega ne bi videl. Po mojem je vsaka predstava vredna ogleda. Tudi tista, ki človeku ni všeč. Spoznava tokove dramatike, se izobražuje, si ustvarja okus.

V letošnji gledališki sezoni so osnovne organizacije sindikata odkupile določeno število kart za svoje delavce in poverjeniki za kulturo jih razdeljujejo.

Ker sem v določenem smislu odmaknjena od tovarne, to delo opravlja sodelavka znotraj ograje. Za našo delovno skupnost vem, da zanimanje prerašča ponudbo, torej karte ne ostajajo. Povečanje obiska je najbrž prav zato, ker človeka s tem, ko mu ponudijo karto, moralno obvežejo. Zvečer se je potem nekoliko lažje odločiti. Poudariti hočem, da tistih nekaj dinarjev, kolikor stane karta, sploh ni bistvenih!

Pa vendar, nek gledališki delavec je potožil, da ga prazni sedeži med vrstami pri razporedani dvorani z grenkobo opominjajo, da so nekateri karto vzeli, na predstavu pa niso prišli.

Sprejeta karta za gledališko predstavo ne bi smela pomeniti samo ugodnosti, ampak tudi obvezo. Nihče nikogar ne sili, toda če vzame karto, naj bo to zanj obveza ali pa naj jo vrne, oziroma odstopi sodelavcu, ki bi morda rad šel.

Poleg tega, o čemer sva govorila, pa ima odgovoren za kulturo v osnovni organizaciji zveze sindikatov verjetno tudi druge naloge.

V zadregi sem, kajti bistvene aktivnosti na tem področju pri nas sploh ni. Nekaj poskušamo z nabavo knjig, pa je uporabnost vprašljiva. Kaj še ostane? Tako imenovani kulturni referenti si ne moremo kar sami nekaj izmisljati. V železarni nam manjka poklicni kulturni ani-

mator in bi se v tem pogledu lahko zgledovali po ravnstvih železarjih. Lani je bil za nas pripravljen kratek seminar, ki ga je vodil Joža Varl. Zelo spodbudno, zelo koristno, toda žal je ostalo le pri tem, morali pa bi nadaljevati.

Ali ste kdaj pomislili, da bi izpeljali za delovno skupnost kratko proslavo v počastitev kakšnega praznika, kot se tega, na primer, lotevajo v RTA — TOZD Remontne delavnice?

Mogoče ne bi bilo napak. Centralne proslave so res, toda ne morejo zajeti vseh delavcev. V naši delovni skupnosti pa bi bilo to malo težje, ker smo raztreseni po vsej tovarni in nas je težko zbrati.

Delegatke običajno vprašamo o njihovi povezanosti z bazo, ki jo zastopajo, torej vprašanje informacije in povratne informacije.

O sklepih izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata ne poročam sodelavcem, prav tako v odbor ne prinašam mnenja delovne skupine. Zapisniki niso izboženi na oglasni deski, pravzaprav jih tudi sama ne dobim. Toliko o formalni plati. V praksi pa mislim, da je vsak, ki ga kaj zanima, tudi seznanjen. V prostih pogovorih s sodelavci se o vseh važnejših vprašanjih pogovorimo (na nabavnem sektorju smo trije).

Z ukrepi pri omejitvi deviz smo delavci železarne seznanjeni. Kako se na nabavi srečujete s tem?

Vsa naša uvozna politika se srečuje z velikimi težavami. Vsak dan sproti se pojavlja dilema, ali naj kupimo surovino ali rezervni del. Brez surovine ne gre, brez nujnega dela stroja tudi ne. Načeloma smo se dogovorili, da vodje TOZD skupaj z gospodarji določajo prednosti. Letos realiziranih naročil je res izredno malo. S tem ni rečeno, da mi tu nimamo dela. Vse potrebe je treba natančno evidentirati in jih uvrščati v prioriteto.

Da kulturnega doma Jeseničani res ne moramo spraviti skupaj, je res sramota, še nazadnje potoži Marja.

V nabavnem sektorju združuje delo sedem let, sicer pa je profesorica angleščine in italijanščine. Na tihem jo še vedno vleče v šolstvo. Prej ni bilo dela zanjo, zdaj se je teže odočiti. Doma — na Jesenicah — pa tisto lepo slovensko povprečje: družina z dvema otrokoma ...

SAMOUUPRAVNI ORGANI V PRETEKLEM TEDNU

16. SEJA ODBORA ZA GOSPODARSTVO PRI DS ŽELEZARNE

Predsednik odbora za gospodarstvo pri delavskem svetu železarne Jesenice Božo PANČUR je sejo odbora za gospodarstvo sklical 30. aprila. Na seji so bili člani odbora seznanjeni s pregledom o izvrševanju sklepov 14. seje odbora ter s poročilom o izvajanju sklepov od 1. do 13. seje odborov za gospodarstvo, z oceno izvrševanja operativnega programa skupne in blagovne proizvodnje ter realizacije za mesec april, potrdili so predlog operativnega programa skupne in blagovne proizvodnje za mesec maj 1980, več časa pa so namenili tudi poročilu o poslovnih rezultatih železarne Jesenice za prvo tromesečje letošnjega leta.

Seje odbora za gospodarstvo so se poleg članov odbora udeležili še predsednik poslovnega odbora železarne Štefan Nemec, član poslovnega odbora Božidar Bartelj, predsednik konference izvršnega odbora sindikata Železarne Štefan Ščerbij, namestnik predsednika delavskega sveta Železarne Anton Miklič ter vodja oddelka za kadre Jože Kobentar.

Poročilo o pregledu sklepov 14. seje odbora je podal član poslovnega odbora Božidar Bartelj. Iz poročila je razvidno, da so bili sklepi te seje v glavnem izvršeni, nekateri, ki so dolgoročne značaja, pa se še izvajajo.

Člani odbora so bili seznanjeni še s poročilom o izvajanju sklepov od 1. do 13. seje odbora za gospodarstvo, katerega sta podala član poslovnega odbora Božidar Bartelj in vodja oddelka za kadre Jože Kobentar. Na podano poročilo člani niso imeli bistvenih pripomb.

O oceni skupne in blagovne proizvodnje ter realizacije je spregovoril vodja oddelka za operativno planiranje proizvodnje Avgust KARBA. Poleg že znanih rezultatov o skupni in blagovni proizvodnji ter realizaciji je odbor razpravljal tudi o izvršitvi operativnega programa izvoza v mesecu marcu ter ugotovil, da smo v omenjenem mesecu izvršili 107,4 % plana po vrednosti. Odbor za gospodarstvo je pri obravnavanju proizvodnih rezultatov in realizacije za mesec april še ugotovil, da bi bili doseženi rezultati lahko še boljši, če bi imeli na razpolago ustrezne vložke.

Tov. Karba je navzoče seznanil še z oceno skupne in blagovne proizvodnje ter realizacije za prve štiri mesece letošnjega leta, podal pa je tudi informacijo o prodaji energetskih medijev in vzdrževalnih storitev za mesec marec in kumulativno za tri mesece. Člani odbora so v obširni razpravi ugotovili, da je pri dobavi polizdelkov od drugih dobaviteljev prišlo do težav pri dostavi v posamezne temeljne organizacije zaradi nejasne oziroma nepravilne dokumentacije. Zato so naročili nabavemu in prodajnemu sektorju, da uređita dokumentacijo z dobavitelji. Na seji so še ugotovili, da storitvene temeljne organizacije niso v celoti upoštevale že sprejetega sklepa za prioriteto pri organizaciji del v ključnih temeljnih organizacijah (plavžu, jeklarni, valjarni blumingštel). Odbor za gospodarstvo je v celoti podprl stališče poslovnega odbora, da se v popolnosti izkorišča

delovne naprave, kar velja še posebej za obratovanje peči v temeljni organizaciji Jeklarna.

V zavzeti, objektivni in preudarni razpravi so o tej točki razpravljali: predsednik poslovnega odbora Štefan Nemec, član poslovnega odbora Božidar Bartelj, predsednik odbora za gospodarstvo Božo Pančur ter člani odbora Peter Zbontar,

10. SEJA POSLOVODNEGA ODBORA INTERNE BANKE SOZD SZ

Na 10. seji poslovnega odbora Interne banke SOZD Slovenske železarne, ki je bila 28. aprila v Ljubljani, so govorili o poslovanju SOZD Slovenske železarne v minulem letu, o periodičnem obračunu Interne banke SZ v prvem tromesečju letošnjega leta ter o kratkoročnem kreditnem in likvidnem investicijskem potencialu te banke. Razen tega je odbor razpravljal še o pogojih, pod katerimi bo »Plamena« iz Kroke pridobil 16 milijonov dinarjev dolgoročne kredita za obratna sredstva, o pristopu Interne banke k samoupravnemu sporazumu o združevanju dela in sredstev za rekonstrukcijo, modernizacijo in razširitev proizvodnih kapacitet v IMV – TOZD tovarna avtomobilov in TOZD Tovarna prikolic Novo mesto in o ustanavljanju mešane avstrijsko-jugoslovanske banke na Dunaju. Na tej seji je poslovni odbor sprejel tudi poročilo o izdanih garancijah, ki jih je odobril kreditni odbor in še nekatere druge sklepe.

V zvezi s poslovanjem SOZD SZ v minulem letu so bila v razpravi izpostavljena nekatera pereča vprašanja slovenskega železarstva. Razpravljali so spregovorili, na primer, o relativni stagnaciji jugoslovanskega železarstva, o zaostajanju za plani in o nekoordiniranem delu pri dobavih reprodukcijskega materiala. Izpostavljeno je bilo tudi vprašanje veljavnosti samoupravnega sporazuma črne in barvaste metalurgije SR Slovenije o skupnih osnovah in merilih razporejanja čistega dohodka in delitvi sredstev za osebno in skupno porabo glede na resolucijo in dogovor o uresničevanju družbene usmeritve razporejanja dohodka v letu 1980. V okviru te točke so govorili še o problematiki uvoza in izvoza in o njunem vplivu na poslovanje Slovenskih železar. V zvezi s poslovanjem Interne banke v prvem četrtletju pa so bili obravnavani zlasti vzroki zaostajanja obsega poslovanja za letnim načrtom

Anton Ravnik, Henrik Zupan, Ivan Sušnik, Jože Vilman, Jakob Medja, Danica Udri ter podpredsednik delavskega sveta železarne Jesenice Anton Miklič.

Na seji so bili seznanjeni še s predlogom operativnega programa skupne in blagovne proizvodnje ter realizacije prodaje za mesec maj ter predlog v predlagani količini tudi potrdili. Vodja oddelka za operativno planiranje proizvodnje je navzoče seznanil še s planirano dobavo tujega vložka za mesec maj.

O poslovnih rezultatih za prvo tromesečje letošnjega leta je obširno spregovoril vodja finančno računovodskega sektorja Boris PESJAK. Na seji so sklenili, da bodo o poslovnem poročilu razpravljali na posebni seji, ko bodo pripravljena stališča strokovnih komisij za reševanje poslovnih izgub, ki je v poročilu prikazana.

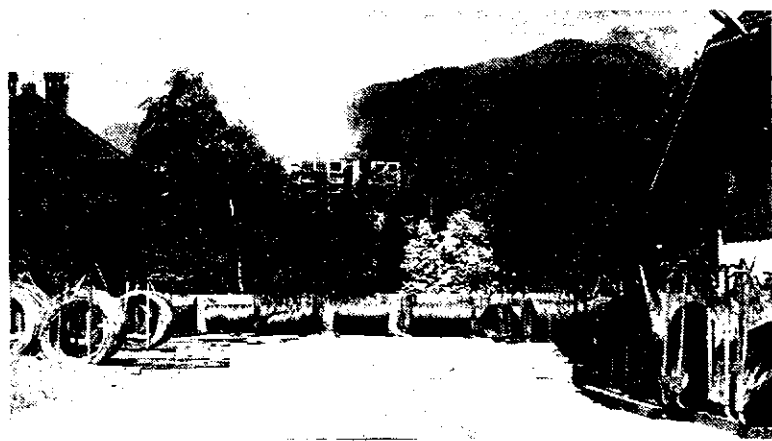
DM

na poslali ustrezna pisma pooblastila. Glede pristopa – s tem pa tudi prevzema pravic in obveznosti – drugih članic Interne banke k temu sporazumu, je bilo sklenjeno, da imata omenjeni železarni vso možnost, da ga predlagata.

Poslovni odbor je razen tega prejel še informacijo o organiziranju konzorcija za razvoj črne metalurgije v okviru jugoslovanskega zdru-

ženja bank ter dal soglasje k predlogu, da Interna banka prevzame finančne posle v zvezi z združevanjem deviz po že sklenjenem samoupravnem sporazumu s potrošniki jekla.

V mesecu maju se bo poslovni odbor sestel v sedanjem sestavu še enkrat, konec maja pa bo že skupna seja poslovnega odbora Interne banke starega in novega mandata. BL

Skladišče žice (IK)

VABILO NA PREDAVANJE

Zveza inženirjev in tehnikov vabi v sredo, 21. maja, ob 18. uri v spodnje prostore restavracije Kazina na predavanje z naslovom: PROIZVODNJA ELEKTRO PLOČEVINE

Predavali bodo: Oskar KURNER, Ivo CUNDRIC in Filip MARINSEK.

VABILO VARILCEM

Društvo za varilno tehniko Jesenice organizira danes, 15. maja, ob 19. uri v filmski predavalnici ŽIC predavanje strokovnih filmov: varjenje aluminija, varjenje in rezanje s plazmo, prehod materiala med varjenjem in kovine, odporne proti obrabi.

REZERVACIJA PREVOZA V POČITNIŠKE DOMOVE

Vozne karte za prevoz z avtobusom v naše počitniške domove v Biograd na moru in Crikvenico lahko rezervirate in plačate na kadrovskem sektorju, oddelek za družbeni standard soba 11 od 5. maja dalje, tel. 332 in 737.

ČLANOM DRUŠTVA ZA VARILNO TEHNIKO

Društvo za varilno tehniko Jesenice obvešča svoje člane in člane ostalih društev, da bo strokovna ekskurzija na zagrebški velesejem v soboto, 24. maja.

Avtobus bo odpeljal ob 6. uri zjutraj izpred avtobusne postaje Čufar – Plavž. Prijave sprejema tov. Markež – elektrooddelek, telefon 478, do vključno torka, 20. maja. Prijavnina znaša 150 din.

Društvo za varilno tehniko Jesenice

TOZD Žičarna

11. SEJA ODBORA ZA DELOVNA RAZMERJA

Predsednik Milan Kristan je v četrtek, 17. aprila, sklical enajsto redno sejo odbora za delovna razmerja pri DS Žičarna. Člane odbora je seznanil z izvajanjem sklepov zadnje seje, ki so bili realizirani.

Odbor je potrdil potrebo po dveh novih delavcih in razporeditev novosprejetih delavcev. V nadaljevanju je obravnaval prošnje Naila Mustedanagica, Zdravke Timarac in Antona Perka za prestop v drugo TOZD in prekinitev delovnega razmerja v

TOZD Žičarna. Vse tri prošnje so bile ugodno rešene. Tov. Mustedanagicu se prekine delovno razmerje v rednem odpovednem roku 17. junija 1980.

Člani odbora so bili seznanjeni z informacijo prerazporeditve delavcev iz ene v drugo TOZD, če pride do kritične situacije pri pomanjkanju polproizvoda.

Ob zaključku je odbor obravnaval tudi vlogo obinske konference ZSMS Jesenice za odobritev izredno plačanega dopusta za Janeza Brojana za sodelovanje pri triglavski mladinski štafeti in ga odobril. B.

PREGLED SESTANKOV SDS

Ceprav smo v zadnji številki Železarja celo izpustili pregled sestankov samoupravnih delovnih skupin, se nam tudi do danes ni nabralo kaj prida zapisnikov. Prejeli smo jih 32, in sicer iz osmih temeljnih organizacij in dveh delovnih skupnosti. Teme, ki so jih obravnavale delovne skupine, so zelo različne, prevladuje pa ocenjevanje delovne uspešnosti. Medtem, ko smo iz TOZD Profilarna prejeli še zapisnik iz marca, z zbora delavcev treh delovnih skupin, na katerem so obravnavali še delitev sklada skupne porabe, pa smo na primer, iz TOZD Jeklovlek prejeli že (in sicer prva) zapisnika z dveh zborov, na katerih so vse delovne skupine že obravnavale poročilo o poslovanju v prvem letošnjem tromesečju. Na posameznih sestankih je bilo govora tudi o ožji obratni problematiki.

SDS ponvno gospodarstvo v TOZD JEKLARNA je skupinovodja seznanil s slabimi proizvodnimi rezultati v prvem tromesečju. V zapisniku omenja, da je skupina pripravljena na vsako delo, da pa, na primer, ne more zadovoljiti potreb pri pečeh, kadar je naenkrat preko noči iz dela izločenih več ponvic. Do slabih rezultatov in do dodatnega dela prihaja tudi zaradi slabe vzdržnosti školkj za drsna zapirala. Predloge in skico za boljše kvadratno školkjo so že poslali v Gostivar. Na sestanku je bilo med drugim govora tudi o disciplini in o politični situaciji doma in v svetu.

Iz TOZD LIVARNA smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD modelna mizarna, čistilnica odlitkov, jeklolivarna 1 in 2 ter kovinolitarna. Na dnevnem redu sestankov teh SDS je bila samo ena točka: ocenjevanje delovne uspešnosti. Skupine so se, z izjemo modelne mizarne, odločile, da tudi za naslednje tromesečje obveljajo dosedanje ocene. SDS jeklolivarna 1 je bila mnenja, da naj se ponovno oceni samo tiste posameznike, ki zaslužijo boljše ali slabšo oceno. SDS jeklolivarna 2 in kovinolitarna pa pod razno opozorjajo, da je treba čimprej poskrbeti za red in čistočo ter za varne prehode v delovnih prostorih.

Tudi SDS bluming 4 v TOZD VALJARNA BLUMING ŠTEKEL se je sestala samo zaradi ocenjevanja delovne uspešnosti. Odločila se je, da ocena še zanprej ostane ista kot sedaj.

Iz TOZD PROFILARNA smo prejeli zapisnik s skupnega sestanka SDS vodstvo TOZD ter profilarna 1 in 3, ki je bil

konec meseca marca. SDS so se strinjale s predlogom delitve sklada skupne porabe in s spremembami samoupravnega sporazuma o združitvi TOZD v delovno organizacijo, podprle pa so tudi predlog kandidatov za samoupravne organe na ravni SOZD SZ. Razen tega so razpravljale še o stabilizaciji in se zavzele za doslednejše izvajanje delovnih nalog ter za varčevanje z energijo na vseh ravneh. Dogovorile so se tudi o prioriteti proizvodnje izdelkov za namensko proizvodnjo in za izvoz.

V TOZD JEKLOVLEK so se, kot smo omenili že v uvodoma, sestale na dveh zborih vse samoupravne delovne skupine. Delavci so na obeh zborskih predsestanke s enominutnim molkom počastili spomin na tovariša Tita, nato pa jim je o njegovem življenju in delu spregovoril predsednik osnovne organizacije sindikata TOZD. Skupine so zatem obravnavale tromesečno poslovno poročilo. Oba zbora sta ugotovila, da so bili v prvem tromesečju kljub nekaterim težavam doseženi v poslovanju dobri rezultati. Pomembni so rezultati pri zniževanju stroškov zaradi boljše izpolnitve in druge specifične porabe. Problematična je bila preskrba z vložkom ob ukinutvi valjarni profilov in iz nabave. Tudi za bolezensko odsotnost, ki se je v primerjavi z lanskim letom nekoliko znižala, ugotavljajo, da je še vedno problematična. Vodja je na zboru delavce opozoril, da je treba v duhu stabilizacije izboljšati delovno disciplino in izkoriščenost delovnega časa ter proizvodnih kapacitet, znižati število reklamacij ter izpolnjevati druge stabilizacijske ukrepe. Na enem izmed zborov je bilo postavljeno vprašanje glede gibanja storilnosti in glede stimulacije za tiste, ki več delajo. Ugotovljeno je bilo, da se storilnost, merjena po količini glede na dimenzijski asortiman, ni bistveno povečala, da pa se je povečala ekonomska produktivnost (porast vrednosti) ter da sedanje nagrajevanje po delu ni stimulativno in ni naravnano na dohodkovne odnose.

Iz TOZD REMONTNE DELAVNICE smo prejeli zapisnika SDS RTA 1 in RTA 5, ki sta obravnavali predlog sprememb normativa v RTA. SDS RTA 1 omenja kot pomanjkljivost, da pri dveh delovnih mestih z oznako N 19 ni videti nobene možnosti za napredovanje (kar ni vzpodbudno). Člani SDS RTA 5 so se prav tako seznanili s predlogom sprememb normativa ter razpravljali o tem, kakaj se njihov predlog, da naj operativna v okviru obrata ostane združena v njihovem oddelku, ni upošteval. SDS opozarja, da se jim razlaga glede uvajanja elektronike zdi neložna (točka 2.2.). Delegat sindikata je prisotne seznanil tudi s problematiko kritičnega stanja v železarni.

Člani SDS delavnica PIV energije v TOZD ENERGE-TIKA so na sestanku pregledali, kako se izvajajo sklepi s prejšnjega sestanka ter se pogovarjali o možnosti za pridobitev bene-

ficiranega staža, o vrednotenju del in opravil, nadurnem delu ter o reorganizaciji delavnice. Povedano jim je bilo, da je avtomobil za potrebe PIV že naročen, da nadurno delo lahko odobri odbor za gospodarstvo, da bosta delovni skupini za strojna in instalaterska dela zažile, ko se bodo preselili v novo delavnico (vodji skupin bosta dobila 12. kategorijo), da pa je čas selitve do nadaljnjega preložen, ker je zmanjkalo denarja za dokončanje del na objektu.

Iz TOZD TRANSPORT smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, promet + vleka 1, 2, 3 in 4, avtomobilski prevozi, tehtalci in delavnica motornih vozil. Skupine so ocenjevale delovno uspešnost in se večinoma odločile, da ocenjevalci za naprej ostanejo iste. Na sestanku SDS avtomobilski prevozi pa je bilo govora tudi o delu voznikov Magirus Deutz, češ da so glede na druge voznike resnično v neenakopravnem položaju. Predlagano je bilo, da naj vodstvo TOZD oceni delo na teh vozilih, oziroma da naj se tem voznikom poveča plačilna skupina. Opozorili so tudi na nezasedeno delovno mesto pri vozu Magirus Deutz nakladač-razkladač. Na tem vozilu bi bil nujno potreben spremljevalec. Spremljevalci nakladačev-razkladačev naj bi spadali pod oddelek »tovore«, predlaga skupina.

SDS prodaja v DELOVNI SKUPNOSTI ZA KOMERCI-ALNE IN FINANČNE ZADEVE je obravnavala gradivo o razvojnih možnostih SOZD v naslednjem srednjeročnem obdobju ter predlog elementov za pripravo sporazuma o temeljih plana SOZD SZ in Interne banke SOZD SZ. V zvezi z gradivom člani opozarjajo na nekatere nejasnosti (razvoj jesenjske železarne, predvsem investicija v novo elektrojeklarno; kdo bo kupec kvalitetnega elektrojekla; razvojne možnosti delovne organizacije blagovnega prometa; kako je možno letos poslovati v obstoječem normativu, če se bo do leta 1985 občutno povečal). Delegati-ocenjevalci so bili opozorjeni, da morajo do roka izvesti ocenjevanje delovne uspešnosti, ostalim članom pa je bilo rečeno, da naj do naslednjega sestanka izberejo med različnimi predlogi za sindikalni izzet.

SDS kemični laboratorij hladne valjarne Bela v DELOVNI SKUPNOSTI ZA EKONOMIKO, TKR IN NOVOGRADNJE je med drugim razpravljala o pomenu družbene samozastite v današnji situaciji, o kadrovskih vprašanjih ter o delovni uspešnosti. Skupina opozarja, da smo pred dopusti in da je rešitev normativa z ljudmi pri njih še vedno neustrezna. Mnenja je, da je v zvezi s tem potrebno imeti resen sestanek z obratovodstvom.

Center za proučevanje samoupravljanja in informiranje – Božidar Lakota

TITO O MLADIH — TITO MLADIM

Mladi so dobro čutili težo življenjskih problemov in se niso sprijaznili z reakcionarnim režimom takratne Jugoslavije. Zato so napredne sile partije lahko pri njih našle podporo v boju za premostitev socialdemokratske dediščine.

Kot je znano, je v našo narodnoosvobodilno vojsko stopalo na tisoče mladih borcev iz raznih krajev in različnih pojmovanj. Čeprav so bili takrat hudi časi, ko se je trpelo in umiralo, ni bilo med mladimi nikjer slišati tožb, povsod le pesem. Mladi so množično stopali v naše vrste. In sreča je bila, da so sledili naši poti. Tako mora biti tudi v prihodnje.

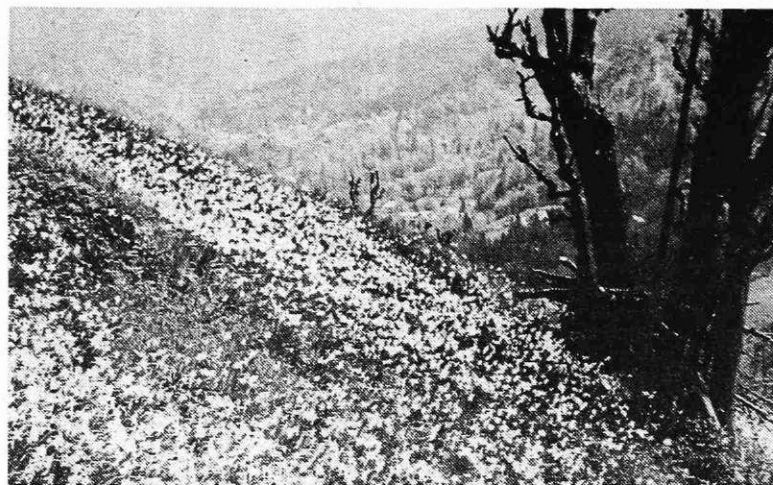
Dobro je znano, kaj je jugoslovanska mladina prispevala med narodnoosvobodilnim bojem. Rad pa bi tudi ob tej priložnosti poudaril tisto, kar je bilo vselej izrednega pomena za revolucionarno gibanje mladih v naši državi. V mislih imam namreč to, da mora mladinsko gibanje postati vse bolj široko. Seveda so današnje razmere v marsičem drugačne od nekdanjih. Danes skoraj pol članstva ZK sestavljajo mladi ljudje, stari manj kot trideset let. Čudi me, da v zvezi socialistične mladine ni uspelo v posameznih okoljih pritegniti večjega dela mladih, zlasti na univerzah in na vasi. Mladina je razporejena socialistično in patriotsko, vendar kljub temu še ne moremo biti zadovoljni z njenim deležem pri samoupravljanju. To pomeni, da tudi delo zveze komunistov z mladimi ni dobro. Mladi člani zveze komunistov morajo biti med mladino bolj aktivni. V tem pogledu so prevzeli veliko odgovornost.

Mladi ljudje morajo vedeti, da je ta družba njihova, da jim daje velike perspektive, da pa se morajo tudi sami bojevati prek organov samoupravljanja in povsod drugod za napredek družbe, za interese naše socialistične skupnosti, za svoje interese.

Ko govorimo o deležu mladine v preteklosti, danes nekateri pravijo: to so bili drugačni časi, vojna in revolucija, »lepi časi«. Pravijo, da se je bilo takrat za kaj bojevati. Jaz pa trdim: tudi danes se je za kaj bojevati, pa še kako. Moramo ne le ohraniti tisto, kar smo si pridobili, temveč tudi nenehno graditi novo.

Pri mladih je treba razvijati kritični duh, da se lahko samo-

zavestno zoperstavi neokusu in vsemu, kar ne prispeva k oplenitvi in humanizaciji osebnosti mladega človeka, da se tudi na tem področju usmeri k pravi vrednotam.

Bele poljane narcis pod Golico vabijo (Foto B. Blenkuš)

V NAS BIJEJO SRCA, KI JIH JE LJUBIL IN KI SO GA LJUBILA

Zgodilo se je tisto sivo, pusto nedeljo... Po nebu so se vlekle črne oblaki in dežne kapljice so žalostno padale na ceste, polja, hiše... Po ulicah ni bilo ljudi, vse je bilo tako prazno in žalostno...

Vsi so sedeli doma pred televizorji in nemo strmeli v napovedovalca, ki je sivo nedeljsko popoldne spremenil v črn, pošasten dan... le s tremi besedami, ki so mu šle tako težko iz ust in ki so kot rezilo ostro zarezale v naša srca... UMRL JE TITO...

Naš dragi tovariš TITO — Josip Broz... naš drugi oče, naš voditelj, naše vse!

Že dolgo se je boril za življenje, a kar nismo mogli verjeti, da bi iz te zadnje bitke odšel poražen, da bi njegovo veliko, toplo srce prenehalo biti!

Nismo mogli, kot še danes le težko doumemo, da je bil kljub svoji nadčloveški veličini vendarle človek. Človek, ki se rodi in mora potem tudi umreti! Narava je kruta, vse mora po ustaljenem zakonu. S smrtjo ne prizanesi niti takemu velikanu, kot je naš TITO!

Toliko smo že slišali o njem, toliko je že bilo napisanega, vsa njegova herojska dela in njegovi boji, zmage... Vse o tem, kaj je storil, vse, kaj nam je dal.

A vse globine njegovega dela se ne da prelistati na papir. Ostala pa bo zapisana v srcih vseh nas — Jugoslovancev, vseh ljudi, po vsej naši zemlji!

Veliko solza je bilo preliti, mnogo noči prečutih zaradi iskrene žalosti ob njegovi smrti!

Zvrstile so se številne žalne seje, na katerih smo počastili spomin na tega velikega človeka, ki kljub svoji smrti še vedno živi med nami.

Učenci osnovne šole Karavanski kurirji NOB smo skupaj z učitelji počastili njegov spomin v delavskem domu Julke in Albina Pibernik na Javorniku... Majhne glavičve prvošolčkov, pa naprej vse do osmošolcev so skrbno in zbrano poslušale kratek opis Titovega življenja, dela, ustvarjanja. V programu so sodelovali tudi pevci našega zbora, ki so žalost prelili v žalostinke in tihe pesmi o naši borbi, svobodi.

Naša mlada generacija se mora vzgajati v resnicoljubnosti, da bo ljubila pravičnost, da si bo pridobila lastnosti komunistov. Lastnost komunistov je najprej, da ljubi resnico, da ljubi pravico, ker se komunist bori za pravico na svetu. Lastnost komunistov mora biti: da je vztrajen in da je tudi v zasebnem življenju na dostojni višini, da je vedno in povsod tem, kjer je najtežje, da se izkaže pri vsakem naporu kot vzgled, kako se mora delati, kako se mora vzdržati.

Pripravljenost je vedno boljša kakor golo pričakovanje...

Tito

ZAŠČITA ŽIVALI OB JEDRSKEM NAPADU

Jedrske eksplozije delimo po količini energije, ki se pri tem sprosti, na eksplozije z majhno močjo (do 10 kt), veliko (do 500 kt) in zelo veliko močjo (nad 500 kt).

Jedrsko orožje lahko uporabljajo v obliki:

- letalskih bomb — na cilj jih ponesejo bombniki vseh vrst in tudi lovci-bombniki;
- raket — jedrski naboj je mogoče vložiti v rakete, ki jih izstreljujejo z zemlje, vode, iz vodnih globlin in letal, z dometom od več deset do več deset tisoč kilometrov;
- topniških granat — domet topov je razmeroma majhen, vendar je cilje na fronti in v njeni neposredni bližini mogoče obstreljevati tudi s topniškimi jedrskimi granatami;
- torpedov — jedrske torpede izstreljujejo z ladij, uporabljajo pa jih lahko za napade na ladje, pristaniške naprave ter objekte in naselja na obali;
- min — te so namenjene za jedrska minska polja.

VRSTE IN VIDEZ JEDRSKIH EKSPLOZIJ

Jedrske bombe in izstrelki vseh vrst so lahko časovno naravnani, da eksplodirajo nad ciljem ali na cilju. Ta je lahko na površini zemlje ali vode ali tudi pod njo. Tako govorimo o jedrskih eksplozijah v ozračju, ki so lahko nizke, srednje in visoke ter o eksplozijah na površini zemlje ali vode in pod zemljo ali vodo.

Jedrska eksplozija v ozračju se začne s kratkotrajnim slepilnim bliskom, ki ga pri čistem ozračju vidimo več deset kilometrov daleč od kraja eksplozije. Ta pojav je obenem tudi najzanesljivejša opozorilo, da gre za jedrsko eksplozijo. Po svetlobnem blisku se pojavi na kraju eksplozije ognjena obla rdečkasto otranzne barve. Vsebuje zrak, produkte eksplozije in druge snovi, ki so zažarele zaradi visoke temperature. Ta znaša v središču eksplozije več milijonov stopinj. Ko se temperatura zniža, ognjena obla potemni in se spremeni v oblak, ki se naglo dviga.

Ognjena obla ima pri eksplozijah višje v ozračju pravilno obliko, pri nižjih eksplozijah pa je spodaj odsekana. Njen premer znaša: pri eksploziji z močjo 1 kt 200 m, pri eksploziji z močjo 50 kt 750 m, pri eksploziji z močjo 300 kt pa 1.300 m.

Na območju eksplozije se dvigne s tal velikanski oblak prahu, ki se dviga in oblikuje v stebel. Čez krajši čas se stebel spoji z oblakom, ki je nastal iz ognjene oble in tako nastane značilna »atomska gobica«. Le pri eksplozijah visoko v ozračju se stebel prahu ne spoji z oblakom.

Površinska jedrska eksplozija potisne v ozračje velike količine zemlje in drugega materiala ali vode, če je bila na njeni površini. Tako nastane na površini zemlje na kraju eksplozije velik lijak. Pri eksploziji z močjo 1 kt je lijak globok 5 m, v premeru pa meri 25 m, pri eksploziji z močjo 50 kt je globok 20 m in širok 90 m, pri eksploziji 300 kt pa globok 30 in širok 160 m.

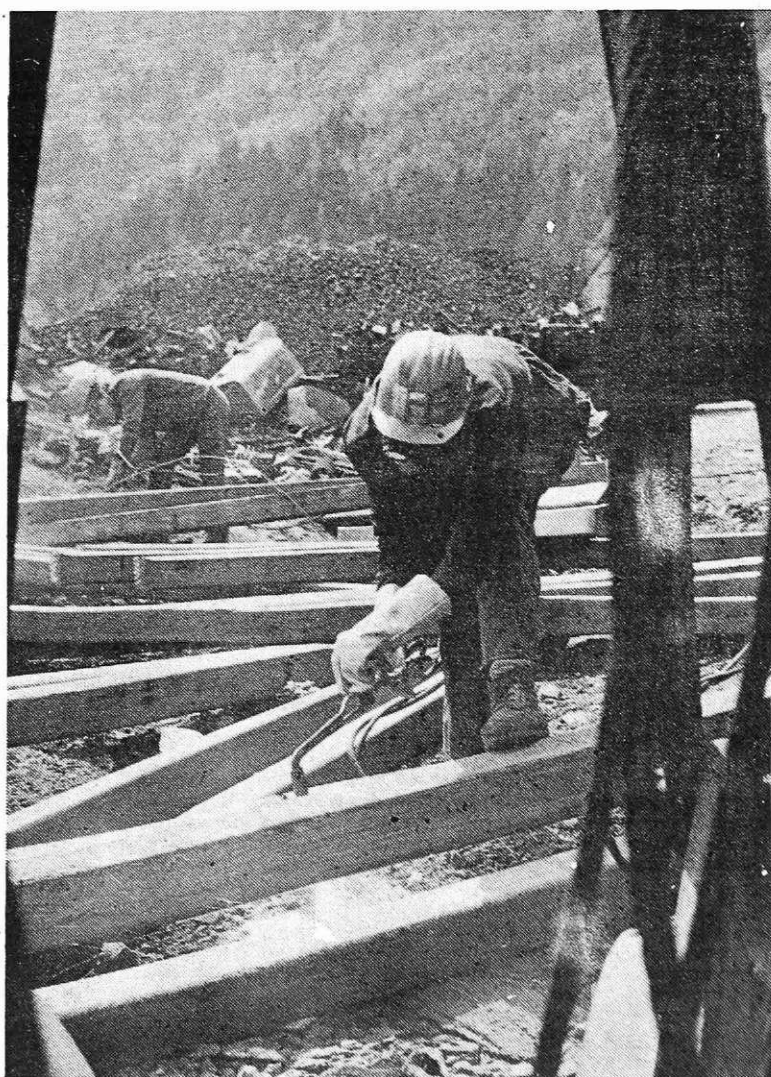
Nad krajem eksplozije nastane nekoliko sploščena ognjena polobla, ki je zaradi velike količine materiala v njej temno rdeče barve. Po krajšem času se tudi pri tej eksploziji oblikuje »atomska gobica«, le da je njen stebel razsežnejši.

Eksplozijo je slišati precej daleč kot močan grom, ki sledi blisku.

UČINKI JEDRSKE EKSPLOZIJE

Energija, ki se sprosti ob jedrski eksploziji, se pojavlja kot zračni udarni val, toplotno sevanje, začetno radioaktivno sevanje in radioaktivna kontaminacija.

Nadaljevanje

Sodelavca rezalca (IK)

MLADI STANOVALCI SAMSKEGA DOMA UREJALI OKOLICO

Velikokrat je slišati, da posamezni stanovalci samskih domov zaradi objestnosti uničujejo inventar in ne skrbijo dovolj za čistočo svoje okolice.

Prav je, da se te mlade delavce železarne, ki so večinoma iz drugih republik, javno pohvali tudi zaradi njihovih dobrih dejanj.

V nedeljo, 11. maja, so kljub lepemu vremenu izkoristili svoj prosti čas za urejanje in čiščenje okolice samskega doma na Cesti talcev 7/a na Koroški Beli.

Na vprašanje, kdo jih je navdušil za to akcijo, so se nasmehili in črnolasi Smajo je dejal: »Nihče nas ni navdušil, sami smo se navdušili!«

Vsi, ki so se te akcije udeležili, zaslužijo pohvalo in želeli bi, da se njihovem zgledu pridružijo tudi stanovalci ostalih samskih domov, saj si bodo s tem uredili prijetnejše bivanje v zavesti, da so tudi oni nekaj prispevali k varovanju našega okolja.

A. Vister

SESTANEK OO ZSMS TOZD HV JESENICE

V petek, 25. aprila, je bil sestanek OO ZSMS TOZD Hladna valjarna Jesenice, na katerem je bilo 16 mladih in namestnik vodja TOZD Branko Strmole. Na sestanku smo se dogovorili, da v maju organiziramo enournno predavanje o samoupravljanju v združenem delu. Ker je v obratu precej starega železa, smo se domenili, da v mesecu maju vsak petek prva izmena očisti obrat in zbere staro železo, ki ga bomo prodali na koncu meseca.

Govorili smo tudi o kulturni in športni dejavnosti. Pri športni dejavnosti doslej nismo imeli proble-

mov, razen tega, da smo o tekmovalnih slabostih obveščeni. Grajali smo referenta za kulturo tovariša Stanka Majcenoviča, ker še vedno ni naredil programa dela za letošnje leto. Zato ta dejavnost v naši organizaciji ni razvita.

Govorili smo tudi o našem največjem problemu, to je predčasno odhajanje delavcev z dela in veliki bolezenski izostanki. Prave rešitve za ta problem nismo našli, mislimo pa, da bi lahko zelo učinkovito pomagali delovodje s trganjem ur bežičnim delavcem in pa delavci sami.

Petar Mijatović

SIMONA ANDERLIČ,
novinarski krožek
OŠ Karavanski kurirji NOB
Koroška Bela

MERSKE ENOTE IN MERILA

(6)

AKTIVNOST ZVEZNEGA ZAVODA ZA MERE IN PLEMITNE KOVINE S POSEBNIM POUČKOM NA AKTIVNOSTI V SRS

Pomen vede o merah in merjenju – metrologiji je izredno velik za vsako organizirano družbo. Merjenje je osnova vsake načrtovane in ustvarjalne človeške dejavnosti in je zato temelj vsake fizikalne in tehnične vede.

Enotni in jasni pojmi o merah in sodobne metode merjenja so pomembni pogoji za teoretsko jasnost znanosti in istočasno za prakso v gospodarstvu.

Pomen in naloge metrologije v sodobnem življenju so vezani na skokovit razvoj sodobne znanosti in vedno bolj zapletene tehnike. Ta razvoj zahteva vedno večjo natančnost merjenja. Nova spoznanja so možna skoraj izključno z najbolj natančnimi meritvami. Ker zahteva sodobna tehnika naprave in aparature z najvišjo stopnjo natančnosti,

je potrebno najti povsem nova pota za reševanje merilno-tehničnih problemov. To pa zahteva intenzivni razvoj eksperimentalne metrologije, da bi tudi metrologija lahko z odkrivanjem novih principov in postopkov merjenja sledila in zadostila vse bolj zapletenim zahtevam tehnike. V vseh razvitih deželah so navedene aktivnosti metrološke službe dobro organizirane.

Pri nas bi v zvezi s tem lahko govorili o določenih slabostih, ki so povezane s stanjem našega gospodarstva. Kvaliteta in delovni učinek v naši proizvodnji nista zadovoljiva. Zaostajamo za razvitejšimi deželami.

To se odraža tudi na področju metrologije, ki ima glede na navedeno določene značilnosti.

Osnova za razvoj na vseh področjih proizvodnega gospodarstva je ustrezna raven in dobra organiziranost merilne tehnike.

Da bi naša metrologija lahko uspešno odigrala svojo vlogo v raz-

voju gospodarstva, bi morali biti izpolnjeni naslednji osnovni pogoji:

- ustrezni kadri,
- merilna oprema,
- metrološka organiziranost.

ORGANIZACIJA IN DELO ZVEZNEGA ZAVODA

Z vsemi navedenimi problemi se v naši domovini ukvarja zavod za mere in plemenite kovine v Beogradu.

Zavod je zvezna organizacija, ki v imenu federacije rešuje naloge urejanja sistema meril in merskih enot in organizacije kontrole meril in merskih enot; te naloge so odredene z zakonom o merskih enotah in merilih, z zakonom o kontroli predmetov in plemenitih kovin ter z vrsto podzakonskih določil na osnovi navedenih zakonov.

Zavod je organiziran tako, da ima v Beogradu štiri organizacijske enote:

- tehnično-razvojno,
 - kontrolno-inšpekcijsko,
 - finančno,
 - splošno in pravno
- ter 16 področnih organizacijskih enot – kontrol meril in plemenitih kovin v naslednjih mestih republik in pokrajin: Beograd, Zagreb, Ljubljana, Sarajevo, Skopje, Titograd.

Celje, Subotica, Zrenjanin, Novi Sad, Prizren, Split, Rijeka, Osijek, Niš, Kruševac.

Na področju SRS torej delujeta dve organizacijski enoti zavoda: kontrola Ljubljana in kontrola Celje.

Kot bomo iz kasnejših navedb razbrali, zavod ni ustrezno kadrovsko zaseden, laboratorijske zmogljivosti so premajhne in merilna oprema nezadostna. Zato nekaterih nalog, ki jih zakon jasno predpisuje, zavod sploh ne opravlja, nekatere druge pa samo delno. Taka pomanjkljiva in nezadostna učinkovitost zavoda se čuti tudi v njegovi aktivnosti na področju SRS.

Učinkovitost in kvaliteto dela pri pregledu meril poteka danes skoraj izključno v tako imenovanih ekspoziturah, to so merilnice, ki so jih pripravile in opremile posamezne gospodarske organizacije v okviru svoje proizvodnje. pregledal in odobril pa jih je zavod. Takih ekspozitur je po različnih podjetjih v SR Sloveniji 25 (kot sem že navedel, Železarni ni med njimi). In samo tem merilnicam je treba pripisati, da sta organizacijski enoti v Sloveniji v zavodovih okvirih najučinkovitejši in tudi po finančni realizaciji najuspešnejši.

Iz navedenega bi lahko zaključili:

Intenzivno je potrebno nadaljevati z ustanavljanjem novih »ekspozitur«, kot to predvideva zakon.

Neprestano moramo spodbujati ustrezne laboratorije in gospodarske organizacije, da se potegujejo za pooblastila ali pa vsaj za stalne ekspoziture. Pri tem je mogoče pričakovati pomoč in podporo obeh organizacijskih enot zavoda v Sloveniji, katerih osnovna aktivnost mora biti usmerjena v pridobivanje novih laboratorijskih kapacitet.

To pa je mogoče tako glede opreme kot ustreznega kadra le v sodelovanju z gospodarstvom. Če bi iskali vzore, bi jih lahko našli v zahodnonemškem PTB.

Če bi pri nas po njegovem konceptu ustanovili metrološki svet, ki bi bil sestavljen iz predstavnikov gospodarstva in morda gospodarskih zbornic, bi bila njegova poveljavna naloga usmerjanje in organizacija povezovanja zavoda z gospodarstvom.

Nobenih zaprek ni, da bi s tako ali podobno obliko delovanja ne začeli tudi na slovenskem področju.

V prihodnji številki: Zakonite merske enote in jugoslovanski standardi.

IZVRŠITEV DRUŽBENEGA PLANA PRODAJE V APRILU (Nadaljevanje s 1. strani)

TOZD	IZVRŠITEV APRIL 1979			DRUŽBENI PLAN APRIL 1980			IZVRŠITEV APRIL 1980			INDEKSI						
	Količ. t	Cena din/t	Vrednost din	Količ. t	Cena din/t	Vrednost din	Količ. t	Cena din/t	Vrednost din	Kol. 8/2	Cena 9/3	Vred. 10/4	Kol. 8/5	Cena 9/6	Vred. 10/7	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	
Livarna	80,3	27.003	2.167.096	60	30.000	1.800.000	61,0	28.184	1.718.000	78,0	104,3	79,3	101,7	93,9	95,4	
valj. bluming-štekel	5.081,5	14.042	74.402.120	7.000	17.126	121.254.597	6.179,4	17.873	109.211.793	121,6	120,7	145,8	87,3	103,2	90,1	
– bluming	529,0	11.131	5.888.429	300	11.695	3.508.500	300,4	14.944	4.488.975	56,8	134,3	78,2	100,1	127,8	127,9	
– štekel	4.552,5	15.050	68.513.691	6.700	17.387	117.746.097	5.879,0	17.813	104.722.818	129,1	118,4	152,8	86,7	102,6	89,9	
Valj. žice in prof.	3.176,6	7.996	25.398.287	2.500	10.650	26.943.846	1.899,3	10.275	19.514.482	59,8	128,5	76,8	75,1	96,5	72,4	
Valj. debele pločevine	5.062,4	13.028	65.944.571	5.600	14.087	79.307.326	6.596,1	14.286	94.216.138	130,3	109,7	142,9	117,1	101,4	118,8	
Hlad. valjarna Bela	7.203,4	12.812	92.289.629	8.060	18.574	149.703.507	7.004,2	18.650	118.616.997	97,2	130,0	126,4	96,9	89,6	77,9	
Hlad. valjarna Jesenice	2.351,4	13.697	32.208.376	2.360	16.700	39.412.000	2.175,3	17.680	38.456.008	92,5	129,1	119,4	92,2	105,9	97,6	
Žičarna	4.652,1	14.566	67.757.896	4.570	19.284	88.127.730	3.687,8	20.257	74.701.942	79,3	139,1	110,2	80,7	105,0	84,8	
Profilarna	2.507,9	12.002	30.106.879	2.390	14.091	33.537.751	1.864,6	14.378	26.809.837	74,3	119,8	96,1	78,3	102,0	79,9	
– HOP	2.386,4	11.128	26.586.302	2.230	12.527	27.935.361	1.744,0	13.921	24.278.729	73,0	126,1	91,3	78,2	111,1	86,9	
– rondeste	11,2	34.215	383.103	30	34.229	684.580	25,9	34.778	901.353	231,3	101,6	235,3	129,5	101,6	131,7	
– stebrič. + distančn.	13,7	21.322	292.724	10	20.781	207.810	81,9	14.622	1.198.197	597,8	68,6	409,3	819,0	70,4	576,6	
– diski	93,6	30.339	2.838.650	120	39.250	4.710.000	12,8	33.900	431.558	13,7	111,4	15,2	10,7	86,1	9,2	
Skladišče 38	91,7	24.450	2.241.405	170	30.200	5.134.000	110,4	26.160	2.889.259	172,4	103,0	177,6	131,8	88,7	116,9	
Vratni podboji	1.540,4	21.682	33.399.722	1.800	28.392	3.408.896	158,1	25.191	3.981.880	172,4	103,0	177,6	131,8	88,7	116,9	
Jeklovlek	2.198,3	14.468	31.776.597	2.340	24.714	45.225.916	1.862,1	26.030	48.471.170	120,9	120,1	145,1	101,8	105,3	107,2	
– elektrode, var. žica, prašek, masa, Emona Zgb.	2.007,4	15.757	31.630.916	2.340	17.352	40.603.130	2.456,7	16.589	40.753.843	111,9	114,7	128,3	106,0	95,6	100,4	
– ognjevarni mat.	188,9	771	145.681	900	10.279	10.176.400	379,5	359	136.103	200,9	46,6	93,4	105,3	105,3	107,2	
Želblarna	1.103,1	9.715	10.718.976	900	10.279	10.176.400	938,2	13.154	12.315.154	84,9	135,4	114,9	94,6	128,0	121,0	
OSNOVNA REALIZACIJA	35.047,1	(13.366)	468.403.155	38.120	(16.911)	644.633.199	34.990,2	(16.852)	589.668.193	99,8	126,1	125,9	91,8	99,7	91,5	
Realizac. storitv. TOZD			3.170.282			3.612.802			3.536.780			111,5			97,9	
Ostala realizac. vključno Družbena prehrana			5.700.509			9.736.245			9.057.681			158,9			93,0	
SK. ZUNANJA REALIZACIJA	35.074,1	(13.618)	477.273.946	38.120	(17.261)	657.982.046	34.990,2	(17.212)	602.253.654	99,8	126,4	126,2	91,8	99,7	91,5	

IZVRŠITEV DRUŽBENEGA PLANA PRODAJE JANUAR – APRIL

TOZD	IZVRŠITEV OD I – IV 1979			DRUŽBENI PLAN I – IV 1980			IZVRŠITEV OD I – IV 1980			INDEKSI						
	Količ. t	Cena din/t	Vrednost din	Količ. t	Cena din/t	Vrednost din	Količ. t	Cena din/t	Vrednost din	Kol. 8/2	Cena 9/3	Vred. 10/4	Kol. 8/5	Cena 9/6	Vred. 10/7	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	
Livarna	334,4	25.050	8.378.343	230	30.000	6.900.000	231,2	32.740	7.567.883	69,1	130,7	90,3	100,5	109,1	109,7	
Valj. bluming-štel	21.811,5	13.171	287.277.383	28.500	16.390	467.115.309	22.274,4	16.903	376.513.202	102,1	128,3	131,3	78,2	103,1	80,6	
– bluming	2.333,1	11.087	25.819.729	1.500	11.004	16.506.300	1.761,0	13.947	24.580.113	75,5	126,6	96,1	117,4	126,7	148,8	
– štel	19.478,4	13.423	261.457.654	27.000	16.889	450.610.008	20.513,4	17.157	351.933.089	106,3	127,8	134,8	78,0	102,8	78,1	
Valj. žice in prof.	11.648,7	7.992	93.101.291	10.110	10.281	103.738.716	7.252,8	9.831	17.298.794	82,3	123,0	76,6	71,7	96,8	69,7	
Valj. debele pločevine	30.248,0	11.834	357.958.399	30.590	13.477	412.268.724	30.147,3	14.051	423.606.282	99,7	118,7	118,3	98,6	104,3	102,8	
Hlad. valjarna Bela	31.034,6	12.973	402.618.755	31.540	18.537	584.658.288	33.899,4	15.423	522.667.426	108,2	118,9	128,6	107,5	83,2	89,4	
Hlad. valjarna Jesenice	9.508,0	13.782	131.043.051	9.430	16.700	157.481.000	9.723,0	17.221	167.442.073	102,3	125,0	127,8	103,1	103,1	106,3	
Žičarna	18.380,4	14.644	268.861.250	18.640	18.528	345.359.820	18.325,1	18.992	306.407.652	88,9	129,0	114,7	87,6	102,0	89,3	
Profilarna	7.748,8	12.119	93.890.831	8.920	14.089	125.491.805	7.314,5	14.801	108.258.454	94,4	122,1	115,3	82,0	105,2	86,3	
– HOP	7.245,7	11.133	80.665.879	8.330	12.613	105.067.245	6.736,0	13.906	93.662.987	93,0	124,8	118,1	80,9	110,2	89,1	
– rondeste	71,5	28.283	2.020.662	90	34.229	2.738.320	86,4	35.130	3.036.437	120,8	124,3	150,3	108,0	102,6	110,9	
– stebrič + distančn.	134,0	16.536	2.215.752	40	20.781	831.240	248,7	15.659	3.893.903	185,6	94,7	175,7	621,8	75,4	468,4	
– diski	296,6	30.378	8.978.538	470	35.862	16.855.000	243,4	31.491	7.695.347	82,3	103,7	86,4	51,8	87,8	45,5	
Skladišče 38	1,8	26.814	48.775	670	29.342	19.668.000	212,7	25.279	5.376.277	94,3	94,3	31,7	86,2	27,3		
Jeklovlek	6.550,7	21.376	140.029.780	7.240	24.709	178.896.865	7.198,0	25.946	186.753.994	109,9	121,4	133,4	98,4	105,0	104,4	
Vratni podboji	303,9	24.524	7.452.580	420	27.041	11.357.038	479,5	28.338	13.587.606	157,8	115,6	182,3	114,2	104,8	119,6	
Elektrode	8.023,1	13.310	106.798.347	8.910	16.254	144.821.730	8.152,4	16.625	135.536.176	101,6	124,9	126,9	91,5	102,3	93,6	
– elektrode, var. žica, prašek, masa, Emona Zgb.	7.300,8	14.541	106.158.179	8.910	16.254	144.821.730	7.302,2	18.490	135.018.594	100,0	127,2	127,2	82,0	113,8	93,2	
– ognjevarni mat.	722,3	871	631.168	900	10.279	10.176.400	850,2	809	517.582	117,7	69,9	82,0	105,3	105,3	107,2	
Zebjarna	4.084,6	9.403	38.407.553	3.970	9.849	38.304.690	4.161,2	10.737	44.677.180	101,9	114,2	116,3	104,8	111,3	116,6	
OSNOVNA REALIZACIJA	149.666,5	(12.935)	1.935.846.337	159.170	(16.310)	2.598.051.784	147.361,5	(16.094)	2.371.693.011	96,5	124,4	122,5	92,6	98,7	91,4	
Realizac. storitev. TOZD			15.993.678			16.119.840			13.723.342			85,8			85,1	
Ostala realizac. vključno Družbena prehrana			28.875.863			38.098.350			33.693.313			112,8			88,4	
SK. ZUNANJA REALIZACIJA	149.666,5	(13.242)	1.961.714.878	159.170	(16.651)	2.650.288.774	147.361,5	(16.416)	2.418.109.666	96,5	124,0	122,1	92,6	98,6	91,3	

NAPAKE V ŽICI ZMANJŠUJEJO KVALITETO VIJAKOV

Napake na veznih elementih (oblika, površina, nekovinski vključki, razogljčenost in drugo) izhajajo večinoma od neizpolnjevanja zahtev glede kakovosti valjane žice. Poseben pomen imajo razogljčenost, prevajanje in vse površinske napake. Z naraščanjem deleža jeklenih vijakov, torej vijakov s povečano vsebnostjo ogljika, so vijaki bolj občutljivi za razogljčenost.

Izdelovanje vijakov in drugih veznih elementov s hladnim preoblikovanjem iz osnovnega materiala — toplo valjane žice — je brez dvoma najboljše metoda.

Oblikovanje vijakov, matic in drugih veznih elementov brez rezanja ima prednost, da se zanje lahko uporablja razmeroma ceneno ogljikovo jeklo z majhnimi količinami dodatnih elementov. Že nekaj časa pa je opazna težnja po zmanjšanju teže veznih elementov in povečanju trdnosti in točnosti. To so čisto ekonomske in konstrukcijske zahteve. Istočasno pa je tudi težnja po uporabi strojev z večjo učinkovitostjo, z večjo količino operacij v časovni enoti ter po nadomeščanju enostopenjskih z večstopenjskimi stroji do združevanja več strojev v proizvodne proge in linije vse večja.

Da bi bili kos zahtevam po višjih in ostrejših pogojih pri proizvodnji veznih elementov, bo potrebno spremeniti zahteve glede osnovnih materialov, ki jih dobavljajo železarne.

Osnovna smernica bi morala biti poostreženje pogojev za mere in tolerančne polja. To je pomembno pri stalno naraščajoči mehanizaciji in avtomatizaciji proizvodnih procesov ter povečani produktivnosti strojev za izdelavo veznih elementov.

Neodvisno do te osnovne zahteve obstoji problem vzdrževanja enakomernih lastnosti osnovnega materiala. Gre zlasti za enotne mehanske lastnosti, strukturo zgloba in kvaliteto površine ter čim bolj enakomerno kemično sestavo in porazdelitev posameznih kemičnih elementov.

Jekla z večjo vsebnostjo ogljika, primerna za termično obdelavo, ustvarjajo nove probleme ne samo za plastično preoblikovanje ali toplotno obdelavo. Možne so tudi razne napake, ki jih pri jeklih z nižjo količino ogljika, ki se uporabljajo za izdelke trgovske kvalitete, sploh ni ali so le manjše. Za primer navajamo površinsko razogljčenost pri termični obdelavi.

Vrste in karakteristike napak na valjanem jeklu:

Napake na jeklu po toplem valjanju, ki vplivajo na kvaliteto vijakov in drugih veznih elementov, so: napake oblike, napake površine, nekovinski vključki, razogljčenost (zlasti pri termično obdelanih jeklenih vijakih), debel in težko odstranljiv sloj okujine, votline, plinski mehurji in drugo. Neodvisno od

teh napak pa mora biti valjano jeklo enotne kemične sestave v celotni šarži in v posameznih kolobarjih, enotnih fizikalno-mehanskih lastnosti v šarži in posameznem kolobarju itd.

Pri okroglem jeklu so najpogostejše naslednje napake oblike: veliko deformacijo preseka valjane žice ali elipse povzročajo notranje napetosti pri vlečenju ali stiskanju in deformiranje odprekov.

Na valjanem jeklu so pogoste napake: srh in robovi. Srh nastaja često na nekaj metrih začetka kolobarja, pa tudi na drugih mestih. Otežuje vlečenje in stiskanje vijakov, poškoduje orodje in zmanjša vzdržljivost. Te napake lahko poškodujejo tudi delavca, zato se načeloma žice s srhom ne more predelovati.

K napakam oblike štejemo tudi slabo odrezane ali preklapljenke konce. Ta napaka je pomembna zlasti pri palicah, ker povzroča velik odpad in s tem zmanjšuje učinek.

K površinskim napakam, ki močno vplivajo na kvaliteto izdelkov, spadajo: natrganje, razpoke, zapoke, preklopi, zajede, prevajanja, luske, površinski mehurčki in druge. Vse površinske napake je razmeroma lahko ugotoviti z natančno vizuelno kontrolo.

Zareze na valjanem jeklu lahko povzročijo trganje žice ali otežijo proizvodnjo vijakov. Plitve vzdolžne zareze navadno izginejo pri prvem vleku, večje in globlje zareze pa zmanjšujejo kvaliteto vijakov. Zareze in luske povzročajo trganje žice pri vlečenju in poškodbe površine vijaka, zlasti navoja. Te napake lahko vplivajo tudi na trdnost in trajnost izdelkov. Pomembne so celo majhne površinske napake pri večjih premerih, ki se ne vlečejo tolikokrat kot tanki.

Nekovinski vključki imajo zelo neugoden vpliv na vlečenje in na profiliranje pri vijakih in maticah. Velikost in razdelitev nekovinskih vključkov vplivata močneje kot njihovo število. Nekovinski vključki poslabšajo plastičnost in oblikovnost kovine ter trdnost izdelka. Pri prevelikem onesnaženju lahko nastanejo v vijaku neenakomerne napetosti, razpoke in razcepi. Na mestu večjega nekovinskega vključka nastane pri plastičnem preoblikovanju razpoka, ki se z višanjem stopnje preoblikovanja povečuje. Razpoka dobi obliko polmeseča in vodi do loma.

Razogljčenost nastopi na valjanem jeklu v obliki sloja z manjšo vsebnostjo ogljika na površini vzorca, ki ga obdaja bolj ali manj enakomerno na vsem obsegu. Navadno podajajo standardi točno dopustno globino razogljčenja na valjanem materialu, v mnogih primerih tudi za vlečeno žico in izdelane vijake. Za popolnoma razogljčen imamo sloj, v katerem se nahaja perlitni ali perlitno prehodni zglob. Kot globino razogljčenja označujemo celotno razogljčenost, torej popolnoma razogljčeno in prehodno cono.

Razen enakomernega razogljčenja je pri jeklih s srednjo ali veliko vsebnostjo ogljika pogosta napaka lokalno razogljčenje. Lokalno razogljčenje nastane zaradi zavaljanja ali zavarjenega mehurja in nikoli ne vemo, ali ne bo nastopilo ponovno zavaljanje ali kaj podobnega, če odrežemo nekaj metrov žice. Razogljčenje zmanjša trdnostne lastnosti, zlasti trdnost trganja in mejo razteznosti. Neugodno vpliva na trdnost vijakov, na kakovost vrezanega navoja, na trdnostne lastnosti navojne zveze in na obliko navoja.

Debel sloj okujine na valjanem jeklu povzroča večjo porabo materiala kot navadna debelina sloja. Povprečno znaša okujina pri ogljikovem jeklu 1,0–1,5 % materiala, lahko pa je celo dvakrat več. Glede na temperaturo in hitrost valjanja mora imeti okujina različne lastnosti, od njene lastnosti in strukture pa je odvisno, kako lahko in učinkovito se bo dala odstraniti. Vpliv

Sodelavca — vzdrževalca na transportu (IK)

okujine na nadaljnjo obdelavo v proizvodnji vijakov je odvisen od njene kemične sestave in strukture. Za proizvajalca veznih elementov ni vseeno, ali se okujina loči od kovine z lahkoto ali s težavo. Tudi količina deloma vpliva. Povečanje količine okujine za 0,5 % ima pri predelavi nekaj deset tisoč ton jekla velike ekonomske posledice za proizvajalca veznih elementov.

Najpomembnejše napake pri valjanem jeklu, ki zmanjšujejo kvaliteto veznih elementov, so zavaljanja. Najpogostejše so na površini. Potekajo poševno ali vzdolž glede na polmer v materialu. Pogosto ugotovimo na preseku dvojce ali več zavaljanj. Zavaljanje povzroča izgubo materiala in zmanjšuje produktivnost.

Napake pri valjanem jeklu ne vplivajo samo na izdelavo vijakov, zlasti neugodne so za izdelavo matic.

Neugodne so zlasti zavaljanje, zavaljani mehurji, razpoke, vtiski in druge poškodbe.

glasilo **plamen**

Vseh nevarnosti, ki grozijo zaradi nekvadratnih vijakov, ni mogoče predvideti. Sedanje kontrole izdelkov niso zadostne. Napake, kot so: razogljčenost, zavaljanje, prevajani mehurji ali nekovinski vključki, je mogoče ugotavljati samo z globoko jedkanimi metalografskimi obrusi. (Povzeto po članku Janeza Lazarja)

TERMIČNA OBDELAVA VISOKOKVALITETNIH IZDELKOV

Naraščanje potreb in zahtev tržišča po termično obdelanih oziroma izboljšanih vijakih in drugih veznih elementih višje kvalitete je delavcem tovarne Plamen Kropa narekovalo, da so v srednjeročnem planu okvirno začrtali smer razvoja pri osnovnem proizvodnem programu. Da bi dopolnili tehnologijo izdelave vijakov in drugih veznih elementov, so kupili nekaj strojev za izdelovanje matic, vijakov in različne vijake odkovke.

Vijačne izdelke in odkovke omenjenih kvalitet potrebujejo predvsem avtomobilska, strojna in metalurška industrija, pa tudi drugi uporabniki. Uporabljajo jih za različne vijačne in druge zveze s posebnimi zahtevami glede trdnosti in trdote.

Tehnološki razvoj je v vijačni industriji po svetu zelo napredoval, saj prihaja pri serijski izdelavi kvalitetnih izdelkov do različnih problemov.

Hladni postopek predelave in izdelave kvalitetnih in visokokvalitetnih vijačnih izdelkov obravnavajo v svetu na povsem znanstveni podlagi. Eden največjih problemov je kvaliteta osnovnega materiala. Kvaliteta materiala za hladno predelavo je odvisna od kemijske sestave, zrnatosti, homogenosti, trdnosti, raztezka, krčenja in ne nazadnje od kakovosti površine ter od izvedbe pripravljalnega postopka, ki obsega peskanje in fosfatiranje ali luženje in fosfatiranje ter vlečenje, po potrebi pa tudi vmesno normalizacijsko žarčenje. Metode za ugotavljanje kvalitete so: kemična analiza, mikroskopiranje, preizkušanje trdnosti in raztezka, preizkušanje stiskanja, pretiskanja, rezanja in upogibanja. Pri pripravljalnem postopku (kalibriranje) je potreben stalen nadzor, ker material, ki ima minimalno površinsko napako, ni uporaben za izdelavo visokokvalitetnih izdelkov.

Hladno stiskanje je način tehnološke obdelave kovin s pretakanjem delcev pod delovanjem velikih sil.

Delci materiala v hladnem stanju spreminjajo medsebojno lego in izpolnijo votline (obliko) odorja. Pri tem mora material obdržati žilnato strukturo. Rušenje žilnate strukture pomeni tudi rušenje materiala, kar se nazven kaže v obliki razpok in lomov.

Pri nadaljnjem preoblikovanju materiala so orodja z določeno začetno in končno obliko. Začetna oblika je določena s premerom in dolžino rezanca, končna pa z obliko izdelka. Pri dvi ali več udarnem stiskanju morajo oblikovati vmesne stopnje pretiskavanja tako, da stiskanje poteka najugodnejše in da je končni izdelek pravilnih oblik, izvedb in dovoljenih toleranc. Šele z doslednim upoštevanjem naštetih dejstev bo izdelek pravilno pripravljen za termično obdelavo.

Celotna kalilna linija za serijsko kaljenje visoko kvalitetnih izdelkov je sinhronizirana tako, da je dosežena enakomernost temperature austenziranja po vsem materialu, kar v končni fazi zagotavlja najožje trdnostne tolerance. Za preprečevanje razogljčenja in oksidacije površine materiala med segrevanjem do temperature in pri temperaturi austenitiziranja se dovaja endotermni varovalni plin. Z reguliranjem ogljikovega potenciala se regulira količina CO₂ v atmosferi kalilne peči.

Tudi v peči za popuščanje se uporablja varovalni plin, ki ima nalogo, da prepreči oksidacijo izdelkov. Do razogljčenja pri zahtevanih časih in temperaturah ne more priti. Izdelki so po ohlaiditvi v emulziji že pripravljeni za transport.

Če termični obdelavi sledi še površinska, to je galvanizacija, je najmanjše količino saj na izdelkih površinsko zaščito otežujejo in ovirajo. V takem primeru se mora v peči za popuščanje uporabiti varovalni plin, ki ne vsebuje CO, da se tako prepreči izločanje saj.

(Povzeto po članku Janeza Lazarja)

Železarski globus

JAPONSKA

Postopek Sumi-coal, ki ga je razvila japonska železarska družba Sumitomo metal Industries in omogoča izdelavo koksa ob delni uporabi premoga, ki je manj ali pa sploh ni primeren za koksiranje, postaja vedno bolj zanimiv. Znano je, da je med svetovnimi zalogami premoga, ki jih je danes možno izkoriščati samo okoli 10 % primerne za koksiranje. Ta postopek pa omogoča izdelavo metalurškega koksa iz mešanice, ki vsebuje tudi 24 % premoga, ki kvaliteto za to ne ustrezajo. Postopek je obratovalno zanesljiv, konstrukcija potrebnih naprav je enostavna in jih je mogoče brez posebnih težav vgraditi v obstoječe koksarne. Na Japonskem uspešno obratujeta dve takšni napravi že od leta 1975 z letno proizvodno zmogljivostjo 6,5 milij. ton koksa. Pred kratkim je sklenilo licenčno pogodbo za gradnjo in doba-

vo naprav za ta postopek zahodnonemško podjetje Krupp-Koppers iz Essena.

ZVEZNA REPUBLIKA NEMČIJA

V nekem zahodnonemškem podjetju so pred kratkim izdelali doslej največji vodno hlajeni obok za obločno električno peč s premerom 12 m. Namenjen je za neko železarno v ZDA in so ga poslali preko Atlantika v dve delih. Njegova teža je 86 ton in pri 95 kv. m hlajene površine vsebuje med obratovanjem 18 kub. m vode. Odločitev ameriške železarne, da nabavi ta obok, je bila posledica ugodnih obratovalnih rezultatov vodno hlajenega oboka s premerom 9,6 m. Ta je bil dobavljen lani in je vzdržal že preko 1000 šarž. Letos dobavljeni obok uporabljajo na veliki obločni električni peči z močjo transformatorja 140 MVA.

hodke pred delitvijo na ekonomske enote in sklada skupne porabe. Sestavni del tega pravilnika pa je pravilnik o organizaciji in poslovanju počitniških domov Železarne.

Vsak delavec Železarne je lahko letoval:

- v počitniških domovih Železarne,
- v počitniških domovih drugih podjetij in počitniških skupnostih, s katerimi je Železarna zagotovila počitniške zmogljivosti in
- na lastno pobudo izven domov Železarne.

Z namenom, da bi bilo letovanje čim bolj dostopno za vse delavce Železarne, je delavski svet s tem pravilnikom predpisal dve obliki regresa, in sicer:

- za koristnike domov Železarne,
- za koristnike dopusta izven počitniških domov Železarne (med te je takrat spadal tudi dom na Mežakliji).

Regres za koristnike počitniških domov Železarne se je izražal v znižani ceni pensiona, ki so ga lahko koristili vsi delavci Železarne in njihovi neposredni zakonci ter otroci. Regres za koristnike izven počitniških domov Železarne pa je vseboval osnovni in vzpodbudni regres. Osnovni regres je lahko uveljavljal vsak delavec za sebe, za neposrednega zakonca in za neposredne otroke s pogojem, da je bil zaposlen najmanj 11 mesecev. Osnovni in vzpodbudni regres je lahko uveljavljal vsak delavec, ki je porabil 10 dni dopusta skupaj, oziroma tisti delavci, ki so imeli 12 ali 14 dni dopusta skupaj 7 dni. Regres v počitniških domovih je bil v pred in po sezoni nekoliko višji. Vzodbudni regres je pripadal samo delavcem Železarne in je

bil odvisen od delovne dobe v Železarni, v katero pa se je všteval tudi čas prebit v NOB, internaciji ali premestitev po službeni dolžnosti. Vzodbudni regres se je štopnjeval po naslednji lestvici:

- od 11 mesecev do 5 let,
- od 5 do 15 let,
- od 15 do 25 let in
- nad 25 let.

Regres so določali samoupravni organi za vsako tekoče leto proti.

V počitniški sezoni 1964. leta so veljali naslednji regresi:

1. Regres v počitniških domovih:
pred in po sezoni 400 dinarjev dnevno odrasli
275 dinarjev dnevno otroci
v glavni sezoni 600 dinarjev dnevno odrasli,
325 dinarjev dnevno otroci

K temu je bilo treba prišteti še kopališko takso po 25 dinarjev pred in po sezoni, oziroma 35 dinarjev dnevno v glavni sezoni. Kopališka taksa je veljala za vsako osebo. Polni pension v počitniškem domu v Crikvenici je znašal 1.554 dinarjev dnevno za odrasle, za otroke do 10 let starosti pa 777 dinarjev. Otroci mlajši od 2 let niso smeli v počitniški dom, kopališke takse pa niso plačevali otroci mlajši od 15 let.

2. Osnovni regres:

Osnovni regres je tega leta znašal po 300 dinarjev na dan za vsakega zaposlenega, za neposrednega zakonca in za otroke

največ do 10 dni oziroma 7 dni, za tiste, ki so imeli manj kot 12 ali 14 dni dopusta.

3. Spodbudni regres:

Spodbudni regres je bil odvisen od števila let zaposlitve v Železarni in je pripadal izključno delavcu, ki je bil zaposlen v Železarni:

od 11 mesecev do 5 let	250 dinarjev dnevno
od 5 let do 15 let	300 dinarjev dnevno
od 15 let do 25 let	350 dinarjev dnevno
od 25 let dalje	400 dinarjev dnevno

Spodbudni regres se je izplačeval skupaj z osnovnim regresom za največ 10 dni oziroma 7 dni dopusta skupaj in se je izplačeval enkrat letno.

Kdor bi želel ugotoviti, ali smo pred 16 leti ceneje ali dražje letovali, ga moramo opozoriti, da so cene pensiona in višina regresa v starih dinarjih in da smo takrat v Železarni zaslužili povprečno okrog 5.000 dinarjev mesečno.

Center za proučevanje samoupravljanja in informiranje

VPLIV DRUŽBENOPOLITIČNIH SKUPNOSTI PRI PRIDOBIVANJU IN RAZPOREJANJU DOHODKA

IZ DELA KOMISIJE SKUPŠČINE SFR JUGOSLAVIJE
ZA SPREMLJANJE URESNIČEVANJA ZAKONA
O ZDRUŽENEM DELU

Družbenopolitične skupnosti imajo pomembno in odgovorno vlogo pri ustvarjanju splošnih pogojev gospodarnosti, je rečeno v poročilu zvezne komisije za spremljanje uresničevanja zakona o združenem delu. Družbenopolitične skupnosti sprejemajo določene odločitve na področju gospodarskega sistema, predvsem na področju sistema cen, davčne politike, deviznega režima, monetarno kreditne politike itd.

Na področju cen velja opozoriti na nekatera opažanja in probleme. Dosedanji predpisi so tako rekoč podpirali kupoprodajne odnose. Sistem oblikovanja cen je omogočal in usmerjal zaračunavanje marže, ne glede na racionalnost in učinkovitost dela. Režim cen se je oblikoval tudi na osnovi panožnih sporazumov o cenah, čeprav se dohodek ne pridobiva po panogah, temveč v medsebojnih odnosih temeljnih organizacij, ki so sicer v reprodukciji povezane, od proizvodnje, predelave, končne proizvodnje in realizacije na trgu.

Tudi zakon o ugotavljanju in razporejanju celotnega prihodka in dohodka je v nekaterih sedanjih rešitvah podpiral kupoprodajne odnose, ne pa dohodkovnih odnosov. Tako, na primer, v klasičnih kupoprodajnih odnosih, v katerih ne poznamo skupnega prihodka, proizvodne organizacije združenega dela zaračunavajo dobavljeno blago trgovini v zakonskem roku in le-to štejejo v svoj skupni prihodek.

V novih odnosih obveznega združevanja dela in sredstev bo trgovina plačala šele takrat, ko bo trgovina prodala blago iz skupnega poslovanja in proizvodnim organizacijam dela ustrezen del na osnovi dogovorjenih kriterijev.

Akontacije, ki so jih dajale trgovinske organizacije proizvodnim organizacijam, niso mogle vnesti v skupni prihodek. Zavrlo tega so izkazale v periodičnih obračunih izgub, kar je nedvomno imelo škodljive posledice za proizvodne organizacije združenega dela.

Tudi na področju sanacij se srečujemo z ostanki starega. V zakonu o sanacijah, ki je v pripravi, je predložena spremenjena vloga družbenopolitičnih skupnosti pri sanaciji organizacij združenega dela, ki poslujejo iz izgubo, tako da imajo družbenopolitične skupnosti ustrezno vlogo, ki je opredeljena v zakonu o združenem delu. Sanacija torej ne sme biti goli finančni obračun med upnikom in dolžnikom, ki je v izgubi, oziroma dajalcem sanacijskega kredita. Drugače rečeno, sanacija mora biti v funkciji skupnih interesov temeljnih organizacij združenega dela pri skupnem pridobivanju dohodka. S tem v zvezi organizacije združenega dela opozarjajo na nekatere probleme. Predvsem opozarjajo na dograditev sistemskih zakonov in uskladitev veljavnih predpisov z zakonom o združenem delu. Težave se pojavljajo pri uporabi predpisov, množični predpisov, pogostih spremembah in dopolnitvah, nezadostni natančnosti, nepopolnosti in nepravilnostem sprejemanju ustreznih predpisov. Tako je področje o knjigovodstvu, ugotavljanju in razporejanju celotnega prihodka in dohodka, investicij, plačil, kreditnomonetarnega poslovanja urejeno v približno 110 zveznih predpisih (zakonih, odlokih itd.) z več kot 1500 določil. Če k temu dodamo še številne predpise republik in avtonomnih pokrajin, občin, samoupravnih sporazumov in dogovorov, dobimo šele pravo sliko o obsežnosti zakonodajne regulative.

Poleg republik in pokrajin, v katerih pristojnosti so temeljna vprašanja sistema financiranja, pa tudi način obračunavanja in prispevkov, sprejema pomembne odločitve na tem področju sistema tudi 512 občin in 20 medobčinskih skupnosti in njihovih enot v družbenih dejavnostih in dejavnostih, kjer jih lahko po ustavi oblikujejo.

S prek 5500 zakonskimi in drugimi predpisi in akti (odloki, pravilniki, samoupravnimi sporazumi itd.) se urejuje materija v sistemu financiranja splošnih družbenih in skupnih potreb, s tem pa tudi način obračunavanja in vplačevanja davkov in prispevkov.

Blizu 30 vrst davkov in prispevkov, ki jih zagotavljamo iz dohodka temeljne organizacije in blizu 80 vrst davkov in prispevkov, ki jih alamentiramo iz osebnih dohodkov delavcev in prihodkov občanov, daje splošno sliko instrumentarija v sistemu.

Obstoječi sistem financiranja s svojo vsebino in tehniko obračunavanja, vplačevanja in prispevkov ni v skladu z nekaterimi načeli dohod-

kovnih odnosov in zanemarja družbenoekonomske odnose, ki so izraženi v osebnem dohodku.

Zapleten sistem financiranja teh potreb pogosto tudi zapleten način vplačevanja davkov in prispevkov, na kar kaže tudi podatek, da je z zveznimi, republiškimi in pokrajinskimi predpisi določenih prek pet tisoč računov za vplačila davkov in prispevkov, odvisno od vrste in števila uporabnikov teh sredstev.

MEDSEBOJNA DELOVNA RAZMERJA DELAVCEV V ZDRUŽENEM DELU

V ustavi SFR Jugoslavije, ustavah socialističnih republik in socialističnih avtonomnih pokrajinah ter v zakonu o združenem delu so določeni okviri oziroma dane osnove za ureditev medsebojnih delovnih razmerij v združenem delu, ki naj bi jih urejale republike in pokrajine.

Z republiškimi in pokrajinskimi zakoni o delovnih razmerjih so natančneje urejena tista vprašanja oziroma pravice, obveznosti in odgovornosti delavcev, ki so v pristojnosti republik in pokrajin, kot to določa ustava, kot so npr.: sklenitev delovnega razmerja brez oglasa oziroma razpisa, trajanje delovnega časa, primere za opravljanje nadurnega dela, primere za opravljanje dela za določen čas, pogoje za delo v dveh organizacijah, najkrajše in najdaljše trajanje letnega dopusta, dolžina porodniškega dopusta, prenehanje delovnega razmerja, ko delavec izpolni pogoje za upokožitev, sprejem pripravnikov za določen čas, delo po pogodbi in druge.

Večina drugih vprašanj medsebojnih razmerij delavcev v združenem delu republiškimi in pokrajinskimi zakoni urejujejo globalno tako, da pogoje, obseg in postopek uresničevanja posameznih pravic, obveznosti in odgovornosti urejujejo delavci v temeljnih organizacijah združenega dela s samoupravnimi splošnimi akti. Tako urejajo npr.: praznični delovni čas, letni dopust, plačano in neplačano odsotnost, izrekanje ukrepa za prenehanje delovnega razmerja zaradi hujše kršitve delovne obveznosti in druge.

Določena vprašanja, ki so prav tako urejena z republiškimi in pokrajinskimi zakoni o delovnih razmerjih, so tudi predmet medrepubliške in pokrajinske dogovore o usklajevanju temeljnih kriterijev za urejevanje dopolnilnega dela, kot je: delo, ki je daljše od polnega delovnega časa, opravljanje samostojne dejavnosti v obliki dodatnega poklica, delo delavcev, ki so izpolnili pogoje za upokožitev, opravljanje začasnih ali občasnih del v temeljni organizaciji na osnovi pogodbe, delo delavcev izven temeljne organizacije, v kateri so sklenili delovno razmerje za poln delovni čas.

V republiških in pokrajinskih zakonih o delovnih razmerjih obstajajo določene razlike glede posameznih vprašanj: obsega vprašanj, ki naj jih ti zakoni urejujejo, odnosa med republiško (državno) in samoupravno regulativo, poenotenje regulative delovnih razmerij delavcev v združenem delu, delovnih razmerij delavcev, zaposlenih pri zasebnih delodajalcih, glede pravno tehničnih rešitev posameznih vprašanj itd.

Nekatere te razlik v republiških in pokrajinskih zakonih o delovnih razmerjih so izraz specifičnosti, ki obstajajo v republikah in pokrajinah, medtem ko posamezne razlike niso vedno opravičljive, ker postavljajo v neenakopraven položaj delavce iz posameznih republik in avtonomnih pokrajin. Za to bi bilo potrebno, da republike in avtonomne pokrajine ponovno ocenijo rešitve v svojih zakonih o delovnih razmerjih, predvsem tiste, ki zadevajo položaj delavcev, ki je določen v zakonu o združenem delu.

Organizacije združenega dela so bile zelo aktivne pri urejevanju vprašanj, ki se nanašajo na medsebojna delovna razmerja. V večini organizacij so v zakonskem roku sprejeli akte, s katerimi urejajo, ali so v njih osnove za urejevanje delovnega razmerja. Tako so delavci sprejeli samoupravne sporazume o združevanju dela delavcev v temeljni organizaciji (336. člen zakona o združenem delu), s katerimi med drugim določajo tudi osnove za urejevanje vprašanj na področju delovnih razmerij, statute in druge samoupravne splošne akte, s katerimi urejujejo vprašanja s področja delovnih razmerij.

Dobro je, da ob tem opozorimo še na nekatere pomanjkljivosti, ki so se pokazale pri usklajevanju samoupravnih splošnih aktov organizacij združenega dela z zakonom o združenem delu in republiškimi oziroma pokrajinskimi zakonoma o delovnih razmerjih. V mnogih organizacijah

so precej zamujali s pripravo teh aktov, tako da so morali konec 1978. leta v teh organizacijah pospešiti delo, kar pa je močno negativno vplivalo na tok samega postopka, s tem pa tudi na kvaliteto sprejetih samoupravnih splošnih aktov organizacij združenega dela. Posamezne faze sprejemanja samoupravnih splošnih aktov so bile skrajšane, v nekaterih organizacijah pa so jih celo izpustili. Na ta račun je bil v teh organizacijah bistveno zmanjšan vpliv neposrednega izvajanja delavcev, glede na to, da so posamezne rešitve sprejeli, ne da bi jih vsestransko in poglobljeno pregledali in ocenili še druge možne rešitve in potrebe.

Samoupravne splošne akte so v mnogih primerih pripravljali v ožjem krogu, ne da bi seznanjali tudi večino delavcev. Zato je bilo premalo časa in delavci so se morali izjavljati le o ponujenih rešitvah. Tudi druge pomanjkljivosti so bile, ki so vplivale na kvaliteto ureditve delovnih razmerij. Tako so uporabljali razne izposojene splošne akte, angažirali strokovnjake za izdelavo aktov, ki nedvomno niso poznali razmer v temeljni organizaciji združenega dela, nadalje je prihajalo tudi do prepisovanja samoupravnih splošnih aktov drugih organizacij, kar je povzročilo, da v teh organizacijah mnoga vprašanja medsebojnih delovnih razmerij niso urejena v skladu z njihovimi specifičnimi pogoji, potrebami in možnostmi.

V glavnem so v vseh sporazumih o združevanju dela delavcev v temeljni organizaciji tudi osnove za urejevanje delovnih razmerij, s tem da je v njih rečeno, da bodo ta razmerja natančneje urejena v samoupravnem splošnem aktu, s katerim se urejajo delovna razmerja. V teh sporazumih so sicer v večini primerov dane osnove za stalno ustvarjanje pogojev, za zaposlovanje delavcev in določeno načelo, da je število delavcev v temeljni organizaciji povečevati v skladu s plani razvoja temeljne organizacije in odločitev organov upravljanja.

V statutu temeljne organizacije združenega dela so uredili malo vprašanj s področja delovnih razmerij in to zlasti: dela in naloge delavcev s posebnimi pooblastili in odgovornostmi ter obveznostmi, zadetbe teh del na osnovi razpisa, način uresničevanja posameznih pravic iz delovnega razmerja, pristojnost organov, ki odločajo o pravicah in obveznostih iz medsebojnih delovnih razmerij, določena vprašanja varstva pravic delavca in podobno.

V skladu z določilom 180. člena zakona o združenem delu so na nivoju delovne in sestavljene organizacije združenega dela določili skupne osnove in merila za uresničevanje določenih pravic, obveznosti in odgovornosti, ki izhajajo iz skupnih interesov, kot so: dejavnost; imenovanje poslovodnega organa, sprejemanje skupnih planov temeljnih organizacij združenega dela; združevanje sredstev; sestavo in volitev organov upravljanja in izvršilnih organov; skupne osnove in merila za urejevanje delovnih razmerij; solidarnost pri zagotavljanju pravic na stalnost zaposlitve, pri delitvi sredstev za osebne dohodek in uporabo sredstev skupne porabe, ki jih uresničujejo v delovni organizaciji; obveščanje delavcev in druge.

Medsebojna delovna razmerja so delavci v temeljnih organizacijah združenega dela uredili s samoupravnimi splošnimi aktom, v katerem urejajo delovna razmerja, v skladu z določili 179. člena zakona o združenem delu.

Samoupravni splošni akti, s katerimi delavci urejajo delovna razmerja, pogosto prevzemajo (prepisujejo) določila iz zakona o združenem delu, iz republiških in pokrajinskih zakonov o delovnih razmerjih. V številnih primerih teh prepisanih določil niso natančneje obdelali v samoupravnih splošnih aktih, tako da posamezne pravice, obveznosti in odgovornosti delavcev, ki so določene v zakonu, ostajajo neurejene v tistih pogledih, ki jih morajo delavci urediti s samoupravnimi splošnimi akti, ali pa so urejene le deloma in nepopolno.

Sklenitev delovnega razmerja pripravnikov za določen čas v večini primerov samoupravnih splošnih aktov ni zadovoljivo urejeno. V akte so v glavnem formalno prevzeli z zakonom določene primere, kdaj pripravniki lahko sklenejo delovno razmerje za določen čas, ne da bi ocenili dejanske potrebe organizacije. Sprejem pripravnikov za določen čas je skoraj v celoti opuščen. Samoupravne interesne skupnosti za zaposlovanje in ustrezne službe v občinah bi se nedvomno morale bolj organizirati pri sprejemanju odločitev oziroma planov za sprejem določenega števila pripravnikov s tem, da uporabijo zakonska pooblastila.

S sklepanjem delovnega razmerja za določen čas se najpogosteje sreča-

mo v kmetijstvu, gradbeništvu in prometu. Organizacije združenega dela na teh področjih pa niso dovolj obdelale primerov, ki jih zakoni o delovnih razmerjih predvidevajo pri sprejemu delavcev za določen čas. Posamezne organizacije tako angažirajo delavce za določen čas za opravljanje sezonskih del vse leto. Mnogi delavci, ki opravljajo sezonska dela, nimajo možnosti, da bi uresničevali pravice, ki izhajajo iz dela. Delovno razmerje delavcem pogosto preneha pred iztekom šestih mesecev, da delavcu ne bi omogočili, da pridobi pravico do ustreznega letnega dopusta. Ti delavci so oškodovani tudi pri delitvi dohodka, ker se del dohodka, ki ga oni ustvarijo, porabi izven sezone, v času, ko oni ne delajo. Porabijo ga delavci, ki so v rednem delovnem razmerju. Tako so ti v boljšem položaju. Sezonski delavci so še posebej neenakopravni glede uresničevanja pravic na osnovi minulega dela.

Da bi povečali produktivnost dela v organizacijah združenega dela, pa moramo ustvariti tudi pogoje za večjo delovno disciplino. Tega ne bomo ustvarili samo z izvajanjem disciplinskih ukrepov. Za povečanje produktivnosti dela bi bilo potrebno, da bolj razvijamo sistem strokovnega usposabljanja delavcev in splošnega izobraževanja delavcev.

Komisija ugotavlja, da je kljub pomembnim rezultatom, ki so bili doseženi pri samoupravnem urejanju delovnih razmerij, tudi veliko sporov. Vzroke takega stanja bi bilo potrebno natančno proučiti.

SAMOUPRAVNO UREJEVANJE VARSTVA PRI DELU

Priča smo naraščanju števila poškodb, smrtnih primerov in na tej osnovi izgubljenih delovnih dni, kar vse kaže, da bo varstvo pri delu še dolgo časa problem, ki zahteva stalno skrb in napore ne samo v organizacijah združenega dela, temveč zahteva tudi organizirano dejavnost vseh družbenih dejavnikov.

Na to opozarjajo tudi podatki o uresničevanju oziroma uporabi določil republiških in pokrajinskih zakonov o varstvu pri delu, zlasti tistih določil, ki imajo preventivni pomen in cilj, da bi preprečili poškodbe pri delu in obolenost delavcev.

Zakonska obveznost organizacij združenega dela je, da planirajo tudi zaščitne ukrepe pri delu, kot integralni del poslovne politike, da bi pravočasno zagotovili sodobne in boljše delovne pogoje, v skladu s tehnološkim procesom. Programiranje varstvenih ukrepov pri delu daje vrsto dobrih rezultatov v številnih dejavnostih, posebej še pri programiranih novogradnjah in rekonstrukcijah zastarelih obratov. Splošna značilnost planov varstva pri delu je, da vsebujejo le postavke za nakup osebnih zaščitnih sredstev in postavke o izvršitvi nekaterih obveznosti, manj pa o saniranju stanja.

Glede na to, da je ugotavljanje del, ki jih opravljajo delavci v posebnih pogojih, izključna obveznost organizacij, je pri reševanju tega problema čutili, da ni predpisov o enotnih kriterijih za določanje del v posebnih delovnih pogojih. Z ugotavljanjem teh del je tesno povezana obveznost, da delavci, ki opravljajo ta dela, opravijo ustrezne predhodne in občasne zdravniške preglede, tako pred razporejanjem na taka dela kot med delom samim.

ZDRUŽEVANJE KMETOV

Po podatkih zadrugne zveze Jugoslavije imamo v Jugoslaviji 514

zadrug, 176 temeljnih zadrugnih organizacij in 395 temeljnih organizacij kooperantov. Zdrugnih kmetov je 250.000, kooperantov pa 1.100.000.

Število organizacij je očitno premajhno in ne zadovoljuje potreb samoupravnega organiziranja kmetov. Pri tem velja upoštevati, da je razmestitev organizacij neenakomerna, tako da imamo posamezne občine, kjer ni nobene organizacije, s katero bi se kmetje združevali.

Po sprejetju zakona o združenem delu je prenehalo upadanje števila organizacij združenih kmetov in delavcev. Začel se je proces ustanavljanja novih kmetijskih zadrug in temeljnih organizacij kooperantov in organiziranja temeljnih zadrugnih organizacij. Vendar pa ta proces ne poteka z ustreznimi dinamiko. Temeljne organizacije združenega dela za kooperacijo, ki so obstajale do sprejetja zakona o združenem delu, se niso preobrazile v vseh sredinah v tiste oblike, ki so opredeljene v zakonu o združenem delu. Pogosto v praksi poudarjajo, da temeljne organizacije kooperantov nimajo dovolj sredstev. Ob organiziranju mnoge organizacije niso dobile družbenih zemljišč in drugih družbenih sredstev, tako da je bila ekonomska osnova njihovega dela že na samem začetku zelo nizka.

Usklajevanje organiziranosti in samoupravnih splošnih aktov z določili v zakonu o združenem delu dejansko pomeni, da se morajo kmetje in delavci izjaviti o obliki svoje samoupravne organiziranosti in da določijo odnose v skladu z zakonom o združenem delu. Glede na število kmetov in površine, ki jih obdelujejo, je moč ugotoviti, da je bilo do sedaj ustanovljenih le malo zadrug, le nekaj pa jih je s temeljnimi organizacijami. S sprejetjem republiških in pokrajinskih zakonov, ki se nanašajo na kmete (o zadrugah, kooperaciji, pokojninah, zdravstvenem varstvu), so ustvarjene možnosti za njihovo samoupravno organiziranje in uresničevanje njihovega samoupravnega položaja v sistemu združenega dela.

Obstoječa davčna in kreditna politika, kot tudi neorganizirano tržišče, ovirajo širše samoupravno organiziranje in povezovanje kmetov. Poleg tega ima premalo organizacij izdelane konkretne proizvodne plane. O njihovem sprejemanju in izvrševanju, kakor tudi o pogojih in rezultatih svojega dela naj bi odločali tudi kmetje, kar bi jih motiviralo za tržno proizvodnjo in dolgoročno kooperacijo.

POGODBENE ORGANIZACIJE ZDRUŽENEGA DELA

Pogodbene organizacije združenega dela, ki jih ustanavljajo delovni ljudje, ki samostojno opravljajo dejavnost z osebnim delom z delovnimi sredstvi v lasti občanov, predstavljajo pomemben dejavnik razvoja malega gospodarstva. Od razvoja te dejavnosti namreč pričakujemo boljše opravljanje storitev na posameznih področjih in večje zaposlovanje. Družbeno politične skupnosti, predvsem občine, morajo preko davčne politike in na druge načine ustvarjati pogoje in stimulirati ustanavljanje pogodbenih organizacij združenega dela. Doslej je bilo ustanovljenih le 59 pogodbenih organizacij združenega dela, potrebe pa so večje. S tem bi dosegli tudi močnejše povezovanje osebnega dela v sistem samoupravnega združenega dela.

(Gospodarski vestnik šte. 17, z dne 8. maja)

Sodelavca pri pregledu varnostnih ventilov na lokomotivi (IK)

POSEBNA ŠTEVILKA REVJE »NAŠA OBRAMBA«

Ves svet priznava, da sodi Josip Broz-Tito med najvidnejše držav-
nike in vojskovodje preteklega obdobja, mnogi pa ga imenujejo celo
največjo osebnost 20. stoletja. Zato smo Jugoslavlani lahko upraviče-
no ponosni nanj in na njegovo veliko delo.

Naša velika obveznost je, da na-
daljujemo njegovo delo — da se Ju-
goslavija še naprej razvija in krep-
i kot neuvrščena država in da poglab-
lja svojo aktivno vlogo tudi v boju
za ohranitev svetovnega mira. Zato
pa moramo dobro poznati Titovo
življenjsko pot, njegovo delo in izho-
dišča za nadaljnje razvijanje politič-
nega sistema socialističnega samo-
upravljanja, še posebej pa za krepit-
ev obrambne sposobnosti naše dr-
žave.

S tem namenom je uredništvo re-
vije NAŠA OBRAMBA sklenilo, da
majsko številko revije v celoti posve-
ti opisu življenjske poti in dela tova-
riša Tita. Imela bo običajen format
NAŠE OBRAMBE, izšla bo na št-
straneh, tiskana bo na kvalitetnem
papirju. V njej bo 88 barvnih in 85
črno-belih slik ter pet barvnih zem-
ljevidov in približno 120 tipkanih
strani besedila o življenjski poti in
delu tovariša Tita oziroma najpo-
membnejših citatov iz njegovih go-
vorov in člankov.

V tem bogato ilustriranem delu bo
prikazano Titovo življenje v rani
mladosti, ko je spoznaval trpljenje
delovnih ljudi in njegovo oblikova-
nje v borca za spreminjanje druž-
benih odnosov. Sledili bomo njegovi
poti organizatorja revolucionarnega
gibanja, ki je v Jugoslaviji doživel
svojo prelomnico z njegovim priho-
dom na čelo Komunistične partije
Jugoslavije. Kot organizator in
vrhovni komandant NOV in POJ ni
vodil samo borb za osvoboditev ju-
goslovanskih narodov in narodnosti,
ampak je s tem dal primer in spod-
budo tudi drugim zaslužnim naro-
dom, kako se je treba boriti za svo-
bodo in neodvisnost. Še bolj podro-
bno je v reviji obdelan Titov delež pri
gradnji nove Jugoslavije, pri razvija-
nju socialističnega samoupravljanja
in pri utrjevanju njene obrambne
moči z uresničevanjem koncepcije o
splošni ljudski obrambi in družbene
samozasčitve. Poudarjena je tudi nje-
gova ogromna vloga v boju za mir v
svetu, zlasti pa pri razvijanju in
utrjevanju gibanja neuvrščenih.

Gradivo obravnava na zelo polju-
den način zgodovino zadnjih 40 let,
kajti Titovo življenje in delo sta z
njo neločljivo povezana. Kot je raz-
vidno, bo majška številka revije NA-
ŠA OBRAMBA v celoti posvečena
tovarišu Titu in njegovemu delu.
Prejeli jo bodo vsi naročniki. Ker bo
številka glede na svojo bogato vse-
bino imela trajno vrednost, bo zanjo

nedvomljivo veliko zanimanje tudi
pri mnogih drugih, ki na revijo niso
naročeni. Zato bodo v drugi polovici
maja to številko revije ponatisnili.
Kljub sorazmerno velikemu obsegu,
večbarvnemu tisku, bogati opre-
mi in vsebini, bo ta številka zelo poceni —
stala bo le 25 din — predvsem zato,
ker bo izšla v veliki nakladi.

Upamo, da smo vam uspeli prika-
zati, zakaj naj bi to revijo imela vsa-
ka šola, organizacija združenega de-
la, oziroma vsak učenec, posameznik
in vsaka družina. Zato vas vabimo,

da se za nakup revije odločite čim-
prej in to sporočite po telefonu
(061-28-639 ali 24-400) ali pisno
(Uprava Naše obrambe, Rimska ce-
sta 8, 61000 Ljubljana). Uprava re-
vije bo naročeno število revij poslala
posameznim ali skupinskim naročni-
kom, kakor bo v naročilu zahtevano.

Zveza rezervnih vojaških starešin
Slovenije ima kot ustanoviteljica
Naše obrambe in kot družbena orga-
nizacija, ki si nenehno prizadeva
krepiti obrambno moč naše države in
sodeluje pri obrambnem usposablja-
nju prebivalstva, v zvezi s tem še po-
seben naloge in odgovornost. S hitro
in dobro organizirano propagando
akcijo prek vseh krajevnih konfe-
renc moramo doseči, da bo ta števil-
ka revije prišla v roke čim večjemu
številu ljudi, zlasti pa mladine.

Komisija za informiranje pri
OK ZRVS Jesenice

MOJ DOMAČI KRAJ

Doma sem s Planine pod Golico.
Že ime pove, kje kraj leži. V vasi je
okoli sto stanovanjskih in kmečkih
hiš. Prebivalci Jesenic so zgradili
okoli vasi že precejšnje število po-
čitniških hišic. Ljudje so se v pre-
teklosti ukvarjali pretežno s kmetij-
stvom. Danes je pravih kmetov v
vasi le še deset. Drugi so zaposleni v
Železarni in drugih podjetjih, po-
polne pa poprimajo za delo na kmeti-
tiji. V vasi je nova trgovina, ki jo je
zgradilo trgovsko podjetje Rožca.
Tu je bila tudi šola, vendar so jo
ukinili, tako da se sedaj vozimo v
šolo na Jesenice.

Naša hiša ima domače ime pri
Kopišarju. Ime je dobila po kovačih,
ki so kuhali v kopah oglje. Stara je
že prek dvesto let. V njej je bila
osemindevdeset let gostilna. Tudi
večina drugih kmečkih hiš ima do-
mača imena: Konarjeva, Uricova,
Mentnova, Žlindrova, Betelova itd.
Najstarejša hiša v vasi je stara že
tristo let. To je Pucova domačija.
Nedaleč od vasi so Savske jame,

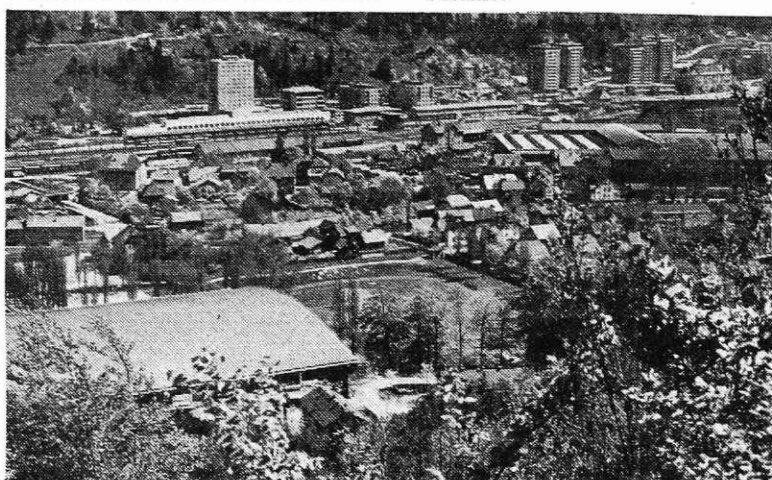
kjer so nekoč kopali železovo rudo. Z
vprežno živino so jo vozili na Staro
Savo, kjer so bili plavži. Tako lahko
rečemo, da se je v našem kraju
začela zgodovina železarstva na Je-
senicah.

Danes je železarstvo zamenjal tu-
rizem. Sedežnica na Španov vrh
privabi vsako zimo veliko smučar-
jev. Meseca maja prihajajo ljudje od
vsepošod občudovat narcisna polja.
Ljudem ne pustimo trgati narcis. Če
bi jih vsak natrgal, kolikor bi jih ho-
tel, jih že zdavnaj ne bi bilo več.

Naš kraj je znan tudi iz narodno-
osvobodilne borbe. V vas so veliko-
krat prišli partizani. Pri vašcanih so
dobili varno zatočišče in hrano.
Veliko domačinov je padlo za svobo-
do. Sredi vasi so jim postavili spo-
menik.

Rada imam svoj domači kraj. Ne
bi ga zamenjala za nobeno veleme-
sto na svetu.

Mateja ŠTEFELIN, turistični
podmladek OŠ Tone Čufar
Jesenice

Jesenška razglednica (IK)

EKSKURZIJA V NOVO GORICO

Turistični podmladek osnovne
šole Tone Čufar je v soboto, 26. apri-
la, organiziral za svoje člane poučno
ekskurzijo v Novo Gorico. S seboj
smo povabili tudi tovariša Branka
Blenkuša, predsednika Turističnega
društva Jesenice.

Tovariš Blenkuš je poskrbel, da so
nas na železniški postaji že pričakali
predstavniki osnovne šole in turi-
stičnega društva iz Nove Gorice.
Najprej so nas peljali v Kostanjevi-
co, kjer smo si ogledali grobnico
francoskega kralja Karla X. in njego-
ve družine. Iz Kostanjevice smo
imeli tudi lep razgled na Novo Gori-
co. Profesor zgodovine in zemljepisa
nam je pripovedoval o nastanku
tega mesta. Z zanimanjem smo mu
prisluhnili.

Ko je ob koncu druge svetovne
vojne Gorica pripadla Italiji, je ta
del naše domovine ostal brez večjega
kraja, ki bi bil kulturno in gospodar-
sko središče. Začeli so graditi novo
mesto. Obenem so gradili tudi tovar-
ne, tako da je Nova Gorica danes

ena najbolj industrijsko razvitih
občin v Sloveniji. Povedal nam je
tudi, da sodelujejo s prebivalci iz
sosednje Italije.

Nato smo si ogledali spomenik
Edvardu Rusjanu, pionirju našega
letalstva. Ob spomeniku sta dva
učena recitala pesmi, ki ju je
Branko Blenkuš napisal za to prilož-
nost.

Pot nas je nato vodila na Kekca.
To je priljubljena izletniška točka
za prebivalce Nove Gorice. Žal pa
smo tam lahko ostali le malo časa.
Morali smo se vrniti na železniško
postajo. Po poti smo seveda opazili,
kako je Nova Gorica čisto in lepo
urejeno mesto. Veliko je zelenja in
nasadov. Vsi prebivalci pazijo na red
in čistočo, tako da nismo nikjer
videli ležati odpadkov.

Namen naše ekskurzije je bil
dosežen. Spoznali smo mesto, ki ga
doslej še nismo poznali.

Metod LOGAR, turistični
podmladek
OŠ Tone Čufar Jesenice

V SOBOTO TEKMOVANJE EKIP PRVE POMOČI

Oddelek za ljudsko obrambo
skupščine občine Jesenice in občins-
ki odbor Rdečega križa Jesenice
tudi letos pripravljata vsakoletno
občinsko tekmovanje ekip prve
medicinske pomoči civilne zaščite.
Tekmovanje bo na športnem igrišču
v Podmežakliji v soboto, 17. maja,
udeležile pa se ga bodo ekipe za prvo
pomoč iz sestave odredov Rdečega
križa, civilne zaščite iz delovnih
organizacij, iz krajevnih skupnosti
in naselij ter iz delovnih in drugih
organizacij.

Vsaka ekipa bo sestavljena iz š-
stih članov. Dva člana morata imeti
opravljen 80-urni tečaj prve pomoči,
ostali štirje člani pa 20-urni tečaj
prve pomoči. Glavni namen tega
vsakoletnega tekmovanja je spodbu-
jati pri članih ekip težnjo po čim
boljšem znanju in obvladovanju
veščin iz prve pomoči. Seznanjati

člane ekip s tradicijami partizanske
sanitete, vzgajati člane v duhu
patriotizma in socialistične solidar-
nosti, z znanjem iz prve pomoči
krepiti obrambno moč naše skupno-
sti, ekipe pa s pripravami za tekmo-
vanje tudi obnavljajo teoretično in
praktično znanje in s tem vzdržujejo
trajno usposobljenost za nudenje
prve pomoči.

Sobotno tekmovanje bo obsegalo
preizkus znanja triaže in praktični
del. Najbolje uvrščene ekipe občins-
kega tekmovanja se bodo udeležile
tudi republiškega tekmovanja, ki bo
14. junija v Ljubljani.

Naj še omenimo, da bodo na so-
botnem tekmovanju izven konku-
rence sodelovali tudi ekipe Centra
srednjih šol Jesenice in Šole za
zdravstvene delavce Jesenice.

J. R.

V dneh žalovanja za predsednikom Titom se je v žalno knjigo na občinski
skupščini upisalo čez 12.000 tisoč občanov (IK)

ZAŠTRUPITEV S FLUOROM IN NJEGOVIMI SPOJINAMI

Poškodbe oziroma zastrupitve s
fluorovodikom, fluorovodikovo ki-
sline in njenimi solmi so možne v
kemičnem laboratoriju in lužilnicah.
Zaradi hudih okvar na telesu in po-
sledicah je znanje prve pomoči
izrednega pomena. Med strupene
snovi prištevamo: fluorovodikovo
kisline, fluorovodik, natrijev fluor-
acetat, natrijev silikofluorid in
kryolit. Točna tolerančna meja
fluorja za človeka ni znana, meni-
mo, da je enaka kot za fluorovodi-
kovo kislino in znaša 3 ppm (0,000
3%). Raztopine fluorovodikove ki-
sline, ki so močnejše od 40%, pa tudi
njihove pare uničijo kožo že ob doti-
ku. Vodilni simptom je korozija
kože. Fluorovodiki oziroma kisline
se absorbirajo v kožo in se v podkož-
ju vežejo s kalijevim ionom v krvi in
tkivu. Pri tem pride še do blokade
encima — glukoze 6 fosfataze.

Razdejanje kože in podkožja je
strašno, kot da bi bilo opečeno od
acetilenovega varilnega plamena.
Če pare fluorovodika vdihamo, pride
do spremembe metabolizma oglji-
kovih hidratov, pri čemer sta priza-
deta srčna mišica in centralni živčni
sistem, kar pomeni, da so odprta
vrata smrti. Bruhanje se pridruži še
cirkulatorni šok, tetanični krči,
fibrilacija srčnega ventrikla, čemur
sledi degeneracija srčne mišice in
končno smrt. Zato mora biti prva
pomoč izredno dobra ob sočasnem
sodelovanju zdravnikov. Pri učinku
fluora na kožo obstaja določena
latentna doba, katere dolžina se
spreminja glede na stopnjo ekspo-
zicije. To je izredno pomembno in jo
mora medicinska sestra oziroma in-
dustrijski bolničar vedno upoštevati.
Če je bila ekspozicija relativno majh-
na, šele po nekaj urah poškodova-
nanec občuti bolečino, ki postane
močno kljuvajoča.

ZNAKI OPEKLINE IN ZAŠTRUPITVE

Pri zastrupitvi s fluorom ločimo
digestivne, respiratorne in kožne za-
strupitve. Digestivne in respiratorne
zastrupitve so podobne kot pri za-
strupitvah s klorom.

Vdihavanje velikih koncentracij
fluora povzroči zadušitev zaradi
krčev sapnika in bronhijev ter poz-
neje zaradi vnetja bronhiol, končno
tudi zaradi pljučnega edema. Poško-
dovanec težko lovi sapo, dihanje pa
je pospešeno. Muči ga boleč kašelj.

Pri zaužitju fluora in njegovih
spojin nastopijo bolečine v celotnem
prebavnem traktu. Nastopijo tudi
tetanični krči.

Najhujše vidno razdejanje zaradi
fluora je na koži. Poškodovano
mesto je sprva rdeče, nato oteče,
pobledi in dobi izgled razpadajočega
tkiva. Če ni takojšnje pomoči, se
stanje še poslabša, ker gre F-ion v
sklepe.

ZDRAVLJENJE

Osnova zdravljenja je: čim hitreje
odstraniti strup, blažiti bolečine in
poiskati zdravniško pomoč. Specifi-
čen pripomoček pri fluoru so kalcije-
ve spojine, ker fluoridni ion s kalcij-
jem preide v kalcijev fluorid, ki je
netopna spojina. Pri opeklini kože se
rano najprej izpira z mnogo tekoče
vode, nato pa z 1% raztopino kal-
cijevega klorida — CaCl₂. Če je po
mnenju zdravnika opekline le ne-
znatna, jo je treba mazati s kremo
naslednje sestave:

Magnezijev sulfat	20%
Magnezijev oksid	6%
Glicerin	18%
Prokain hidroklorid	1,2%
Destilirane vode do	100%

V mnogih primerih pa je treba po-
škodovano mesto infiltrirati s 40 ml
2% novocaina, nato pa še z
20–40 ml 20% kalcijevega glukona-
ta, ki mu je primešan 4% novocain.
V infiltriranem mestu pride do
obarjanja fluorja v obliki inertnega
fluorida. Injekcija Ca glukonata ni

boleča, vendar je bolje, da predhod-
no infiltriramo procain ali novocain.
Bolečine po terapiji s Ca glukona-
tom izredno hitro prenehajo, prav
tako hitro izginejo tudi patološke
spremembe.

Pri zaužitju fluora oziroma njego-
vih strupenih snovi je potrebno izpi-
rati želodec z 1% raztopino apnene
vode Ca(OH)₂. Dobra je tudi
zdrobljena kreda. V mnogih prime-
rih se zelo dobro obnese ena do dve
žlici žgane magnezije in 30 gr natri-
jevega sulfata, raztopljenega v vodi
ali čaju.

Posebna skrb velja očem. Pri
poškodbah oči s fluorom ali HF je
potrebno dolgotrajno izpiranje s te-
kočo vodo. Po izpiranju z vodo se
izpira še s 3% raztopino borove ki-
sline, zato ker borov ion tvori s
fluorom netopni borov fluorid. Na
očesno sluznico se da nekaj kapljic
pantocaina za zmanjšanje bolečin.
Mazila niso priporočljiva.

Pri vdihavanju fluora je treba
hitro in previdno ukrepati, ker je
poškodovanec življenje odvisno
od dovajanja kisika. Kisik dovajamo
preko obrazne maske pri nekoliko
zvišanem pritisku, da more mimo
zoženih bronhijev. Povišan pritisk
kisika v alveolah omogoča boljše
prehajanje kisika v kri. Kadar je
stanje tako kritično, da zastruplje-
nec ne more več sam dihati, lahko
pričnemo z umetnim dihanjem.

Kako hude so posledice zastrupitve
s fluorom oziroma politje s
fluorovodikovo kislino, ve le tisti, ki
je tak primer že videl. Zato mora biti
na rešilni postaji vse potrebno v ta-
kem stanju, da je prva pomoč ob
pomoči zdravnika čim hitrejša.
Industrijski bolničar in medicinska
sestra morata vedeti: če zastruplje-
nec ne podleže pomanjkanju kisika v
nekaj urah, lahko pričakujemo po-
polno okrevanje, preostale poškodbe
sluznic in kože pa zdravimo simpto-
matično.

Aleksander Rjazancev

DOPISUJTE

V ŽELEZARJA

OBČNI ZBOR IN IZLET DU JESENICE

Društvo upokojencev Je-
senice vabi svoje člane na
občni zbor društva, ki bo v
soboto, 17. maja, ob 16. uri
v domu društva na Jeseni-
cah, Pod gozdom 13.

Obenem vabi člane in
njihove sorce, da se udele-
žijo tradicionalnega izleta v
pobratene Trbovlje, ki bo v
soboto, 14. junija. Cena
izleta je 150 dinarjev na
osebo. V ceno je vrčunana
prehrana, prevoz s poseb-
nim vlakom in prevoz z
avtobusom v okolico Trbo-
velj.

Prijave sprejemajo v pi-
sarni Društva upokojencev
Jesenice, Pod gozdom 13,
ob torkih in petkih od
16. ure dalje, v drugih dne-
vih pa v točilnici društva,
vključno do 3. junija.

UPORNIKI GORNJESAVSKE DOLINE

JOŽE VIDIC

8

Natrt za decembrsko vstajo v krajih med Pokljuko in Jelovico so izdelali Jeseničana Stane Bokal in Franc Potočnik, Franc Rozman z Rečice pri Bledu, Marija Mohorič iz Gorij in Tomaž Godc iz Bohinjske Bistrice. O tem so se pogovorili na sestanku pri kmetu Volju na Slamnikih nad Bohinjsko Bello.

Žito zori poleti, ajda in sadje na jesen, razpoloženje za vstajo na Gorenjskem pa je dozorelo v mrzlih decembrskih dneh in nočeh 1941. leta. Neutrudni aktivisti partije in OF so že od prvih dni okupacije sejali sovraštvo do okupatorja in njegovih pomagačev. Vcepjali so zavest o nujnosti boja za osvoboditev. Organizatorji vstaje so želi setev v obliki množičnega upora, ki ga zgodovina na Gorenjskem še ni zabeležila. Kako naj si sicer razlagamo dejstvo, da so organizatorji vstaje v gorjanski okolici sklicali sestaneke na petek zvečer, 12. decembra 1941, na sestaneke, ki je bil na Stoviču nad Poljšico pri Gorjah, pa je prišlo okrog 200 ljudi. Preživeli udeleženci tega zborovanja še pomnijo, kako jim je 34-letni jeseniški delavec in komunist Stane Bokal govoril o skorajšnjem zlomu nacizma, o zmaga-gah rdeče armade, o nujnosti upora proti nacističnim zločincem in njihovim pomagačem.

Ze naslednji dan se je nad Slam-niki spet zbralo okrog 150 mož in fantov iz gorjanske okolice. Ker ni bilo opreme in orožja, se jih je večina ponoči spet vrnila domov, le dvanajst jih je ostalo pri partizanih. Tisti, ki so se vrnili, so zvečer spet prišli na zborovanje, ki je bilo v Bali blizu blejske železniške postaje. Spet je govoril Stane Bokal o boju mučnega naroda, ki si bo z orožjem priboril pravico, da si sam kroji usodo in zakone. V na pogled mirno decembrsko noč je kot topel vetrič zasumela partizanska pesem: »Kovači smo in naša sila...«

Pa saj so se tu res zbrali »kovači« upora, »kovači« nove domovine. Prek sto upornikov je krenilo proti Mrzlemu studencu na Pokljuki, kjer so se jim pridružili še vaščani Gorjuš in Koprivnika. Na Koprivniku se je zbralo že nad 300 upornikov. Na hiši, pred katero so se zbrali, je visela slovenska zastava. Ljudje, ki niso doživeli teh vihar-nih časov, bodo verjetno težko dojeli pomen teh množičnih zborovanj upornikov. Vsi, ki so se takih se-stankov ali zborovanj udeležili, so tvegali življenje. Dovolj je bilo, da je nekdo vedel za sestaneke, pa čeprav ni bil navzoč in tega ni prijavil nemški policiji. V nobenem primeru pa se ni izognil zaslješanju in muč-nju v zaporih. Zato naj navedem odredbe šefa civilne uprave z dne 16. avgusta 1941:

»Ob priliki nastopanja posameznih oboroženih komunističnih sodr-g odrejam za varstvo prebivalstva na podlagi podeljenega mi pooblastila:

1. Kdor se udeleži oboroženega sestanka, bo po odredbi od 14. aprila 1941 obsojen na smrt. Isti kazni podleže, kdor članom takih sodr-g

nudi bivališče, jih preskrbuje z živili ali jih na kakršenkoli način podpira ter je z njimi v zvezi. Premoženje teh upornikov, njihovih pomagačev in njihov družin bo odvzeto. Kdor izve o nastopu teh sodr-g in ne obvesti naj-hitrejšim potom najbližje policijske postaje, bo kaznovan z najtežjimi kaznimi...«

Da so Nemci dosledno izvajali take odločbe, so vedeli vsi udeleženci decembrskih zborovanj. Samo teden dni pred množičnim sestankom na Stoviču pri Gorjah so v Dragi ustrelili 28 sodelavcev OF. Sicer pa so vsi Gorjanci imeli še sveže spomin na 28. avgust 1941. leta, ko so v Gorjah ustrelili pet talcev. Dva dni prej so v Gorjah partizani ubili kovača Florijana Ulčarja, sodelavca nemške tajne policije.

Množična zborovanja v gorjanski okolici in na obronkih Pokljuke so bila le pet do devet km od Bleda. Na Bledu je bil med vojno sedež gesta-pa in vseh vrhov nemške policije, odkoder so njihove vidne in nevidne niti vodile po vsej Sloveniji. Če po-novno poudarim, da so bila decem-bra 1941 v gorjanski okolici tri množična zborovanja, pa nemška tajna policija za to sploh ni vedela, potem lahko rečem, da se je naš narod uprl složno kot en sam mož. In kako visoka zavest je prežemala te ljudi, ki so se s sekirami, žagami, vilami — le redki so bili oboroženi — uprli najmodernejši armadi tistih dni!

Vse do 1971. leta smo bili prepričani, da je vstaja v bohinjski dolini izdal koprivniški kovač, celistični vodja nacistične stranke, ki so ga junija 1942. leta ubili partizani.

Dr. Anton Ferenc, direktor inštituta za zgodovino delavskega giba-nja, je decembra 1971 v reviji Borec objavil članek Množična vstaja na Gorenjskem decembra 1941. v ka-terem navaja naslednje ugotovitve: »Iz dokumentov izvedemo, da se je četa 93. rezervnega policijskega ba-talijona 15. decembra zvečer pripe-ljala v Bohinjsko Bistrico, da bi tam razbila zborovanje upornikov, za katerega je okupator zvedel od svojih zaupnikov. To nam potrjujejo nedavno odkriti dokumenti orožniške postaje Srednja vas. Kmet Franc Sodja iz Češnjice 5 je namreč 15. decembra ob 17. uri prišel na to orožniško postajo in izjavil:

Dne 14. decembra 1941 popoldne sem zvedel od svoje sestre Rozalije Sodja iz Češnjice 26, da me name-ravajo komunisti ustreliti, ker držim z Nemtijo. Tudi ko sem se ta dan zvečer med 18. in 19. uro vračal od sestre proti domu, sem videl, da je na nekaterih krajih v Češnjici zbra-nih več oseb. Slišal sem, da se po-govarjajo, kako bo ta dan med eno in drugo uro po polnoči izbruhnili upor. Ker pa upora sinoči ni bilo, sem ugotovil, da bo v noči na 16. de-cember. Razstrelili bodo tudi most v Soteski. V vsem bohinjskem okolišju bodo komunisti izvedli upor istočas-no. O tem je govorila vsa Češnjica. Slišal sem tudi, da so pobežlega usnjarskega mojstra Tomaža God-

ca iz Bohinjske Bistrice videli podnevi, kako se je peljal iz Bohinjske Bistrice čez Staro Fužino, Sred-njo vas, Češnjico in nato še dalje neznanu kam. Držim z Nemci, kar so verjetno vedeli tudi komunisti, zaradi tega menim, da so namera-vali ubiti mene in mojo družino.

Orožniška postaja Srednja vas je verjetno že zvečer novico o namera-vanem uporu sporočila višjim po-veljstvom...«

Uporniki so ustanovili Prešernov bataljon in ga razdelili na dve četi. Komandir prve čete je bil Andrej Žvan-Boris, druge čete pa Tomaž Godc. 36-letni strojar iz Bohinjske Bistrice. Andrej Žvan-Boris je padel 24. marca 1945 na Poreznu in je bil po vojni razglašen za narodnega heroja. Tomaž Godca so Nemci ujeli in ga 19. aprila 1942 ustrelili v Mauthausnu skupno z 49 talci, ker so partizani na Jesenicah ubili nemškega župana Lukmana.

16. decembra 1941 okrog tretje ure zjutraj je prek 300 upornikov krenilo s Koprivnika proti Bohinju. Andrej Žvan je skupino oboroženih borcev poslal v zasedo proti Bohinjski Bi-strici, drugo skupino pa v zasedo proti Soteski. Zasedi naj bi zavaro-vali skupino, ki bi zjutraj na Nomenju napadla stražo na železniški postaji in ustavila jutranji vlak, s katerim so se delavci vozili na delo v jeseniško železnico.

V četrti skupini so bili uporniki s sekirami in žagami. Njihova naloga je bila, da bi na cesto in železniško progo med Nomenjem in Sotesko podrl čim več dreves in s tem onemogočili posredovanje z blejske smeri. Predvideno je bilo, da bo ustavljeni vlak na Nomenju splošno znamenje, da je vstaja uspela. Obe-nem naj bi krenili v akcijo uporniki iz Bohinjske Bistrice in Polde Stra-žisar s svojo skupino pod Stolom v Karavankah. Po zmagi na Nomenju naj bi vsi, razen zasede proti Bledu, krenili proti Bohinjski Bistrici.

Ze so v nemirno decembrsko jutro hrešče padala drevesa na cesto, ko sta iz Bohinjske Bistrice pridvela dva nemška oklopna avtomobila. To morda se ne bi bilo najhujše, saj so bili v zasedi oboroženi borci, ki bi lahko posredovali. Toda med borci v zasedi je bila zmeda: nekateri so -menili, da grede Nemci, drugi so zatrjevali, da so v Bohinju uporniki že zmagali in jim sedaj hitijo kar z motornimi vozili na pomoč. Posledi-ca je bila, da sta se oklopna avto-mobila nevarno približala zasedi. Toliko, da je nekdo iznenada vzklik-nil: »Nemci!« Prvi strel je sprožil Stanko Kocjančič iz Gorij, ki sedaj živi v Novi vasi v radovljiški občini. Zaregljale so streljane, pokale puške in večina upornikov je takrat doži-vela ognjeni krst. Namesto Nemcev so bili presenečeni uporniki, ki niso pričakovali takšnega razvoja do-godkov. Slabše oboroženi in pred-vsem neizkušeni so se začeli umikati v zasneženo pobočje Pokljuke. Na železniško postajo Nomenj je pripe-ljal vlak in brez zamude odpeljal proti Jesenicam.

»Prekleti izdajalec,« so se jezili uporniki, ki so zasopli gazili sneg v strmo pobočje Pokljuke. Po tride-setih letih je dr. Tone Ferenc v že omenjenem članku v reviji Borec prvi na podlagi ohranjenih nemških dokumentov dokazal, da v Nomenju ni bilo izdaje.

Nadaljevanje

V shrambi je uganila, zakaj mora nemočna čakati. Matic je prišel v vas, z brigado. Mama je zaslutila, da bo prišel na obisk, zaprla je v Maticu se bo zlagala, da je odšla v Ljubljano. Na vasi je skoraj slednji dan koga zmanjkalo. Govorili so, da je odšel v Ljubljano, kjer je bolj varno. Za njo bi bilo toliko bolj verjetno, ker so se že začela predavanja na univerzi.

Zasopla in razburjena je sedla na prazen sodček od piva. Strmel je v debela vrata in se jezila na mamo. Hoče — takšna bo najbrž do smrti — da bi bilo vse po njenem. Ampak ne bo, si je rekla Breda. Nikogar več ne bom slepo, vdano poslušala in napravila, kar bo želel.

Spomnila se je zadnjega pogovora z Ludvikom preden je odšel k legijašem. Ni mu upala odkrito svetovati, naj se premisli. Takrat res še ni toliko vedela o narodnoosvobodilnem boju, vendar ji sodelo-vanje z Italijani ni bilo po volji. V Ljubljani so jih smešili na vsakem koraku. Redki so bili, ki so se navduševali nad njimi. Celo zelo verni so želeli, naj jih puste v miru. Želeli so ostati Slovenci in so le čakali na čudež, da bi se Italijani nekako vrnili, odkoder so prišli. Ludvik ni rad odhajal med legijaše. Govoril je, da so to njihovi. Pri tem je mislil na fante podobnega političnega prepričanja. Ni ga pa vleklo, ker Ludvik ni bil vojak. Kako drugačen je bil Matic. Ludvik je bil srečen na posestvu, s konji. Imel je načrte, kako bi izboljšal kmetijo. Ni ga toliko zanimala trgovina, celo gostilne ni imel posebej v čisljih. Vendar je odšel, ker je mama tako želela. Ni vedela, kako je mama pregovorila Ludvika. Vendar se ji sin ni uprl; blažje ali ostreje po-vedano željo je izpolnil.

Ne bom takšna, nič več ubogljiva, če ne bom sama prepričana, da ravnam pravilno, si je trmasto ponavljala. Veselo, brdko, dolgo, kratko življenje, kakršno mi je pač usojeno, prenašala ga bom, strpno kot posledico usode in lastnih odločitev. Tri dni, ko je bila mama zaprta in ni hotela spregovoriti, je premišljala, da jo je Ludvi-kova smrt spremenila. Vendar si je kmalu opomogla. Zdaj že ravna, kot da se ni zgodilo nič hudega.

Nenadno je v grozi otrpnila. Oče, jo je spreletelo. Saj jo je on povabil v klet. Niti besede ni spregovoril, ni se uprl, čeprav je bila do tega trenutka prepričana, da ji oče bolj popušča, da jo ima raje do matere. In vendar je molčal? Tudi zdaj ga ne sliši?

Ni si znala razložiti takega ravnanja. Premišljala je, odgovora ni dognala. Oče je bil vendar drugačen. Slabši gospodar od mame,

VINKO TRINKHAUS

43 IZDAJA

vendar bolj prijeten človek, rad bi celo kaj podaril, če ne bi na vsak njegov korak prežala mama. Posmehoval se je Italijanom. Ludvik ni omenil, da bi mu oče rekel, naj gre k legijašem. Celo na Matica ni bil hud? Nenadno pa...

Počutila se je zbegano, bolno. Dvom, ki jo je razjedal, je vrtal v podrobnosti, jih obračal in marsikaj se je pokazalo v drugačni podobi. Se zmerom, ni razumela, vendar pa je slutila, da nekaj ni v redu. Trepetala je, da bo bridko razočarana.

Nesrečna je preždel v shrambi kakšne tri ure, ko je zaslila korake. Ni jih razločila, ni slutila, kdo prihaja. Zaslila je ključ, potem je zagledala očeta. Hotela mu je planiti v objem, se mu zahvaliti, ko je zagledala za njegovim hrbtom dva partizana. Kar jo je najbolj začudilo, v rokah sta držala pištole.

»Breda, z nami greste. Nekaj boste pojasnili. Jaz sem Blisk, ob-veščevalec, Maticev prijatelj...«

»Kje pa je Matic?« je nestrpna kriknila Breda.

Oče, ki ji je pred tem nekaj namigoval z obrazom, je spustil roke, da sta kot mrtvi obviseli. Pogled se mu je skalil, usta v koticih povsila. Le Blisk je zelo pomenljivo prikimaval z glavo.

Breda je stopala naprej, za sabo je čutila partizana. V gostilni je bil še en partizan, ki je sedel za mizo. Pred sabo je imel papirje. Precej starejši je bil od drugih partizanov in ni vzbujal strogosti. Breda se je ozrla. Za njo je hodil Blisk, drugi partizan pa je z očetom zaostal. Vprašajoče je pogledala Bliska, ki pa ni trenil. Z roko ji je ponudil, naj sede.

»Breda, zdaj bi vas prosil: povejte natanko vse, kar veste o Maticu, ki ste ga tako hrabro skrivali in skrbno negovali,« je rekel Blisk.

Začudena, ker še ni vedela pravega vzroka, vznemirjale so jo le slutnje, je pripovedovala vse, kar se ji je zdelo pomembno. Tako živo je bilo še vse v spominu, toliko lepih trenutkov je podoživljala, da se ji pripoved ni zataknila. Povedala je do konca, kako je stopila k vozu in se poslovila od Matica.

»Do tukaj se vse ujema,« je rekel Blisk. Pomenljivo je dvignil obrvi, dvignil je tudi palec, kot bi hotel s tem še poudariti pomembnost naslednjih besed. »Povejte zelo natančno, kako je bilo, ko se je oče vrnil, kaj je povedal o Maticu?«

Tudi to je povedala. Zdaj je pripoved prekinjala, jo dopolnje-vala z vsako podrobnostjo, ki se je je spomnila. Prav na koncu je sama začudena ugotovila, da je zvedela malo.

Nadaljevanje

O RAZVOJU TOPNIŠTVA V IX. KORPUSU NOV IN POS

FRANC BAČNIK

34

ZAČETKI ARTILERIJE NA PRIMORSKEM — FORMIRANJE ARTILERIJE V 30. DIVIZJI

Naša baterija oziroma top, ki je bil v akciji, je bila prvotno določena za protitankovsko zavarovanje na cesti proti Postojni. Ker je bilo na tem terenu vse mirno, saj ni bilo nobene intervencije iz Postojne, sem odpeljal posadko v vas Razdrto v nekakšno lopo za vozove, ki je stala točno nasproti postojanke. Javil sem se komandantu Iztoku Turšiču, ki je bil zelo vesel mojega prihoda, čeprav sem prvotno določeni položaj zapustil po svoji volji brez odobritve komandanta 19. Kosovelove brigade, ki je varovala cesto.

Prvo granato sem izstrelil skozi okno šupe v nasprotna vrata postojanke. Ker je bil položaj za top neugoden, nisem imel maneverskega prostora za izbiranje ciljev na hiši, sem top premedil na prosto na ogel šupe. Začel sem z direktnim pošiljanjem granat v okna postojanke. Izstrelil sem nekako šest granat, potem pa sem moral odnehati, ker so začeli skozi okna streljati na top, na katerem sem sedel in bil popolnoma odkrit, ker ti topovi nimajo ščita. Top je zadel samo en rafal iz brzostrelke in ena ročna bomba, a na srečo brez vsake škode. Ker se

je začelo že daniti, je komandant divizije Iztok uvidel, da ne bo mogoče pravočasno zavzeti postojanke. Zato je zapovedal odhod iz vasi. Odšli smo preko Bukovja pred Predjamskim gra-dom, preko Cola na Otlico na naše staro mesto. Po podatkih, zbranih naslednjega dne, je bilo v postojanki 30 mrtvih in ranjenih, 11 vojakov je bilo ujetih, zaplenjeno je bilo precej mu-nicije in orožja — poleg treh minometalcev, ki jih je uplenil ruski bataljon 18. brigade. Posadka je naslednji dan zapustila postojanko in tako smo dobili potreben manevrski prostor za naše pohode, posebno na hrib Nanos, kjer so bila stara italijan-ska skladišča municije, ki smo jo odvažali z vozmi po cesti na Otlico in tamkaj predelovali za naše potrebe.

RUŠENJE MOSTU PRI AVČAH V DOLINI SOČE

Po nekajdnevem počitku na Otlici je 18. Bazoviška briga-da dobila nalogo, da napade postojanko v Avčah ob železniškem mostu čez Sočo, s čimer bi pretrgala nadaljnjo možnost prevoza nemškega vojnega materiala in vojaštva na italijansko fronto. Napad je bil predviden za noč od 14. na 15. junij 1944. leta opol-noči. Miniranja pa bi izvršila minerska grupa divizije. Prenos eksploziva je bil poverjen enoti artilerije 31. divizije, ki je bila tedaj na Lokovcu na Banjski planoti, ni pa sodelovala v napadu s svojo artilerijo. Z ekipo enega topa, kot je bila moja praksa — zaradi lažjega gibanja in pomanjkanja municije, sem iz Otlice šel do cerkve v vasi Leupa nad Avčami. Ta pot skozi Trnovski gozd, Lokve, Čepovan in Lokovec je dolga in utrudljiva, a smo jo hitro prehodili. Posebno smo bili zadovoljni z mulo, ki je zvesto vlekla top in voz.

Razstrelitev 30 metrov dolgega oboka mogočnega železniškega mostu je bila izvršena srečno in pravočasno ob 4. uri zju-traj. Brigada je ves ta čas napadala postojanko in ni dovolila posadki, da bi se približala mostu in ovirala miniranje. Edino, na kar smo pozabili, je bila zavora na železniški progi proti Gorici. Če bi bila tamkaj proga minirana, ne bi mogel priti v Avče na pomoč blindirani — oklepni vlak. Imeli pa smo srečo. Ko je bilo miniranje končano in so se vsi minerci umaknili v hrib, je prihitel oklepni vlak — eksplozija in zrušenje mostu pred njegovim nosom, mu je presekalo nadaljnjo pot in kakršno-koli intervencijo. Brigada je bila zadovoljna, še bolj pa minerci divizije, ko so zapuščali položaje. Povzpeli so se na hrib do vasi

Leupa. Naša enota to noč ni sodelovala v napadu, ker je bila noč temna in nismo videli ciljev v dolini, v globeli Soče.

Po podatkih, ki smo jih dobili naslednjega dne, je imel sovražnik 11 mrtvih in devet ujetih. Naslednjega dne zjutraj je sicer sovražnik poskušal intervenirati in se približati vasi Leupa, a ga je 18. Bazoviška zavrnila in pregnala v dolino. Tedaj je sodelovala tudi naša enota v strelski liniji skupaj s pešadijo. Nismo pa se smeli spuščati pregloboko v dolino, ker je pobočje zelo strmo in bi bil povratek s topom težak. Lep cilj smo imeli, ko smo gledali razsvetljeno elektrarno Doblarj, ven-dar nismo smeli streljati, ker je tamkaj izvajala demonstrativni napad 18. brigada s svojim tretjim bataljonom. Po končani akciji se je naša enota zopet vrnila na staro mesto na Otlico.

NAPAD NA POSTOJANKO VIPAVA 21. JUNIJA 1944. LETA

Vipava, zelo močna postojanka na cesti Postojna—Ajdovščina, je bila precejšnja ovira za gibanje naših enot po cesti Col—Bukovje in Col—Ajdovščina—Nanos. Zato je štab 30. divizije načrtoval 20. in 21. junija 1944 napad na postojanko. Akcijo bi morala izvesti 18. Bazoviška brigada s pomočjo artilerije divi-zije, zavarovanje pa je bilo zaupano 19. Kosovelovi brigadi in brigadi Triestina d'assalto.

Posadka je bila trenutno nekoliko oslabiljena, ker so veliko vojaštva Nemci poslali v dolino Soče na zavarovanje komuni-kacij. V Vipavi je tedaj bilo okrog 200 mož, v starem vipavskem gradu nad mestom pa je bilo okrog 30 mož posadke.

18. brigada — Bazoviška in artilerija sta prišli na območje vasi Vrhpolje v večernih urah. Priprave za napad z obkoljevan-jem, bi morale biti končane do 23.30. Prednost presenečenja je bila izgubljena v trenutku, ko je del bataljona okrog 600 metrov pred vojašnico naletel na stražarsko mesto, za katero niso imeli podatkov. Stražarji so izstrelili dve rdeči raketi in znak preplaha v postojanki. Naši borci so se s topovsko posadko vseeno pribli-ževali, naleteli pa so na minsko polje, ki nam ni bilo znano. Pa-del je komandir čete, ranjena pa sta bila dva borca iz ruskega bataljona. Po obhodnem manevru kolone je padla prva vojašni-ca, sovražnik pa se je umaknil v drugo zgradbo. Kljub posku-som borcev ob pomoči našega topa ta druga zgradba ni bila zav-zeta.

Nadaljevanje

NOVICE IZ RADOVLJSKE OBČINE

Smrt predsednika Tita je boleče odjeknila med vsemi delovnimi ljudmi in občani radovljske občine. Globoko žalost za preminulim voditeljem, revolucionarjem, državnikom, vojskovodjem in človekom, ki je ustvaril samoupravno, socialistično in neuvrščeno Jugoslavijo, je prevzela slehernega človeka. V nemi bolečini so se množično zbirali na žalnih zborih v sleherni delovni organizaciji in krajevni skupnosti, kjer so se poklonili njegovemu spominu in obljubljali, da bodo odločno stopali po Titovi poti, nadaljevali njegovo delo ter izrekli neuklonljivo privrženost in podporo predsedniku predsedstva in predsedstvu SFRJ.

V dneh žalovanja za preminulim tovarišem Titom se je v občinski skupščini Radovljica vpisalo v knjigo žalosti na tisoče občanov. Knjige žalosti so odprli v tem času tudi v krajevnih skupnostih in nekaterih delovnih organizacijah, ki so razen tega izdale posebne številke svojih glasil posvečene spominu nepozabnega voditelja. Izšla je tudi posebna izdaja Obzornika - Indok centra. Z vseh zgradb in objektov, po ulicah in naseljih so bile v znak žalosti zastave spuščene na pol droga. Vse izložbe, razglasne table in panoji trgovskih podjetij, ustanov in zasebnih obrtnikov so bile urejene z žalnimi podobami preminulega predsednika in gesli zaobljube njegovemu zgodovinskemu izročilu.

V spomin in v znak velike hvaležnosti, ki jo čutijo delovni ljudje in občani radovljske občine do največjega sina naših narodov in narodnosti tovariša Tita, najljubšega gosta, ki je pogostokrat bival in obiskoval radovljsko občino, so občinske družbenopolitične organizacije sklenile, da bodo še ta mesec izdale posebno dokumentarno knjigo. Zbrali bodo vse obstoječe fotografije in podatke o srečanjih s tovarišem Titom, s sprejemom domačih in tujih osebnosti in delegacij, ki jih je bilo največ na Bledu. Da bi bila publikacija čimbolj popolna, so pozvali vse občane, organizacije in društva, da prispevajo svoje fotografske posnetke z njihovih srečanj s Titom.

Izvršni svet OS Radovljica je na zadnji aprilski seji med drugim obravnaval predlog za povečanje prispevka občanov in delovnih organizacij za razširjeno reprodukcijo komunalnih naprav in objektov za 1980. leto zaradi povečanja stroškov za 25,23 %. Po novem bo znašal prispevek za odvoz smeti 36,42 din od kubičnega metra in 0,08 din od uporabe površine stanovanja po kvadratnem metru. Na seji so ponovno spregovorili o problematiki osrednjega odlagališča smeti upoštevajoč strokovne izsledke in mnenja ter pripombe občanov. Obravnavali so predlog odloka o sestavi komiteja za družbeno planiranje in gospodarstvo in komiteja za urbanizem, gradbene in komunalne zadeve pri občinski skupščini. Sprejeli so osnutek odredbe o razporeditvi delovnega časa v upravnih organih občinske skupščine, ki bo vsklajen s potrebami delovnih ljudi in občanov.

Letošnji nagajenci s srebrnim znakom sindikata radovljske občine, ki so ga svečano prejeli na vsakoletnem delavskem srečanju 1. maja, so: Pavla Ambrožič iz Vezenine Bled, Milan Avsenik iz Verige Lesce, Rezka Alič iz Alpetour hoteli Bohinj, Jožica Bernard iz LIP Bled, Jože Dobro iz UKO Kropa, Marica Dvoršak iz Sukno Zapuže, Franci Gros iz TIO Lesce, Janez Erman iz Kemične tovarne Podnart, Ljuba Kunstelj iz osnovne šole Gorje, Tone Kozelj iz Elana Begunje, Lovro Kozjek iz Iskra Lipnica, Janez Medja iz Železniške postaje Lesce, Ivan Pintar iz Verige Lesce, Ivica Sirc iz Vezenine Bled in Ludvik Šmid iz GG Bled - TOZD Bohinj.

Komite OK ZK Radovljica je na 32. seji 29. aprila ocenil dejavnost organizacije ZK v občini ter sprejel akcijski program za prvo polletje 1980, ki ga bodo izvajali občinska konferenca in komite, komisije in drugi organi konference ter osnovne

organizacije ZK. Na seji so izrekli soglasje k osnutku dogovora o izročanju odlikovanj SFRJ v občini.

Med prvomajskimi prazniki so v radovljski občini svečano izročili namenu več novih gospodarskih in družbenih objektov. V kemični tovarni Podnart so odprli novo proizvodno halo, v kateri je 2500 kvadratnih metrov koristnega prostora. Trgovsko podjetje Murka Lesce je odprlo v kampu Šobec novo samopostrežno trgovino, v kateri je 148 kvadratnih metrov prodajne površine. Pri osnovni šoli v Radovljici so odprli novo šolo za prilagojeni pouk, v Mošnjah pa obnovljeno stavbo podružnične štirirazredne osnovne šole.

Na volilni konferenci občinskega sveta ZSS Radovljica v aprilu so za predsednika sveta ponovno izvolili z enoletno mandatno dobo ing. Janeza Smoleta, za podpredsednika Mira Albinija in Angelco Bohinjo ter za sekretarja sveta Marjana Štupnikarja. Od 17 članov novoizvoljenega predsedstva sveta ZSS Radovljica je 11 moških, 6 žensk, 1 mladinec; 15 jih je članov ZKS.

Za prvomajske praznike je prispelo na Bled 250 bivših borcev, članov združenja italijanskih partizanov ANPI iz Brescie. Sprejel jih je predsednik občinskega odbora ZZZ NOV Radovljica Slavko Staroverski, ki jih je povabil na ogled muzeja talcev v Begunjah.

Na krajevni proslavi dneva OF na Bohinjski Beli, ki je bila posvečena tudi krajevnemu prazniku v spomin na prvi sestanek vodilnih gorenjskih komunistov 1941. leta na Slaninikih, so podelili priznanja OF osnovni organizaciji ZSMS, Zdenku Cundumu ml. in DPD Svoboda.

V počastitev praznika OF in 1. maja so na krajevni proslavi v Ribnem 26. aprila v združenem domu odprli razstavo ročnih del. Letošnja krajevna priznanja OF pa so na proslavi prejeli: Jože Dežman iz Bodešča ter Janez Mežnar iz Dijana Vidic iz Ribnega.

Izvršni odbor občinske skupnosti socialnega skrbstva Radovljica je na zadnji aprilski seji potrdil predlog za 0,49 % prispevne stopnje skupnosti, ki velja od 1. junija do 31. decembra 1980, predlog finančnega načrta skupnosti ter finančnega načrta delovne skupnosti socialnega skrbstva za 1980. Dogovorili so se o predlogu progresivne lestvice za prispevek staršev k letovanju otrok v Novigradu in na Stenjaku v 1980. letu in o predlogu izdatkov za izvajanje predzakonskega in zakonskega svetovanja. Na seji so bili člani izvršnega odbora seznanjeni z novimi višjimi cenami oskrbnin po posameznih zavodih za mladoletnike in odrasle. Obravnavali so tudi poročilo zavoda za letovanje otrok Kranj za 1979. leto.

Po dogovorjenem izračunu, ki ga morajo potrditi tudi zbori delavcev, bo skupna prispevna stopnja iz bruto osebnih dohodkov za financiranje vseh SIS v občini Radovljica znašala do 1. junija 17,11 %, od 1. junija do 31. decembra 1980 pa bi se znižala za 0,20 % in bi znašala 16,91 %.

Na radovljskem pokopališču so 29. aprila z vsemi vojaškimi častni in ob množični udeležbi občanov pokopali kapetana prvega razreda Muharema Smajlića, ki je izgubil življenje v prometni nesreči. Pokojnik je bil 12 let v obmejnih enotah JLA v Radovljici, zadnje leto pa je služboval v Postojni. Med prebivalci, zlasti mladino, je užival ugled vzornega družbeno političnega in športnega delavca ter dobrega tovariša.

Poprečni čisti mesečni osebni dohodek na zaposlenega v radovljski občini je znašal v 1979. letu, kot je razvidno iz zadnjih statističnih podatkov občinskih služb, 7.096 din, kar je za 26,5 % več kot 1978. leta. V Sloveniji je bil poprečni čisti osebni dohodek 7.393 din, ali 25,2 % več kot predlanski.

ZA KRAJEVNI PRAZNIK KS PODMEŽAKLJA IZBRAN 10. AVGUST

Po večmesečnih razpravah je v ponedeljek, 12. maja, skupščina KS Podmežaklja izmed treh predlaganih datumov izbrala za svoj krajevni praznik 10. avgust, ki bo spominjal na začetke organiziranega odpora in delovanja okrožnega odbora OF za jesenišja in radovljsko občino v letu 1941.

Ker se je v javnosti že veliko govorilo v zvezi z izbiro praznika KS Podmežaklja in ker je bilo o tem tudi govora v občinskem vodstvu ZZZ NOV Jesenice, smo dolžni pojasniti ves potek izbora praznika KS Podmežaklja.

V lanskem novembru je krajevna organizacija ZB NOV Podmežaklja na pobudo občinske organizacije ZZZ NOV poslala vsem družbenopolitičnim organizacijam v KS Podmežaklja dopis, v katerem je predlagala, da sprejmejo 19. julij za krajevni praznik, to je datum, ko je leta 1944 Prešernova brigada osvobodila taborišče, v katerem so bili na silo pripeljani delavci iz Francije za delo v železarni. Ker smo poznali ta dogodek bolj skromno, smo se na svetu KS dogovorili, da KO ZB NOV pripravi natančnejšo obrazložitev dogodkov v juliju 1944. Obenem pa so člani sveta KS predlagali tudi 30. september, ko je leta 1942 Cankarjev bataljon prišel na Jesenice po čevlje k čevljarju Zupanu.

KK SZDL Podmežaklja je sestavila koordinacijski odbor, ki naj bi izoblikoval dokončni predlog, ki bi ga potrdila skupščina KS kot to zahteva statut krajevnih skupnosti. V koordinacijskem odboru so se dogovorili, da obe akciji ljudem obširne predstavijo. Za opis akcije je bila zadolžena Draga Ulčar, ki je obširno opisala akcijo Prešernove brigade 19. julija 1944 (objavljeno tudi v Železarju). Za akcijo Cankarjevega bataljona pa je obrazložitev

pripravil Franc Konobelj-Slovenko. Na letni konferenci KO ZB NOV Podmežaklja pa se je po široki razpravi izoblikoval nov datum in predlog, ki so ga v anketi podprli tudi prebivalci, in sicer 10. avgust 1941, to je dan ustanovitve okrožnega odbora OF. Na osnovi obstoječe literature so ta datum podkrepili:

1. Okrožni odbor OF za Jesenice in Radovljico je bil ustanovljen 10. avgusta 1941, kar je pomenilo zgoden začetek delovanja Osvobodilne fronte na Jesenicah in oboroženega odpora na sploh.
2. Podmežaklja je dala po še nepopolnih podatkih, ki jih je do sedaj zbral Ciril Triler-Ciro, 26 prvoborcev, od tega osem mladincev.

Na svoji redni seji je svet krajevnih skupnosti Podmežaklja v ponedeljek, 12. maja, obravnaval dejavnost gospodarske komisije v prvih štirih mesecih letošnjega leta.

Ugotovili so, da je komisija največ časa posvetila pripravi za razširitev podvoza na Cesti 1. maja in asfaltiranju Ilirske ulice. Z deli na podvozu so že pričeli. Izvedli so tudi očiščevalno akcijo, ki pa ni uspela tako kot v lanskem letu. Največ težav ima komisija z drobnimi komunalnimi storitvami, ker podjetje Kovinar tarejo hude kadrovske težave.

V nadaljevanju se je svet obravnaval tudi aktivnost svojih članov. Ugotovili so, da so se v zadnjem času komaj sklepne. Tajnik je

3. V okrožnem odboru so zelo aktivno sodelovale tudi ženske iz Podmežaklje.

4. V Podmežaklju so delovali tudi mnogi drugi predvojni revolucionarji (naj omenim samo Toneta Čufarja, ki je bil ustreljen 10. avgusta 1942).

Verjetno bodo starejši občani, nekdanji borci in aktivisti vse to še dopolnili in postavili še jasnejšo sliko o začetkih organiziranega narodnoosvobodilnega gibanja v Podmežaklju. Zato so se skupščina KS Podmežaklja in vse družbenopolitične organizacije popolnoma enoglasno odločile, da se krajevni praznik praznuje 10. avgusta v spomin na vse, ki so v prvem letu okupacije vedeli, kje je njihovo mesto in se vključili v narodnoosvobodilno gibanje.

B. r.

15. REDNA SEJA SVETA KS PODMEŽAKLJA

Pripravil analizo obiska sej, na osnovi česar bodo opravili razgovore z vsemi tistimi člani sveta, ki ne dosega 50 % udeležbe. Prav tako bo potrebno v jeseni v svet imenovati nekaj novih članov, ker so se nekateri preselili iz KS Podmežaklja v druge skupnosti.

Predsednica krajevnih konferenc SZDL je nato člane sveta seznanila s potekom ankete o izboru dogodka oziroma datuma za krajevni praznik Podmežaklje. Svet je sprejel sklep, da skupščina KS že na svoji prvi seji sklepa o vseh treh predlogih kot to zahteva statut. Anketa je bila izvedena le zaradi ocene mnenja krajanov, kajti krajevni praznik mora biti resnično praznik vse krajevnih skupnosti.

B. r.

AKTIVNOST DELEGATOV NA SKUPŠČINI DELEGATOV KS PODMEŽAKLJA

Takoj po seji sveta krajevnih skupnosti Podmežaklja, v ponedeljek, 12. maja, se je na svoji redni seji sestala tudi skupščina delegatov KS Podmežaklja.

Najprej so z enominutnim molkom počastili spomin tovariša Tita. Osrednji točki dnevnega reda so bila poročila predsednika sveta KS Podmežaklja in vodij delegacij o delu med dvema skupščinama in razprava ter določitev datuma oziroma dogodka za krajevni praznik.

Iz poročila predsednika povzamam, da je svet KS Podmežaklja aktivno deloval v pripravi elementov in smernic za izdelavo plana za srednjeročno obdobje 1981-1985, o katerih je razpravljala tudi zbor krajanov. Najaktivnejše deluje gospodarska komisija, ki je v tem obdobju reševala vrsto komunalnih problemov v krajevni skupnosti. Trenutno pa skupaj s komunalno skupnostjo Jesenice pripravlja razširitev podvoza na Cesti 1. maja in rekonstrukcijo te ceste. Z deli so pričeli že v tem tednu. Zaradi tega bo Cesta 1. maja 125 dni zaprta. Razširjeni podvoz bo za prebivalce velika pridobitev, saj bo omogočil organizacijo lokalne avtobusne postaje.

V programu večjih del je še asfaltiranje Ilirske ulice (z deli bodo pričeli še v tem mesecu) in popravilo fasade in strehe na domu krajevnih skupnosti.

V jeseni bo urejen tudi spominski park v Podmežaklju in opravljenih več drobnih vzdrževalno-komunalnih del.

V nadaljevanju svojega poročila je predsednik sveta obravnaval delo odbora za SLO in družbeno zaščito, ki je v zadnjem času zelo aktiven, zaradi česar so dosegli dobre rezultate na področju varnosti in zaščite v krajevni skupnosti.

Iz poročil vodij delegacij lahko izlučimo, da razen delegacije za zbor krajevnih skupnosti v skupščini

Čeprav so nekateri poznavalci razmer v turizmu letos dokaj črnogledi glede izvensezonskega obiska gostov, predvsem zaradi stabilizacijskih ukrepov, ki omejujejo poplavljanje po gostinskih storitvah, so v radovljski občini s turističnim prometom v prvih dveh mesecih še kar zadovoljni. Izidi sicer niso pretirano visoki, vendar se je število gostov povečalo za dobrih 7 %, nočnin pa za okoli 10 %. Domačih gostov je bilo 11.839, tujih pa 2.012, od teh največ Nemcev in Skandinavcev.

Lani je v radovljski občini prejelo stalno občinsko priznanjino 82 upravičencev. Najnižja priznavanina je znašala 170, najvišja pa 3.190 din. Podelili so tudi 138 enkratnih priznanjnin najbolj gmotno potrebnim upravičencem, članom ZZZ NOV.

Splošna delegacija za zbor krajevnih skupnosti v KS Radovljica, ki šteje 17 članov, je imela v 1979. letu 10 sej. Redno se je udeleževalo sej od 8 do 10 delegatov, ki so bili tudi dokaj aktivni, zahvaljujoč boljšemu informiranju in tesni povezavi s svetom KS. Delegacijo že drugo mandatno obdobje vodi prizadevni predsednik prof. Janez Pezdich.

V aprilu so začeli delavci Gradisa urejati kanalizacijo v Zaki na Bledu, kjer so pred leti dela že prekinili. V Mali Zaki bodo zgradili novo črpališče za odpadne vode iz kanalizacijskega omrežja pri železniški postaji Bled-jezero. Ta dela sodijo v okvir sanacijskih posegov na Blejskem jezeru.

Vse občinske samoupravne interesne skupnosti družbenih, komunalnih in gospodarskih dejavnosti radovljske občine so v drugi polovici aprila pripravile povzetke ponudb elementov za sklepanje samoupravnih sporazumov in vrednotenje programov za plansko obdobje 1981-1985. Povzetke s stališči izvršnega sveta občinske skupščine so oblikovali v brošuri v nakladi 6000 izvodov. Brošure so za javno razpravo prejele vse sindikalne organizacije, delegacije SIS in združenega dela, poslovodni organi ter člani izvršilnih organov družbenopolitičnih organizacij.

Planinsko društvo Radovljica je s 25. aprilom zagotovilo redno poslovanje Valvazorjevega doma pod Stolom, ki bo za obiskovalce odprto do konca sezone. Pogačnikov dom na Kriških podih so odprli samo čez prvomajske praznike od 30. aprila do 4. maja. Roblekov dom na Begunjsčici pa bodo odprli v prihodnjih dneh.

V maju mesecu je minilo 20 let, odkar deluje za javnost Muzej talcev v Begunjah, eden od najbolj pomembnih dokumentiranih prikazov nacističnih zločinov na Slovenskem. V dveh desetletjih si je muzej, ki so ga povsem preuredili 1972. leta, ogledalo že nad 850.000 domačih in tujih obiskovalcev, med njimi tudi številne ugledne državne, politične, kulturne in druge delegacije z vsega sveta. Muzej sodi v okvir OZD Muzeji radovljske občine kot ena od štirih muzejskih enot.

Ob 25-letnici ustanovitve godbe na pihala Svoboda Lesce, ki jo bodo svečano proslavili 16. maja z jubilejnim koncertom v radovljski kinodvorani, je pri glasilu Verige Lesce izšla priloga »Naših 25 let«. Prilogo s podrobnimi opisi delovanja godbe, čestitkami in bogatim slikovnim gradivom so izdali v 1750 izvodih.

V domu Joža Ažmana v Bohinjski Bistrici so v počastitev praznika dela odprli razstavo dokumentarnih slik s prikazom lanskega jubilejnega slavlja ob 40-letnici konstituiranja CK KPJ v Bohinju v navzočnosti tov. Tita.

Moto klub pri AMD Radovljica je pred prvomajskimi prazniki v festivalni dvorani na Bledu pripravil vsakoletno tridnevno razstavo motornih koles in opreme. Na ogled je bilo 54 različnih tipov motorjev, ki so zbujali zanimanje zlasti mladine. Razstavo si je ogledalo nad 1500 obiskovalcev.

DOPIŠUJTE V ŽELEZARJA

PRVA SLIKARSKA KOLONIJA V VRATIH

V ponedeljek, 12. maja, se je v Vratih, pod severno steno Triglava v organizaciji Planinskega društva Mojstrana pričela prva, lahko bi rekli triglavska slikarska kolonija, ki jo po zgledu jeseniških planincev želijo organizatorji razviti v redno vsakoletno kolonijo. Tako smo v jeseniški občini dobili že tretjo kulturno – ustvarjalno prireditev, poleg že tradicionalne vsakoletne na Vršču, katero prireja Planinsko društvo Jesenice in vsakoletno v Podkorenu, katere gostitelj je HTP Gorenjka. Sem bi lahko prišli še četrti, ki jo že nekaj let vsako leto organizira likovni klub DOLIK pri DPD Svoboda Tone Čufar za svoje člane izven občine. Tako naša občina postaja, poleg likovno ustvarjalne in likovno razstavne dejavnosti, ki jo več kot tri desetletja izvaja likovni klub DOLIK, likovno ena najbogatejših občin v naši republiki.

V triglavsko slikarsko kolonijo se je prijavilo kar 16 slikarjev iz vse Slovenije, in sicer: Peter ADAMIČ, Rudolf ARH, Branko ČUŠIN, Franc DOLINŠEK, Danica dr. BEM-Gala, Nika HAFNER, Zdravko KOTNIK, Franc KREUZER, Tine MARKEŽ, Ernest ŠPILER, Franjo SMOLE, Marjan PLIBERSEK, Jaka TORKAR, Jože TRPIN, Tone TOMAZIN in Leon KOPORC. To je zelo kvalitetna zasedba, pa tudi številčno zelo uspešna.

Prvi dan je dolina Vrat pričakala slikarje z vsem razkošjem pomladanskega sonca. Triglav je odet še v visok sneg toda pod njim se dolina že prebujala in pomladansko razcvetela. Po razpisnih pogojih bodo dela, nastala v koloniji, razstavljena v Mojstrani in v drugih krajih občine.

PAVLE LUŽNIK RAZSTAVLJA V BOHINJU

V domu Joža Ažmana v Bohinjski Bistrici bo do 21. maja odprta samostojna razstava slik slikarja, člana likovnega kluba DOLIK pri DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice, PAVLA LUŽNIKA. Slikar razstavlja 19 svojih olj, predvsem krajine.

To je že peta samostojna razstava Pavla Lužnika, ki se je pred tem samostojno predstavil dvakrat na Jesenicah, v Radovljici in Kranju. Redno sodeluje na vseh kolektivnih razstavah jeseniškega DOLIKA.

Pavle Lužnik sicer delavec TOZD Gradbeno vzdrževanje naše železarnice, sodi med najbolj ustvarjalne jeseniške slikarje in tudi kvalitetno močno odstopa od poprečja.

vsak udeleženec pa bo eno delo pripešal prireditelju PD Mojstrana. ki jih bo delno porabilo za likovno opremo svojih planinskih postojank, v glavnem pa hranilo za bodoči planinski muzej, ki bo v svojem sestavu imel tudi galerijo slik, nastalih v triglavski slikarski koloniji in drugod. Tako so mojstranski planinci s to slikarsko kolonijo pričeli z dolgoročno kulturno investicijo, ki bo našo občino likovno še bolj obogatila.

LEP NAPREDEK AMATERSKEGA GLEDALIŠČA V PRETEKLEM LETU

V letu 1979 je jeseniško amatersko gledališče Tone Čufar izvedlo pet gledaliških premier in literarni večer. Doma so ta dela predstavili dvainštiridesetkrat, na gostovanjih pa petnajstkrat.

Skupaj so imeli 57 predstav ali 13 več kot leto prej. Najbolj razveseljivo pa je podatek, da je bil poprečni obisk na predstavah v lanskem letu 222 obiskovalcev, medtem ko so leto poprej zabeležili le 132 obiskovalcev na predstavo. Pri tem pa je treba poudariti, da se je poprečni obisk na predstavah na Jesenicah povečal od 121 v letu 1978 na 175 v letu 1979. Mnogo večji skok pa je naredil poprečni obisk na gostovanjih, ko se je dvignil od 180 v letu 1978 na 352 v letu 1979. Za ta velikanski skok poprečnega obiska gre nedvomno zasluga radovljjski občini, kjer že več let načrtno prirejajo abonmajske predstave za delavce. V to smo se lansko jesen vključili tudi Jeseničani in zato prav gotovo lahko pričakujemo, da bo letošnji poprečni obisk predstav doma mnogo boljši. Na Jesenicah je bilo v lanskem letu organiziranih devet gostovanj, kamor so vključena tudi tri gostovanja v okviru srečanja gledaliških skupin delovnih organizacij SOZD Slovenske železarnice. Poprečno si je te predstave ogledalo 290 ljudi, od 220 do 438 na predstavo.

Člani amaterskega gledališča so v

Kljub tej bogati likovni ustvarjalni in likovno razstavni dejavnosti v občini pa se žal premalo zavedamo izredne pomembnosti teh kulturno-ustvarjalnih manifestacij za kulturno podobo naše občine. Po tem, kar nam je znanega iz drugih občin, ki imajo tudi take prireditve, vendar v manjšem obsegu, temu namenjajo veliko pozornost občinski organi, od občinskih skupščin do kulturnih skupnosti in zvez kulturnih organizacij. Prav bi bilo, da bi se tudi v naši občini od njih kaj naučili.

letu 1979 štirikrat sodelovali z recitali na prireditvah, ki so jih organizirali drugi. Tehnične usluge pa so nudili, ne upoštevaje svojih, 59 prireditvam oziroma prirediteljem. Tako je bila dvorana amaterskega gledališča v lanskem letu stodesetkrat zasedena z različnimi prireditvami. Pri tem je seveda potrebno povedati, na kar se slišijo večkrat pripombe, da je bila dvorana z odrom najmanj tolikokrat zasedena tudi zaradi priprav lastnih premier. Znani so nam celo primeri, da so nekatere prireditve zaradi zasedenosti dvorane morale odpasti.

Za vso to dejavnost je amatersko gledališče Tone Čufar v lanskem letu prejelo od Kulturne skupnosti Jesenice 1.033.716 dinarjev ali 20 odstotkov več kot leto poprej. Sami so ustvarili z inkasom na predstavah in od zaračunavanja uslug drugim 322.000 din prihodka ali 20 % več kot leta 1978.

Vsekakor moramo ob teh podatkih poudariti, da je amatersko gledališče Tone Čufar Jesenice v lanskem letu naredilo lep korak naprej po obsegu dejavnosti, še bolj pa glede kvalitete.

SREČANJE HARMONIKARJEV »AMATERSKE MELODIJE '80«

Že lani smo v našem glasilu pisali o srečanju harmonikarjev amaterjev na griču Sveti Peter nad Begunjami. Izredna odmevnost lanske prireditve je spodbudila glasbene zanesenjake, da jo bodo pod pokroviteljstvom domačega turističnega društva letos ponovili. Stiriinajst članski odbor se že nekaj časa vneto pripravlja in obljublja, da bo do dneva prireditve vse nared. Opis srečanja v našem glasilu je namenjen vsem, ki jih ta glasba zanima in se srečanja želijo udeležiti kot gledalci, khrati pa naj bi harmonikarjem tega konca Gorenjske služil kot prijavnica za nastop.

V nedeljo, 1. junija, bo v Krpinu ob robu Begunj – ne več na griču Sveti Peter – ob devetih pričetek tekmovalnega dela. Nastopali naj bi

tisti, ki so večši igranja na tritonski harmoniki, po domače »fraztonarici«. Nastop bodo ocenjevali štirje člani strokovne žirije in štirje gledalci. Vsi nastopajoči bodo prejeli diplomu z značko, najboljši med njimi pa tudi praktične nagrade, ki so jih prispevale bližnje delovne organizacije. Prvi in drugi bosta prejela pokala v trajno last.

Tekmovalni del naj bi bil bolj simboličen, ker organizatorji vseeno dajejo večji poudarek ohranjanju in popularizaciji tega instrumenta, spoznavanju godcev med seboj, izmenjavi izkušenj, pa tudi stikom s širšim občinstvom, za kar imajo nekateri verjetno bolj malo priložnosti. Po razglasitvi rezultatov in podelitvi nagrad bo namreč prosti program, v katerem bodo poleg tistih, ki so tekmovali, prišli do besede še tisti, ki igrajo na klavirske harmonike. Pripravljajo tudi improvizirane skupine harmonikarjev, ki bodo zaigrali vsi naenkrat. Že lani so bile posebno doživetje za vse prisotne – paša za oči in ušesa. Da se bo iz tega v popoldanskih urah razvila vsestranska živahnost, je že zdaj jasno, saj je glasbo za ples obljubilo tudi nekaj narodnozabavnih ansambljev. Turistično društvo bo poskrbelo, da bo ves dan dovolj hrane in pijače. Če k temu dodamo svežino pomladanske narave, možnost zabave otrok na urejenem igrišču, bližino trim steze, bolj vnetim godcem pa priložnost za »vzpon« na grič Sveti Peter, je združeno vse za prijeten nedeljski dan.

Če bo vreme slabo, bo brez dodatnih obvestil prireditev preložena na osmi junij. Oba omenjena dneva bomo vozili tako parni kot neparni. Vstopnina za tekmovalni del bo deset din; vstopnice bodo v obliki nalepk. Večino avtomobilov bodo morali gledalci pustiti na parkirišču v Begunjah.

Srečanje bo imelo še en simboličen pomen. Tiste dni bo potekalo 36 let od ustanovitve Kokrškega odreda in ob tej priložnosti bo imel predstavnik odreda kratek nagovor. »Ne smemo pozabiti, da smo s parti-zansko pesmijo prodirali po vseh predelih prelepe Slovenije od Trsta do Koroške. Želimo, da mladi rod ne

pozabi včasih otožnih, včasih prešernih not, ki so se rojevale v tistih čudnih časih.« Tako je v lanskem nagovoru pozdravil navzoče Tonček Triplat, nekdanj sam borec-harmonikar Kokrškega odreda. zdaj »oč« te prireditve.

TOVARISI HARMONIKARJI! Vsi, ki igrate »draztonarice«, se prijavite na tekmovanje! Pravila so enostavna. Zaigrali boste eno parti-zansko in eno skladbo po svoji izbiri. Željeno je, naj bi bila to narodna ali narodnozabavna, njen avtor je lahko tudi izvajalec sam.

Napišite svoje ime in priimek ter naslov na prijavnico in jo pošljite na naslov: Turistično društvo, 64275 Begunje na Gorenjskem. Rok je 30. maj. Po tem datumu prijav na celoma ne bodo upoštevali. Pred nastopom boste vplačali 60 din tako imenovane »nastopnine«.

Nasvidenje torej prvega junija v Krpinu pri Begunjah! A.

AMATERSKE MELODIJE 80

Prijavljam se na nastop s tritonsko harmoniko v tekmovalnem delu srečanja harmonikarjev, ki bo prvega junija 1980 v Krpinu pri Begunjah.

Ime in priimek

Naslov

RAZPIS V ŠOLE ŽIC

ŽELEZARSKI IZOBRAŽEVALNI CENTER
Razpis v šole ŽIC za redne učence in študij ob delu
J E S E N I C E

RAZPISUJE VPIS UČENCEV v šolskem letu 1980/81

a) ŠOLA ZA METALURŠKE DELAVCE

Vpisali bomo učence za učenje naslednjih metalurških poklicev:

- talilec
- valjavec
- žičar
- hladno valjavec
- livar-kalupar
- kovač

Šolanje traja dve leti. Vpisali so bodo lahko učenci, ki so uspešno končali šest razredov osnovne šole in zaključili obveznost osnovnega šolanja.

b) POKLICNA KOVINARSKA, METALURŠKA IN ELEKTRO ŠOLA

Vpisali bomo učence za učenje poklicev:

- strojni mehanik (strojni ključavničar)
- ključavničar varilec
- orodni ključavničar
- strugar
- monter vodovodnih naprav
- obratovni električar
- klepar

Šolanje traja tri leta. Vpišejo se lahko učenci, ki so uspešno končali osnovno šolo in tisti, ki imajo negativno oceno iz tujega jezika.

c) TEHNIŠKA METALURŠKA IN STROJNA ŠOLA

Vpisali bomo:

- učencev v metalurški oddelk in
- učencev v strojni oddelk

Vpišejo se lahko učenci, ki so uspešno končali osnovno šolo. Prednost pri vpisu imajo odlični in prav dobri učenci.

Vpisna pogoja za vse šole sta še: da je učenec telesno in duševno zdrav in starost največ 18 let.

UGODNOSTI ŠOLANJA:

Učenci imajo možnost, da se prijavijo za štipendije, ki jih razpisuje železarna Jesenice. Železarna Jesenice regresira oskrbnino v domu učencev ŽIC svojim štipendistom iz oddaljenih krajev. Učenci šol pod a) in b) dobijo regresirano malico in v času šolanja dve oziroma tri delovne obleke.

Učenci vseh šol so zdravstveno in nezgodno zavarovani.

PRIJAVA ZA SPREJEM:

Za sprejem priložite:

- izpolnjeno prijavo – obr. 1.20 Drž. zal. Slov., v kateri naj bo naveden poklic, za katerega se želite usposobiti.
- drž. kolek za 4.–
- spričevalo o končani osnovni šoli
- zdravniško potrdilo, da je učenec primeren za poklic, ki ga je izbral.

Pričetek pouka bo v vseh šolah 1. 9. 1980 ob 8. uri.

R A Z P I S

sprejema delavcev za študij ob delu za šolsko leto 1980/81

a) POKLICNA KOVINARSKA METALURŠKA IN ELEKTRO ŠOLA

Pogoji za sprejem:

- uspešno dokončana osnovna šola (pozitiven uspeh iz tujega jezika ni pogoj)
- zaposlenost v kovinarski stroki

Šolanje traja 3 leta.

b) DELOVODSKA ŠOLA METALURŠKE IN STROJNE SMERI

Pogoji za sprejem:

- uspešno dokončana poklicna šola ustrezne smeri
- ustrezna zaposlitev v stroki

Šolanje traja 2 leti.

c) TEHNIŠKA METALURŠKA IN STROJNA ŠOLA

Pogoji za sprejem:

- za metalurge
- uspešno dokončana osnovna šola
- za strojnike
- uspešno dokončana osnovna in dokončana poklicna šola kovinarske smeri
- zaposlenost v metalurški oz. kovinarski stroki.

Šolanje traja za metalurge 4 leta, za strojnike pa 3 leta.

Kandidati za vpis študija ob delu morajo biti stari najmanj 18 let.

Za sprejem je potrebno vložiti na tajništvo strokovnih šol:

- prošnjo, kolkovano z državnim kolekom za 4.–
- zadnje šolsko spričevalo
- rojstni list
- potrdilo o zaposlitvi
- izjavo oz. potrdilo podjetja o plačevanju šolnine.

Oddelki na posameznih šolah bodo odprti, če bo zadostno število kandidatov.

PRVA ZVEZNA RAZSTAVA PSOV VSEH PASEM – KRANJ 1980

Prireditveni odbor predstavlja domačo pasmo psov dalmatincev, ki bo simbolizirala prvo zvezno razstavo psov, ki bo 18. maja v Kranju.

Kdor je videl film Walta Disneya »101 dalmatincev«, tega elegantnega belega psa s črnimi pikami po vsem telesu vsaj delno pozna. Dalmatinca danes po vsem svetu vzrejajo kot športno pasmo, včasih pa je bil samo lovski pes. Njegova zgodovina je zelo peštra in sega zelo daleč. Hvaležni smo lahko raziskovalcem egipčanske civilizacije, ki so odkrili podobe psa, ki je podoben našemu dalmatincu. Zgodovinski zapisi in umetniška dela ga prikazujejo vse od leta 1252 dalje. Že ime nam pove njegovo poreklo, kljub temu pa so si ga lastile nekatere druge države. Italijani so trdili, da so prihajali z njim na lov v Dalmacijo. To je res, vendar bi se moral imenovati italijan. Nekateri iščejo njegovo domovino v Španiji. Znano pa je, da je angleška mornarica dobivala najboljše mornarje iz Dalmacije in z njimi so prihajali tudi zelo lepi pisani psi – dalmatinci, ki so z ladjami obkrožili ves svet. Ljudje so jih obdruževali, ime pa so jim dali pač po deželi, iz katere je ladja prihajala. Za dalmatinca so ga krstili prav Angleži, ki so dobro poznali njegov izvor in domovino. Angleži so se tudi zavzeli zanj in mu s smotno vzrejo pridobili svetovno veljavo. Drugi domovini dalmatinca sta prav gotovo Anglija in Amerika, saj je zanj določil prve pasemske znake – standard Anglež Stonehenge. Na mednarodni razstavi se je pojavil že leta 1863 v Birminghamu.

Pri nas ima velike zasluge Vase M. Teržiča, ki se je leta 1947 potegnil za to pasmo v vojvodinskem glasilu Lovce. Na to se je tudi naša kinološka organizacija zavzela zanj in uspela šele 1961. leta od mednarodne federacije FCI dobiti priznanje naše avtohtonosti dalmatinca kot lovskega psa.

Na željo dežel, kjer dalmatinca množično gojijo, je Jugoslavija pred nekaj leti dovolila FCI, da ga preimenuje v športno pasmo, saj je zelo priljubljen družabnik in tudi dober čuvaj, v svetu pa tudi modni pes. Splošni izgled dalmatinca je elegantna oblika popolne skladnosti v gradnji telesa, kar kaže, da pes ni samo čvrst, ampak tudi zelo spreten. Razumnost in značaj ga delajo prikupnega, njegova barva pa modnega psa.

Možnost spoznati to pasmo boste imeli 18. maja na zvezni razstavi psov vseh pasem, ki bo v Kranju na razstavnem prostoru Gorenjskega sejma s pričetkom ob 7. uri in bo trajala do 17. ure, ko bo poseben program z nastopom šolanj psov KD Bled in psov milice.

PRIREDITVENI ODBOR

(nadaljevanje prihodnjic)

ZAKLJUČEK SEZONE V SMUČARSKIH SKOKIH

S tekmovalcem na obeh poključskih skakalnicah je bila pred dnevi zaključena letošnja sezona smučarskih skokov v Sloveniji. Ob tej priložnosti so razglasili rezultate in podelili priznanja najboljšim v tekmovalnih skupinah za pokal Socialistične republike Slovenije v sezoni 1979 - 1980.

Največ so dosegli skakalci Kranjskega Triglava, ki so v sedmih kategorijah osvojili po pet posameznih in ekipnih zmag. Skupnim številom 1459,5 točke so doleteli pred tekmovalci ljubljanske Ilirije (1079 točk), na tretjem mestu pa so Jeseničani s 404,5 točke. Sledijo Žiri, Predmeja in Braslovče. Blejci, ki jih zastopajo kombinatorci (katerih dejansko vrednost pomenijo rezultati v klasični kombinaciji), so deveti.

Na kakšnem nivoju je skakalni šport v jeseniški občini, dovolj realno kažejo navedeni rezultati, zato ni odveč bežen pregled dosežkov posameznikov v vsaki kategoriji posebej. Kratka analiza je delno povzeta iz poročila reprezentančnega trenerja Jurmana.

Med člani je bil - seveda - prvi Norčič pred Benedikom (oba Triglav), tretji pa je bil Jeseničan Ivo Zupan. Ivo je v začetku sezone napredoval in dosegel nekaj lepih uvrstitev (avstrijsko-nemška skakalna turneja). Najboljši rezultat - deseto mesto in prve točke v svetovnem pokalu - je dosegel v Zakopanah. Ob izgubi kontakta z reprezentanco pa je začel nazadovati. Vendar je za prihodnjo sezono še vedno predlagan v A reprezentanco.

Bogdan Jemec (dvajseto mesto v pokalu SRS) je kljub navidezni prizadevanosti napravil komaj viden napredek. Izpadel je iz članske reprezentance. Tudi Langus (na osemnajstem mestu) ne gre več in je na predlog klubskega trenerja izpadel tudi iz selekcije občinske zveze smučarskih organizacij Jesenice.

Pri starejših mladincih je prejel pokal Globočnik iz Kranja. Potrebno pa je poudariti, da vrstni red ni realen. Zaradi nastopov za državno reprezentanco so nekateri manj nastopili v domačih tekmovalnih

(Uloga, Lotrič). O Jeseničanu Rajku Lotriču (sicer tretji v pokalu SRS), je bilo letos že veliko povedanega. Omenimo le šesto mesto med mladinci na svetu in osemnajsto na novi letalnici v Charachovu. Samo drobci iz ocen tovrstnega: Izredno prizadevanje na treningih, brezkompromisen borec, brez predsodkov pred veliko skakalno in slabimi vremenskimi pogoji. Predlagan je v člansko A vrsto.

Enajsti v pokalu je drugi Jeseničan Justin in petnajsti Baloh. Za Stanka Baloha je treba reči, da bi naredil dosti več, če ne bi staknil težje poškodbe. Tudi zvezni trener računa nanj in ob laskavi oceni ga predlaga v člansko B vrsto. Tonija Justina, ki bo še ostal mladinec, predlaga v prvo mladinsko - C vrsto.

Med mladimi mladinci, kjer so bili v premoči Kranjčani z Gasparcem na čelu, Jeseničani nimajo tekmovalca. V kategoriji starejših pionirjev sta bila najboljša Eržen in Kavčič iz Žirov. Dolar s šestimi in Peljhan z enajstim mestom sta letos novince in obetata prihodnje leto več. Pri mladših pionirjih je letos edini uvrščen Marko Baloh na petnajstem mestu, kar je pravzaprav dosti manj, kot so od njega pričakovali pred sezono. Vendar je tudi on letos novinec med pionirji.

Kategorija starejših cicibanov je edina, kjer so Jeseničani prvi tako med posamezniki kot ekipno. Jožko Šmid je nesporno velik talent, ki ob pomoči svojega očeta izredno marljivo trenira. Cicibansko kategorijo, v kateri je bil praktično brez konkurence, letos zapušta. Lep uspeh je dosegel Nenad Marjanovič s tretjim mestom, nekaj točk pa je prispeval še Kaltenecar z dvajsetim mestom.

Pri najmlajših, to so mlajši cicibani, je bil prvi član Triglava Jagodice. Prijetno presenečenje je uspeh Marjana Gasparina. Ob drugem mestu v tem tekmovalnem vredno omeniti še osvojen pokal Slovenije za poletno sezono, to je na plastični skakalnici. Kunšič (trinajsti) in Knafelj (15) sta uvrščena izpod svojih možnosti, pred-

vsem zaradi spodrsilajev (padcev) na prvenstvu Slovenije, medtem ko sta uvrščeni ostalih dveh Jeseničanov, Legata (14) in Modrijana, glede na njuno znanje realni.

Sekcija za skoke, ki deluje v okviru občinske zveze smučarskih organizacij, je na seji ob zaključku sezone pregledala delo in uspehe ter zahtevala smernice za naprej. Poleg vseh tehničnih in finančnih podrobnosti so se dogovorili, da vodstvo sekcije ostane kadrovsko skoraj nespremenjeno. Še naprej bo trenerko delo vodil Zvone Prešeren, delavec naše železarnice. Poleg tega so sklenili, da bodo v bodoče materialno in strokovno podpirali samo tiste svoje tekmovalce, ki so vestni na treningih in dosegajo vsaj poprečne rezultate. Stabilizacijski ukrepi prej ali slej prizadenejo tudi financiranje te aktivnosti in sekcija si v danih razmerah ne more privoščiti široke baze. Iz teh razlogov so iz selekcije OZSO za novo sezono izpadli trije neperpektivni ali nedelavni skakalci. V selekcijo je vključenih pet novih pionirjev, izjemoma pa še dva perspektivna cicibana.

Sekcija za skoke obenem vabi otroke v starosti do desetih let, ki imajo veselje do tega športa, da se priključijo TVD Partizan Žirovnica, kjer poteka osnovno delo z narajskimi. Sezona se bo pričela dvajsetega maja z rednimi treninji na skakalnici iz plastične snovi na Glenci pri Breznici.

DOBRI IGRI NOGOMETASEV

V zadnjih dveh kolih so jeseniški nogometaši dvakrat gostovali, in sicer v Kočevju in v Črnomlju ter z dobrima igrama osvojili tri točke.

KOČEVJE : JESENICE 0:3 (0:1)

Jeseničani so bili vso tekmo boljše nasprotniki, tako da njihova zmaga v nobenem trenutku ni bila vprašljiva.

Gole so dosegli: Komič, Troha in Kovčič.

Nastopili so: Vukatič, Radič, Zubanovič, Ibrahimovič, Omanovič, Troha, Kovčič, Kramar, Komič, Samardžija, Pančič.

BELA KRAJINA : JESENICE 1:1 (0:1)

To je bilo eno najtežjih gostovanj jeseniških nogometašev v spomladanskem delu, kajti Jeseničani so bili nepopolni, domačini pa bodreni od svojih prištevov, oboroženi z različnimi navijaškimi pripomočki. Tekmo si je ogledalo okrog sedemsto gledalcev. Glede na prikazano igro sta si ekipi zasluženo razdelili točki, čeprav so bili Jeseničani bližje zmagi.

Gol je dosegel Samardžija.

Nastopili so: Tokič, Bakonič, Zubanovič, Ibrahimovič, Omanovič, Troha, Kramar, Kovčič, Komič, Samardžija, Pančič.

Lestvica:	20	9	6	5	33:19	24
B. KRAJINA	20	10	4	6	37:31	24
JESENICE	19	8	6	5	27:25	22
KOČEVJE	20	6	6	8	25:30	18
ELAN	20	6	6	8	22:26	17
PRIMORJE	19	5	8	6	23:31	17
TABOR	20	4	9	7	28:33	16

Zvone K.

JESENICE DRUGE, MUROVA PETA

V preteklem tednu so sklenili tekmovalje v gorenjski namiznoteniški ligi za letošnjo sezono. Iz naše občine sta tudi tokrat nastopili ekipi Jesenic in Murove.

Ekipa Jesenic, ki je v letošnji sezoni nastopala z igralci: Veber, Klinar, Vidmar, Babič, je sezono zaključila z dobrim drugim mestom. Lahko pa bi posegla po prvem, če ne bi v prvem delu izgubila

nekaj srečanj, ki bi jih glede na kvaliteto morala dobiti. V drugem delu se je precej poznalo pri rezultatih, ko je na pomoč mladim igralcem priskočil veteran Stane Babič, ki je obenem tudi njihov učitelj. Na koncu lige lahko zaključimo, da so v letošnji sezoni precej pridobili mladi igralci, posebno velja pohvaliti Veberja, ki je bil eden glavnih nosilcev igre svoje ekipe, svoj delež pa so prispevali tudi ostali igralci.

Če bi v letošnjem tekmovalnem iskali ekipo, ki je najbolj razočarala glede na prejšnje sezone, je to prav gotovo ekipa Murove. Igralci Murove: Šranc, Filipovič, Ravnikar, Krajčelj so to sezono igrali precej bledo, lahko tudi rečemo, da so imeli v nekaterih dvobojih precej smole. Toda na splošno so svojo deseto obletnico obtožili zaključili dokaj klavarno, v opravičilo jim lahko štejemo le to, da so ves del tekmovalnega nastopa brez obtožbe Filipoviča, pa tudi ostali igralci so imeli precej problemov s poškodbami in drugimi obveznostmi. Tako so le malokrat trenirali kompletni, kar je pogoj za dobre igre in rezultate. Upajmo, da bodo to manjšo krizo uspešno prebrodili in da bodo v naslednji sezoni zopet pokazali rezultate, ki smo jih od njih vajeni iz prejšnjih sezon.

1. Gumar	14	12	2	65:34	24
2. Jesenice	14	11	3	63:33	22
3. Sava	14	10	4	54:37	20
4. Kondor	14	8	6	55:47	16
5. Murova	14	7	7	55:48	14
6. Triglav	14	5	9	35:55	10
7. Krize	14	2	12	19:63	4
8. Mošnje	14	1	13	22:65	2

-tok

TRADICIONALNI KROS TVD PARTIZAN JAVORNIK-KOROŠKA BELA

TVD Partizan Javornik-Koroška Bela prireja v počastitev dneva mladosti, 35-letnice osvoboditve in 35-letnice delovanja TVD Partizan oziroma 75-letnice telesnovzgojne aktivnosti v kraju tradicionalni kros, ki bo 17. maja ob 10. uri s startom na šolskem športnem igrišču na Koroški Beli. Vabimo šolske

mladino in ostale prebivalce, da se spominskega kroza udeležijo polnoštevilno. Pri organizaciji sodeluje tudi kolektiv osnovne šole Karaevski kurirji NOB Javornik - Koroška Bela.

Če bo v soboto, 17. maja, slabo vreme, bo kros naslednji dan, v nedeljo, 18. maja, ob isti uri.

PRVENSTVO ŽELEZARNE V KEGLJANJU NA ASFALTU

KOMISIJA ZA ŠPORTNO REKREACIJO pri IO sindikata Železarne razpisuje PRVENSTVO ŽELEZARNE V KEGLJANJU NA ASFALTU ZA LETO 1980. Tekmovanje se bo odvijalo na avtomatskem kegljišču v Podmetakliji, in sicer:

v ponedeljek, sredo in petek, 19., 21. in 23. maja od 9. do 12. ure in od 15. do 22. ure ter v soboto, 24. maja, od 8. do 12. ure.

Tekmovanje bo potekalo v ženski in moški konkurenci za posameznike in ekipe. Ekipa šteje pri moških štiri tekmovalce, pri ženskah pa dve tekmovalki. Število tekmovalcev je neomejeno. Vsak tekmovalac ima pred pričetkom pravico do treh lučajev, v konkurenci pa 3 x 3 lučaje na vsaki stezi. Aktivni tekmovalci nimajo pravice do nastopa.

Prijave sprejema vodja tekmovanja na kegljišču.

KOŠARKARJI MNOŽIČNO V POMLADANSKO TEKMOVANJE

V maju se pričenejo tekmovalja v gorenjski košarkarski ligi za kadete, kadetince, mladince in članske. Kadetince bodo igrali za Jesenice dve ekipi. V prvih ekipah bodo igrali najboljši mladi košarkarji in košarkarice, pri katerih računamo na dobro uvrstitev, v drugih ekipah pa bodo igrali novi perspektivni igralci in igralke, da bi si tako nabrali potrebne izkušnje, ki jim bodo potrebne za dobre uvrstitve v prihodnjih sezonah. Letos je bila izvedena zelo dobra selekcija po šolah, žal pa vsi najboljši ne želijo igrati košarke v klubu. Posebna škoda je, da ne zaigrajo v gorenjski kadetski ligi visoki Petraš iz Kranjske gore, Volarič iz Mojstrane in še nekaj perspektivnih mladih košarkarjev z jeseniške občine, saj bi z njimi lahko štartali za naslov gorenjskega prvaka.

V letošnjem letu se zelo resno pripravljajo tudi ženske ekipe iz Mojstrane. Kadetince bodo nastopile v gorenjski ligi, žal pa niso upoštevali prijave mladink v republiškem tekmovalju, kamor po svoji kakovosti zaslužijo sodeljevanje.

Razpored tekem, ki jih bodo odigrale ekipe KK Jesenice v pomladanskem delu prvenstva doma je naslednji:

V MAJU:	15. ob 19. uri Jesenice A : Radovljica - kadeti
	16. ob 18. uri Jesenice : Lokainvest - člani
	17. ob 10. uri Jesenice : Triglav - mladinci
	18. ob 8. uri Jesenice B : Jesenice A - kadeti
	18. ob 9.30 Jesenice B : Sava - kadetince
	18. ob 11. uri Jesenice A : Kladiivar - kadetince
	25. ob 9. uri Jesenice A : Jesenice B - kadetince
	25. ob 10.30 Jesenice A : Triglav B - kadeti
	29. ob 18. uri Jesenice B : Gorenja vas - kadeti
	31. ob 18. uri Jesenice : Menges - mladinke
	31. ob 19.30 Jesenice : Šentur - mladinci

V JUNIJU:	1. ob 9. uri Jesenice A : Lokainvest B - kadeti
	1. ob 10.30 Jesenice B : Kladiivar - kadetince
	8. ob 9. uri Jesenice B : Lokainvest - kadetince
	8. ob 10.30 Jesenice A : Mojstrana - kadetince
	14. ob 18. uri Jesenice : Radovljica - mladinke
	14. ob 19.30 Jesenice : Kamnik - mladinci

UPOKOJENCI SO SE POMERILI V STRELJANJU Z ZRAČNO PUŠKO

Člani društev upokojencev občine Jesenice vsako leto organizirajo razna medsebojna športna tekmovanja. Tako tudi streljanje z zračno puško, ki so ga letos izvedli 30. aprila na strelišču strelske družine Triglav Javornik - Koroška Bela v delavskem domu Julke in Albina Pibernik. Sodelovali so ekipe društev upokojencev: Kranjska gora, Jesenice, Žirovnica in Javornik - Koroška Bela. Ekipa se razvrstila takole: 1. DU Javornik - Koroška Bela, v sestavi: Stanko Krmelj 148 krogov, Jože Otrin 145, Leopold Šmid 117 in Franc Arh 101 krog, skupno 611 krogov.

2. DU Kranjska gora, v sestavi: Jože Debevc 148 krogov, 2. Stanko Urban 118, Marjan Markelj 106 in Andrej Košir 106 krogov, skupno 478 krogov.

3. DU Žirovnica, v sestavi: Mirko Zupan 127 krogov, Ivan Zupan 119, Ivan Lužnik 118 in Jože Markelj 71 krogov, skupno 435 krogov.

4. DU Jesenice v sestavi: Milan Vuković 116 krogov, Marko Trkulja 113, Stanko Oman 102 in Tomaž Čufar 80 krogov, skupno 411 krogov.

Pričeli smo s složno vzpenjajočo se četo do vrha Črna gora. Ob njej so bili še ostanki plazov. Ustavili smo se pri spomeniku padlim partizanov, od koder je tudi lep razgled na vso Poljansko dolino. Še nekaj časa smo hodili po poti, nato pa smo zavili na ožjo stezo, ki se vije med drevesi. Po dobro označeni in zavarovani poti smo po uri in pol hoda prišli na vrh Blegoš. Na vrhu je kar močno pihal veter, ki ga prej med drevesi nismo čutili. Uživali smo ob prelepem razgledu na okoliške hribe: Črno prst, Rodico, Vogel, triglavska skupino. Globoko spodaj se je razprostirala Selška dolina, v ozadju pa so se kopali v soncu zasneženi vrhovi Karavank in Savinjskih Alp.

Pogled na uro nas je opozoril, da se bo kmalu pričela proslava. Po zaneženem pobočju smo se spustili do postojanke. Najprej smo z nemonim molkom počastili spomin na našega ljubljenejšega predsednika tovariša Jojopa Broza Tita. Nato smo poslušali govor o pomenu pohoda, s katerim smo počastili dan zmage in se poklonili tovarišu Titu. Pevci so nam zapeli nekaj borbenih pesmi in Prešernovo Zdravljico. Po končani proslavi smo prešli izkaznico, nato pa smo se vrnili k avtomobilu.

Zadovoljni s pohodom ter polni prelepih vtisov smo se odpravili proti domu. Med potjo smo si ogledali še makete hiš, ki jih pripravljajo za snemanje filma Družnoga bitka. Dobre volje pa kar nismo mogli biti. Le pogovarjali smo se o tem, kar smo videli.

Igor Razinger

POHOD NA BLEGOSH

V počastitev dneva zmage, 35-letnice osvoboditve in 30-letnice samoupravnega smo se pionirji planinci z Javornika in Koroške Bele udeležili spominskega pohoda na Blegoš. Pohod so pripravili planinska društva Sovodenj, Žiri in Gorenja vas. Z društvenim avtomobilom smo se pripeljali do vasi Javorje nad Poljanami, ker je cesta naprej čez Žetino do Črnege Kala slaba.

Pričeli smo s složno vzpenjajočo se četo do vrha Črna gora. Ob njej so bili še ostanki plazov. Ustavili smo se pri spomeniku padlim partizanov, od koder je tudi lep razgled na vso Poljansko dolino. Še nekaj časa smo hodili po poti, nato pa smo zavili na ožjo stezo, ki se vije med drevesi. Po dobro označeni in zavarovani poti smo po uri in pol hoda prišli na vrh Blegoš. Na vrhu je kar močno pihal veter, ki ga prej med drevesi nismo čutili. Uživali smo ob prelepem razgledu na okoliške hribe: Črno prst, Rodico, Vogel, triglavska skupino. Globoko spodaj se je razprostirala Selška dolina, v ozadju pa so se kopali v soncu zasneženi vrhovi Karavank in Savinjskih Alp.

Pogled na uro nas je opozoril, da se bo kmalu pričela proslava. Po zaneženem pobočju smo se spustili do postojanke. Najprej smo z nemonim molkom počastili spomin na našega ljubljenejšega predsednika tovariša Jojopa Broza Tita. Nato smo poslušali govor o pomenu pohoda, s katerim smo počastili dan zmage in se poklonili tovarišu Titu. Pevci so nam zapeli nekaj borbenih pesmi in Prešernovo Zdravljico. Po končani proslavi smo prešli izkaznico, nato pa smo se vrnili k avtomobilu.

Zadovoljni s pohodom ter polni prelepih vtisov smo se odpravili proti domu. Med potjo smo si ogledali še makete hiš, ki jih pripravljajo za snemanje filma Družnoga bitka. Dobre volje pa kar nismo mogli biti. Le pogovarjali smo se o tem, kar smo videli.

Igor Razinger

JESENIŠKI NOGOMETASI PRED POMEMBNO PRVENSTVENO TEKMO

Člansko moštvo nogometnega kluba Jesenice, ki nastopa v slovenski ligi - zahod, v spomladanskem delu prvenstva v celoti uresničuje zastavljene cilje. Že lanske jeseni, ko so jeseniški nogometaši prvič začeli nastopati v tej ligi, se je pokazalo, da so povsem upravičeni cilje dela prvenstva so se uvrstili na zelo dobro tretje mesto. Za spomladanski del prvenstva so se začeli pripravljati zelo zgodaj. V okviru priprav so odigrali tudi več prijateljskih tekem. Že takrat so nogometaši zelo odločno napovedovali, da se bodo v spomladanskem delu potegovali še za boljše uvrstitve.

Prvi del spomladanskega dela je zaključen in napovedi nogometašev se uresničujejo. Trenutno so zanesljivo na tretjem mestu, imajo pa dve točki manj kot prvouvrščeni Koper in drugouvrščena Bela Krajina. Če bodo s takšno igro nadaljevali tudi v prihodnjih kolih, potem imajo vsekakor enkratno priložnost, da se tudi potegujejo za naslov prvaka v slovenski ligi - zahod.

Ena najtežjih tekem jeseniške nogometne brez dvoma čaka v nedeljo, 18. maja, ko se bodo pomerili z vodilno ekipo Kopra. Tekma bi morala predvidoma biti na igrišču v Podmetakliji, vendar so nam sporočili, da bo tekma na igrišču na Bledu, kjer so jeseniški nogometaši v letošnjem spomladanskem delu prvenstva že odigrali nekaj tekem.

Nedeljska tekma se bo začela ob 17. uri, nogometaši pa vabijo vse ljubitelje in prijatelje, da se tekme na Bledu udeležijo v čim večjem številu.

Pred to tekmo se bodo ob 15. uri pomerili mladinci Jesenic in Kopra.

J. R.

NOVICE IZ JESENIŠKE JUDO SEKCIJE

Pred prvomajskimi prazniki je bilo v ljubljani tekmovalje v judu za Runkov memorial, na katerem so sodelovali pionirji, mladinci in mladinke jeseniške judo sekcije TVD Partizan. Med mladinkami je Džidarevičeva v kategoriji do 48 kg prepričljivo zmagala. Prav tako je bil prvi tudi Fajkovič med mladinci, Brelih pa tretji. Med pionirji je bil tretji v svoji kategoriji Kadirčič. Torej lep uspeh jeseniških judoistov, ki v letošnji sezoni malo nastopajo zaradi pomanjkanja denarja, toda na tekmovalnih, na katerih nastopajo, igrajo vidno vlogo.

Pionirji bodo spet nastopili 24. maja v Novi gorici na tradicionalnem turnirju v počastitev dneva mladosti, prvič pa bodo letos nastopili tudi dekleta.

Po skoraj dvomesečni odsotnosti ima olimpijski kandidat Stanko Anderle malo počitka. S prvim mestom na pozivnem turnirju pretekli mesec v Skopju se je uvrstil v državno reprezentanco, ki je nastopila na balkanskem prvenstvu v Istanbulu (Turčija). Med posamezniki ni nastopal, saj je imel več možnosti za boljše uvrstitve Kovačevič, ki je bil v prvi kategoriji nad 95 kg in absolutni kategoriji. Anderle je nastopil le v ekipnem delu, kjer je bila Jugoslavija druga, Anderle pa je dobil vse štiri borbe (z Rumunom, Grkom, Turkom in Bolgarom). Po

končanem prvenstvu so imeli olimpijski kandidati priprave v Arandjelovu in nato 3. maja pozivni turnir za nastop na evropskem prvenstvu posameznikov, ki bo 16., 17. in 18. maja na Dunaju. Turnir je bil v Ilirski Bistrici. V kategoriji nad 95 kg je Kovačevič premagal Anderla v zadnjih sekundah borbe, čeprav je prej imel Anderle prednost. Člani reprezentance so se nato zbrali v Mariboru, kjer so se in se še pripravljajo na evropsko prvenstvo, kamor potujejo le najboljši, tako da se je Anderle po prvem delu že vrnil za teden dni domov, saj ga že v naslednjem tednu znova čakajo naporni treningi olimpijskih kandidatov. Anderle je zaposlen v Železarni, TOZD Profilarna in da se lahko udeležuje vseh teh priprav in tekem, gre zahvala delavcem v tej TOZD, ki so mu z odobritvijo plačane odsotnosti omogočili treninge in tekmovalja.

-tok

EKIPNO KLUBSKO PRVENSTVO

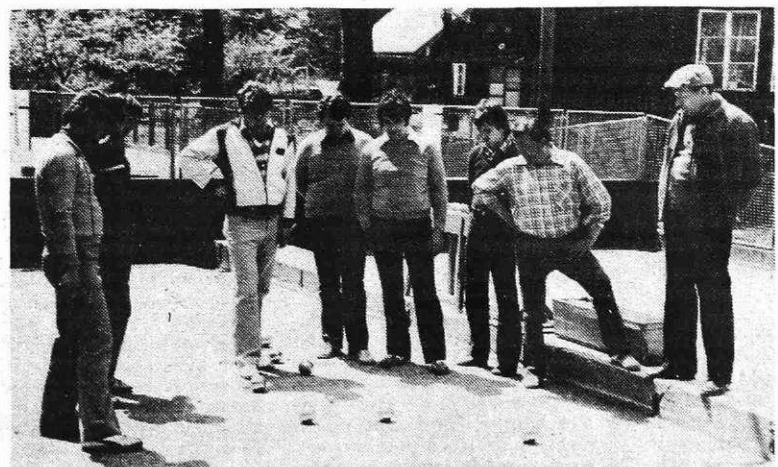
Pri balinarskem klubu Jesenice so v nedeljo in ponedeljek 11. in 12. maja začeli tekmovalno sezono. V teh dveh dneh so namreč imeli klubsko prvenstvo, na katerem so izbrali šestčlansko ekipo, ki sodeluje na gorenjskem prvenstvu, ki se je začelo v torek 13. maja.

Tekmovalja za klubsko prvenstvo so se udeležile štiri ekipe. Prvo mesto in štiri točke je osvojila četverka Lihtneger, druga je bila ekipa Kozarnik, tretja Sfiligij in četrti Stražišar. Druga in tretja sta osvojili po tri točke, četrta pa dve.

Za tekmovalje na gorenjskem prvenstvu so izbrali izmed vseh štirih ekip šest najboljših igralcev. Tako so na prvem srečanju s četvorko iz Škofje Loke nastopili za BK Jesenice : Jadran, Koselj, Stojan, Trivič, Urban in Tišov.

Vodja klubskega tekmovalja je bil Stane Pulc, ki je tehnični vodja kluba.

B.

Del udeležencev klubskega tekmovalja v balinanju (Foto B. Blenkuš)